

T.C. ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİN EĞİTİMİ)
ANABİLİM DALI

FİNLANDİYA'DA DİN EĞİTİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLIHAN KUŞÇUOĞLU

ANKARA – 2016

T.C. ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİN EĞİTİMİ)
ANABİLİM DALI

FİNLANDİYA'DA DİN EĞİTİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. HALİSE KADER ZENGİN

ASLIHAN KUŞÇUOĞLU

ANKARA- 2016

TEZ ONAY SAYFASI

T.C. ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİN EĞİTİMİ)
ANABİLİM DALI

FİNLANDİYA'DA DİN EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI: YRD. DOÇ. DR. HALİSE KADER ZENGİN

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

Yrd. Doç. Dr. Halide Nispet
Yrd. Doç. Dr. Halise Kader ZENGİN
Yrd. Doç. Dr. AYRIGÖZ TALIM

İmza





Tez Sınav Tarihi: 30/01/2017

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağımı gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (01/02/2017)

Tezi Hazırlayan Öğrenci
Aslıhan Kuşcuoğlu

İmzası



İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
KISALTMALAR LİSTESİ.....	iii
TABLOLAR LİSTESİ.....	iv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	5
4. KAVRAMLAR VE TANIMLAR.....	6
4.1. Evanjelik Luteran Mezhebi.....	6
4.2. Eğitim ve Öğretim Programı.....	9
5. KAPSAM VE SINIRLILIK.....	10

BÖLÜM II

FİNLANDİYA EĞİTİM SİSTEMİ

1. Ülke Hakkında Genel Bilgiler.....	11
2. Eğitimin Tarihi Arka Planı.....	12
2.1. Eğitimde Yapılan Reformlar.....	13
3. Fin Eğitim Sisteminin Yapısı.....	15
3.1. Eğitim Politikası.....	15
3.2. Eğitim Yapılanması.....	15
3.3. Eğitimin Finansmanı.....	16

3.4. Eğitim Denetimi.....	17
3.5. Eğitimde Yaklaşımlar.....	18
3.6. Eğitimin Süresi.....	21
3.7. Eğitimin Dili.....	21
3.8. Eğitimin Nüfusu.....	22
3.9. Eğitim Müfredatı.....	22
3.9.1. Ulusal Çekirdek Müfredat programı.....	23
4. Eğitim Sistemi.....	24
4.1. Okulöncesi Eğitim.....	26
4.2. Zorunlu Temel Eğitim.....	26
4.3. Ortaöğretim (Lise)	28
4.4. Yüksek Öğretim.....	30
4.5. Özel Eğitim.....	31
4.6. Yetişkin Eğitimi.....	32
5. Öğretmen Eğitimi.....	32
5.1. Branşlara Göre Öğretmen Eğitimi.....	35
5.1.1. Okulöncesi Öğretmenliği.....	35
5.1.2. Sınıf Öğretmenliği.....	36
5.1.3. Branş Öğretmenliği.....	38
5.1.4. Özel Eğitim Öğretmenliği.....	41

BÖLÜM III

FİNLANDİYA'DA DİN EĞİTİMİ

1.Finlandiya'da Din Eğitimi Sistemi.....	42
1.1.Finlandiya'daki Din Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci ve Yasal Dayanakları.....	43
1.2.Finlandiya'da Din Eğitiminin Amacı	53

1.3. Finlandiya’da Din Eğitim ve Öğretim Programına Karşı Yaklaşımlar...	55
1.3.1. Non-confessional Din Eğitimi Yaklaşımı.....	56
1.3.2. Dinden Öğrenme Yaklaşımı.....	58
1.4. Finlandiya’da Nüfusun Dini Topluluklara Göre Dağılımı.....	59
1.5 Finlandiya’da Din Eğitim ve Öğretim Yapısı	62
1.5.1. Din Eğitimi Ders Süreleri.....	62
1.5.2. Din Eğitimi ve Öğretimi Programı.....	64
1.5.2.1. Okul öncesi Eğitimde Din Eğitim ve Öğretim Programı.....	65
1.5.2.2. Zorunlu Temel Eğitim Din Eğitim ve Öğretim Programı.....	67
1.5.2.2.1. Luteran Din Dersi Müfredatı.....	68
1.5.2.2.2. Ortodoks Din Dersi Müfredatı.....	75
1.5.2.2.3. Ahlak Dersi Müfredatı.....	80
1.5.2.3. Ortaöğretim (Lise) Din Eğitim ve Öğretim Programı.....	86
1.5.2.3.1. Evanjelik Luteran Din Dersi Müfredatı.....	87
1.5.2.3.2. Ortodoks Din Dersi Müfredatı.....	90
1.5.2.3.3. Ahlak Dersi Müfredatı.....	91
1.5.3. Ders Kitapları	93
1.5.4. Din Öğretmeni Yetiştirme Süreci.....	98

BÖLÜM IV

SONUÇ

SONUÇ.....	101
ÖZET.....	104
ABSTRACT.....	105
KAYNAKÇA.....	106

EKLER.....117

Ek-1: Zorunlu Temel Eğitim Din Dersi Müfredatı.....117

Ek-2: Ortodoks ve İslam Din Dersi Kitapları.....132



ÖNSÖZ

İnsan, yaratılmışlar arasında en mükemmel varlık olup düşünme ve kendini geliştirebilme yetisine sahip bir canlıdır. İçinde yaşadığı toplum, kültürel çeşitlilik ve teknolojik gelişmeler onu her zaman ileriye doğru adım atmaya teşvik etmektedir. Bu ilerlemede şüphesiz eğitimin rolü çok önemlidir.

Genel olarak “nitelikli insan yetiştirme süreci” olarak tanımlanan eğitim, dünyadaki tüm ülkeler tarafından önemsenmektedir. Bu öneme binaen değişik ülkelerde farklı eğitim politikaları benimsenmekte ve gelişimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Son birkaç asırdır Avrupa ülkelerinde gerek devlet yönetiminde gerek toplum yapısında eğitim ön planda olmuştur. Finlandiya da bu ülkelerden biridir. Diğer Avrupa ülkelerine nazaran siyasi birliğini geç tamamlamış olmasına rağmen, Finlandiya'nın günümüzde özellikle eğitim alanında tüm dünya ülkelerini geçen göz ardı edilemez bir başarısı mevcuttur.

Günümüz modern toplumlarında yaşanan toplumsal hareketlere bakıldığında ise din faktörünün fazlaca önem kazanmaya başladığı görülmektedir. Tarihte; devlet politikalarına, insanlararası ilişkilere yön veren din unsuru, son zamanlarda siyasi ve sosyal bir sorun haline gelmiştir.

Bu araştırmada bir Avrupa Birliği ülkesi olan ve öğrenci başarısını ölçen uluslararası PISA sınavındaki üstün başarısıyla ünlenen Finlandiya'daki genel eğitim sistemi geniş bir açıdan değerlendirilmiştir. Öncelikle ülke hakkında genel bilgiler verilecek, eğitim yapısının tarihçesi, eğitimin yapılanması ve temel özelliklerinden bahsedilecek sonraki bölümde ülkedeki din eğitimine değinilecek, din eğitiminin genel eğitim sistemindeki yeri ve önemi hakkında ayrıntısıyla bilgi verilecektir.

Çalışmam esnasında bana desteklerini esirgemeyen, beni aydınlatan, dağılmış zihnimin bilgileri ve motivasyonu ile toparlayan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Halise Kader Zengin' e, öneri ve fikirleriyle her zaman yardımcı olan değerli hocam Doç. Dr. Yıldız Kızılabdullah'a, kapılarını her zaman bizlere açık tutup görüşleriyle katkıda bulunan pek kıymetli hocam Prof. Dr. Cemal Tosun'a, şükranlarımı dile getirmekten aciz olduğum değerli aileme ve arkadaşım Halime Kurumlu' ya sonsuz teşekkürlerimi takdim ederim.

Aslıhan Kuşçuoğlu

2016

KISALTMALAR LİSTESİ

Age.	: Adı geçen eser
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
NBE	: Ulusal Eğitim Kurulu
FNBE	: Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
OPH	: Ulusal Eğitim Kurulu
OKM	: Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı
RE	: Religious Education (Din Eğitimi)

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Finlandiya Eğitim Sistemi.....	28
Tablo 2: Sınıf Öğretmeni Eğitimi.....	41
Tablo 3: Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Eğitim Programı.....	41
Tablo 4: Branş Öğretmenliğinde Akademik Disiplinler.....	43
Tablo 5: Finlandiya’da 2000-2015 yılları arası Dini Cemaatlere Kayıtlı Üye Sayıları.....	65
Tablo 6. Finlandiya Din Eğitimi (RE) ders yılı-ders yaşı-ders süresi.....	68
Tablo 7. 1-5. Sınıflar Luteran Din Dersi Amaçları.....	74
Tablo 8. 1-5. Sınıflar Luteran Din Dersi Öğretim Programının İçeriği.....	74
Tablo 9. 6-9. Sınıflar Luteran Din Dersi Amaçları.....	77
Tablo 10. 6-9. Sınıflar Luteran Din Dersi Öğretim Programının İçeriği.....	78
Tablo 11. 1-5.Sınıflar Ortodoks Din Dersi Hedefleri.....	82
Tablo 12. 1-5. Sınıflar Ortodoks Din Dersi Öğretim Programının İçeriği.....	82
Tablo 13. 6-9.Sınıflar Ortodoks Din Dersi Hedefleri.....	83
Tablo 14. 6-9.Sınıflar Ortodoks Din Dersi Öğretim Programının İçeriği.....	84
Tablo 15. 1-5. Sınıflar Ahlak Dersi Hedefleri.....	86
Tablo 16. 1-5. Sınıflar Ahlak Dersi İçeriği.....	87
Tablo 17. 6-9. Sınıflar Ahlak Dersi Hedefleri.....	89
Tablo 18. 6-9. Sınıflar Ahlak Dersi İçeriği.....	89
Tablo 19. Lise Evanjelic Luteran Din Dersi (1) Hedefleri ve İçeriği.....	92
Tablo 20. Lise Evanjelic Luteran Din Dersi (2) Hedefleri ve İçeriği.....	93
Tablo 21. Lise Evanjelic Luteran Din Dersi (3) Hedefleri ve İçeriği.....	94
Tablo 22. Lise Ahlak Dersleri, Hedefler ve İçerik.....	96
Tablo 23. İslam Din Dersi Kitapları Düzeyleri, Ünite Adları ve Başlıklar.....	100

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

İnsanoğlunun var olduğu günden beri din ve eğitim birbirinden ayrılmaz olarak zikredilen kavramlar olagelmıştır. Din, yapısı itibariyle eğitim sürecinde etkili bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede bir temel kurum olarak din, diğer kurumların düzen, meşruiyet ve sürekliliğine katkıda bulunduğu gibi doğası gereği eğitim ile de yakından ilgilenmiştir.

Türkçe’de “maarif, tedrisat, talim ve terbiye” gibi sözcüklere karşılık gelen eğitim kavramı genel olarak, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik yönde değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır.¹ Kısaca davranış geliştirme süreci olarak bilinen eğitim, zor ve karmaşık olmakla beraber toplumların vazgeçemeyecekleri kadar da ciddi bir konudur. Özellikle OECD ve Avrupa Birliği’ne üye olan ülkeler; yeni sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayacak insan kaynaklarını yetiştirmek amacıyla eğitim sistemlerini kurumsallaştırmaya ve geliştirmeye başlamışlardır.²

¹ Cemal Tosun, “*Din Eğitimi Bilimine Giriş*”, PegemA Yayınları Ankara 2010 s.23.

² Belgin Arslan Cansever, “Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türkiye’nin Bu Politikalara Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi”, *International Online Journal of Educational Sciences*, 2009, 1 (1), s.223.

Şüphesiz kurumsallaşmış bir eğitimin de din üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bu etki bazen kendini daha ileri boyutlarda da göstermiş, belli eğitim yapılanmaları zaman içinde kendine has bir din anlayışını doğurmuştur. Batıda skolastik zihniyet ve İslam dünyasında medrese bu eğitimsel din anlayışına verilebilecek örnekler olabilir.

İnsan davranışları üzerinde değişikliğe sebep olan her türlü etki, eğitimin sınırları içerisinde bulunmaktadır. Dinin de insan davranışı üzerindeki etkisi düşünülecek olursa, dinin eğitim ile yakın bir ilişkisi vardır. Bu sebeple, bilim adamları ve eğitimciler, din eğitiminin nasıl olması gerektiği üzerinde düşünmüşler, çeşitli görüş ve fikirler ileri sürmüşlerdir. Devlet yöneticileri de bu tespitlerden hareketle, din eğitiminin okullarda ve yaygın eğitimde uygulanması konusunda çeşitli yöntemler belirlemişlerdir.³

Dünya üzerindeki her ülke; farklı tarih, etnik köken, dil ve anlayışa sahip olduklarından, uyguladıkları din eğitimi politikaları da farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmada ulusal kimlik de önemli bir unsurdur.⁴ Bazı ülkelerin ulusal kimlikleri ve ülkede benimsenen din ile uygulanan din eğitimi politika ve yaklaşımları arasında benzerlik görülmektedir. Örneğin ulusal kimliğin önemli bir unsur olduğu ve tek uluslu devlet yapısının bulunduğu Danimarka'da Protestanlık, Yunanistan'da Ortodoksluk ve İtalya'da ise Katoliklik hâkimdir.⁵

³ İrfan Başkurt, "Almanya'da Din Eğitimi", s.109.

(<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuilah/article/viewFile/1023015829/1023015001/> erişim 26.09.2016.)

⁴ Mehmet Bahçekapılı, "Finlandiya'da Din Eğitimi", International Journal of Social Science, Volume 6 Issue 5, May 2013, pp.891.

⁵ Hüdai Şencan, "Bazı Avrupa Ülkelerinde Din ve Devlet İlişkisi", *TBMM Araştırma Merkezi Raporu*, Kasım 2011, s.26, 58, 78.

İskandinav yarımadasında yer alan ve Avrupa Birliği üyesi olan Finlandiya'daki dini çeşitlilik, toplumun din algısı ve din unsurunun geçirdiği dönüşüm bizi bu alanda araştırma yapmaya yöneltmiştir.

Çalışmanın ana problemi Finlandiya'daki din eğitimini tarihsel, kültürel ve toplumsal açılardan inceleyerek bilgi ve analizlere yer vermektir.

Bu temel problem çerçevesinde aşağıdaki alt problemler araştırılmıştır:

1. Finlandiya'nın din ve devlet ilişkisi nasıldır?
2. Siyasi durumu nasıldır?
3. Fin devlet okullarında din dersi var mıdır, varsa dersin öğretimi nasıl yapılmaktadır?

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın ana amacı Finlandiya'daki din eğitimi ve öğretimini analiz etmektir. Bu çerçevede çalışmada; demografik yapı, eğitimin tarihi arka planı, günümüz eğitim sistemi, öğretmen eğitimi, din eğitimi ve öğretimi, eğitim kurumlarının ve dinin birbirine olan etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın amacına ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ülkedeki genel eğitim sistemi nasıldır?
2. Ülkenin eğitimdeki başarısının arkasında yatan sebepler nelerdir?
3. Öğretmen eğitimi nasıl yapılmaktadır?
4. Ülkenin resmi bir devlet dini bulunmakta mıdır?
5. Eğer resmi bir devlet dini yoksa anayasada açıkça laiklik ifadesi bulunmakta mıdır? Varsa bu laiklik tanımlanmış mıdır?
6. Din hizmetlerini düzenleyen, yürüten, kontrol eden bir devlet kurumu bulunmakta mıdır?
7. Ülkenin anayasasında din eğitimine ilişkin hükümler var mıdır?
8. Din eğitimi veren kurumlardaki müfredat, ders kitapları, öğretmenleri, finansmanının durumu nedir?

Ayrıca bu araştırmanın önemi, eğitimde oldukça önemli bir yerde kabul edilen Finlandiya eğitim sisteminin din eğitimi açısından incelenmesi ve ülkenin günümüzde sahip olduğu yüksek eğitim düzeyinin din ile ilişkisini saptaması noktasındadır. Bu konuda yapılan çalışmaların azlığı ve araştırmanın daha sonra yapılacak çalışmalara bir ışık tutması araştırmanın önemini arttırmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamıza kaynaklık eden Finlandiya’da din eğitimi ile ilgili bilgiler literatür taramasıyla kütüphanelerden ve internetten elde edilen bilgiler ile sağlanmıştır. Veri kaynağı olarak ilgili kitaplar, ansiklopediler, gazeteler, araştırma dergileri, yerli ve yabancı internet siteleri, makale, tez ve benzeri bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Resmi belge ve dokümanlardan elde edilen veriler analiz edilip değerlendirilmiş ve güncel olanları sunulmuştur.

Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “doküman analizi” yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilmektedir.⁶ Doküman analizi yöntemi, içerik çözümlemesi olarak adlandırılan ve örüntüleri nesnel olarak belgelemek amacıyla iletişimin çeşitli formlarını sistemli bir şekilde incelemeyi gerektiren özel bir yaklaşımı içermektedir. Belgelerin seçiminde araştırmanın konusuna yakınlığı ön planda tutulmaktadır.

⁶ Hasan Şimşek; Ali Yıldırım, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.s.19.

4. KAVRAM VE TANIMLAR

4.1. Evanjelik Luteran Mezhebi

İnsanlık tarihinde uzun bir geçmişe sahip olan Hıristiyanlık dini, günümüzde iki milyarı aşkın mensubuyla dünyada en yaygın dini inanç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıllar içerisinde kendi inananları arasında inanç esasları ve ibadetler konusunda farklılıklar ortaya çıktığı için temelde Katolik, Ortodoks ve Protestanlık olmak üzere 3 mezhebe ayrılmış, bu ayrılma hareketleri ile beraber temel mezhepler bünyesinde ya da tamamen ayrı olarak birtakım Hıristiyan inanç akımları oluşmuştur.

Protestanlık; öncülüğünü Martin Luther King (1483–1546), Ulrich Zwingli (1484-1531) ve John Calvin (1509-1564)'in yaptığı, Katolik Kilisesi'nin endülijans ile para kazanmasını, ayin dilinin Latince olarak kabul edilmesini ve Papa'nın iktidarını ve sarsılmazlığını eleştiren reformist mezhebin adıdır.⁷

Protestanlık, öncülerinin adlarını alan Luteranizm, Zwinglianizm ve Calvinizm olmak üzere temelde 3 mezhebe ayrılmaktadır. Luther'in öğretilerini benimseyenlere Luteran, Zwingli'nin öğretilerini benimseyenlere Zwinglian ve Calvin'in öğretilerini benimseyenlere ise Calvinist denmektedir.

Çalışmamızın konusu olan Finlandiya'da 5.487.308 olan nüfusun 4. 004 369'u Hıristiyan Evanjelik Luteran Kilisesi cemaatine üyedir.⁸ Dolayısıyla nüfusun çoğunluğunu oluşturan Luteran mezhebini tanımak bu noktada yararlı olacaktır.

⁷ Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, “*Dinler Tarihi*”, Ocak Yay., II. Baskı, Ankara 1993, s.272.

⁸ Statistic Finland, “Population by Religious Community in 2000 to 2015”, (<http://www.stat.fi> / erişim tarihi 28.10.2016).

Katolik manastırlarında eğitilmiş bir Alman Hıristiyan Teoloğu olan Luther, asıl kaynağın kutsal kitap olduğunu, kişinin inancının sadece kişi ile Tanrı arasında olduğu, kiliselerin insanlardan gereksiz yere para topladıklarını, papanın dinsel üstünlüğünün olmadığını savunmuştur.

Luther, kiliseye ve papaya yönelik eleştirilerini içeren 95 maddelik belgeyi halka beyan ettiğinde Kilise Luther'i ve yanlılarını dinsel sapkın saymıştır. Luther ve taraftarları ise bu kararı tanımadıklarını ilan etmişlerdir. Bu "kararı tanımama" olayı kayıtlara "protestatio" olarak geçtiğinden o günden sonra Luther taraftarı olan kişiler Protestan olarak adlandırılmıştır.⁹

Protestanlık'ın en temel öğretileri; Kutsal metin hakikate ulaştıran tek otoritedir, papanın dinsel üstünlüğu yoktur, kurtuluş tamamen Tanrı'nın lütfuyla olacaktır, Kutsal metni herkes kendi ana dilinde okuyabilir ve yorumlayabilir, bütün inananlar din adamı olabilir şeklinde sıralanmaktadır.¹⁰

Evanjelizm ise Protestanlık mezhebi çerçevesindeki modern akımlardan biridir.

Sözlükte İncil mesajlarını gayretli bir şekilde yaymak, öğretmek anlamına gelen Evanjelizm, köken itibariyle iyi haber, müjde, asıl gerçek anlamlarına gelen Yunanca "evangelion" kelimesinden türemiştir.¹¹

Evanjelizm terimi ile ilgili ilk referanslara Yeni Ahit metinlerinde rastlanmaktadır. Yeni Ahit'te İsa Mesih'in ilahi kurtarıcılık fikrine dayalı Hıristiyan

⁹ Hakan Olgun, "Protestanlık-Luteranizm", *Yaşayan Dünya Dinleri*, DİB Yay., Ankara 2010, s.123.

¹⁰ Adnan Aslan, "Martin Luther", *DİA*, TDV Yay., XXVII, İstanbul 2003, s.237-239.

¹¹ şener Faruk Bedir, "Reformasyon'dan Günümüze Evanjelik Hıristiyanlık", *Birey ve Toplum Dergisi*, C.3, S.6, Güz 2013, s. 74.

inancının temel mesajını vazeden mevcut İncillerin yazarları olduklarına inanılan Matta, Markus, Luka ve Yuhanna “Evanjelik” olarak adlandırılmaktadır.¹²

Evanjelik terimi farklı şekillerde kullanılmaktadır. 1817’de Friedrich Wilhelm III tarafından Prusya’da zorla kabul ettirilen Protestan Birliği’ni belirtmek için bu terim kullanılmıştır. Fransızca konuşan ülkeler dışındaki Reform kiliseleri kendilerine Protestan’dan çok "Evanjelik" adını vermişlerdir.¹³

Bunun dışında daha özel anlamda Evanjelik terimi, Luteran Protestanları kasteden bir anlamda da kullanılmaktadır.¹⁴ Bugün Luteran ve genel olarak tüm Protestanlar için kullanılmaya devam edilmektedir.

Evanjelizm, takdiri ilâhi gereği yeniden doğuşçu Hıristiyanların (born again Christian) semâya yükseltilerek büyük bir sevinçle mükâfatlandırılacakları inancına dayanmaktadır.¹⁵ Temel özellikleri arasında kutsal kitabı temel referans olarak kabul etmeleri, diğer Hıristiyanlar gibi İsa Mesih’in yeryüzüne ikinci kez geleceğine inanmaları, misyonerliği evrensel bir görev olarak görmeleri sayılabilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere bütün ülkelerde üyesi bulunan Evanjelizm, Finlandiya’da Fin Evanjelik Luteran Kilisesi tarafından faaliyetlerini yürütmektedir.¹⁶

¹² Şinasi Gündüz, “Batıda Yaygın Olan Protestanlık Çerçevesindeki Mezhepler/Akımlar- Evanjelizm”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, DIB Yay., Ankara 2010, s.153-154.

¹³ Ali Erbaş, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, *Dinler Tarihi Araştırmaları III- 2000 yılında Hıristiyanlık (Dünü, Bugünü ve Geleceği)*, Dinler Tarihi Derneği Yay., Ankara 2002, s.216.

¹⁴ Gündüz, *Evanjelizm*, s.155.

¹⁵ Ramazan Kurtuluş, “ABD Siyaset Stratejisinde Evanjelist-Kabalist Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları ve Türkiye”, s.16. (www.ulakbim.gov.tr / erişim tarihi 24.11.2016).

¹⁶ World Council of Church, “Evangelical Lutheran Church of Finland”. (www.oikoumene.org / erişim tarihi 24.11.2016).

4.2. Eğitim ve Öğretim Programı

Literatürde eğitim ve öğretim programlarıyla ilgili pek çok tanım ve açıklama bulunmaktadır. Bu tanım ve açıklamaların ışığında Varış'ın yapmış olduğu tanım daha kapsayıcı görünmektedir. *“Eğitim programı; bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye içine girer.”*¹⁷

Varış'ın tanımlamasının yanında eğitim programı kavramını şu şekilde ifade etmek de mümkündür:

*“Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir.”*¹⁸

Yapılan tanımlardan hareketle eğitim programının belirlenen hedefler doğrultusunda planlanan tüm eğitim etkinliklerini kapsayan bir programlama süreci olduğu söylenebilir.

Öğretim programı daha dar kapsamlı olup bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan ve bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir program olarak

¹⁷ Fatma Varış, *“Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler”*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yay., Ankara 1976, s.18.

¹⁸ Özcan Demirel, *“Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme”*, PegemA Yay., 21. bs., Ankara 2014, s.6.

tanımlanmaktadır.¹⁹ Eğitim programı bütün eğitimsel faaliyetleri kapsadığından dolayı öğretim programını eğitim programının içine dâhil edenler olmuştur.

Ders programı ise bir ders süresi içinde planlanan hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı bir plandır.²⁰ Daha yalın bir ifadeyle bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri içerisinde barındırmaktadır.

Finlandiya’da belirlenen Ulusal Çekirdek Müfredat Programı’nda din ve ahlak derslerinde uygulanacak olan amaç, içerik ve değerlendirmeler yer almaktadır. Bu çalışmada ders programları eğitim ve öğretim programlarıyla bağlantılı olarak incelenmiştir.

5. KAPSAM VE SINIRLILIK

Araştırma Finlandiya eğitim ve din eğitimi sistemi ile ilgilidir. Bu çerçevede yalnızca örgün eğitim sistemi ele alınmış, ülkedeki yaygın eğitim araştırmaya dâhil edilmemiştir. Finlandiya’daki genel eğitim sistemi ana başlığı altında ülkedeki devlete ait eğitim kurumları, teşkilat ve idari yapı, eğitimin boyutu, finansmanı, müfredatı, öğretmen yetiştirme biçimi, aynı zamanda ülkede din eğitimi durumu, teşkilat ve idari yapısı, müfredatı, ders kitapları, öğretmenleri gibi konular araştırmanın kapsamına alınmıştır.

¹⁹ Varış, *a.g.e.*, s.18.

²⁰ Demirel, *a.g.e.*, s.6.

BÖLÜM II

FİNLANDIYA'DA EĞİTİM SİSTEMİ

1. Ülke Hakkında Genel Bilgiler

Fince “Suomi” , İngilizce “Finland” ya da resmî adıyla Finlandiya Cumhuriyeti, Kuzey Avrupa'da Baltık Denizi kıyısında bir Kuzey Avrupa ülkesidir.²¹ İskandinavya yarımadasındadır, başkenti Helsinki'dir. Doğusunda Rusya, kuzeyinde Norveç ve batısında İsveç yer alır. Vatandaşları yerel dil olan Fince, İsveççe ve İngilizce konuşmaktadır.

600 yıl kadar İsveç'in ve yüz yıl kadar da Rusya'nın hegemonyası altında varlığını sürdüren ve Çarlık Rusya'dan bağımsızlığını ilan ederek kendi cumhuriyetini kuran Finlandiya, uzun yıllar geri kalmış bir toplum olarak varlığını idame ettirmiştir.²² İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kendini toparlamış ve eğitim için yaptığı anayasal reformlarla kendi toplumunu adeta yeniden inşa etmiştir.²³

Finlandiya, parlamenter demokrasi ile yönetilen bir Cumhuriyet rejimine sahiptir.²⁴ Yasama yetkisi Parlamento ve Cumhurbaşkanı tarafından, yürütme yetkisi ise Başbakan ve 12 bakandan oluşan Bakanlar Kurulu tarafından kullanılmaktadır.²⁵

²¹ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Finlandiya>. (erişim tarihi 28.09.2016).

²² Ayşen Bakıoğlu, Ali Yıldız, “Finlandiya’da Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi”, Vize Yay., Ankara 2015, s.16.

²³ <http://www.infopankki.fi/tr/finlandiya-hakk-nda-bilgiler/finlandiya-hakk-nda-genel-bilgi/finlandiya-tarihi>. (erişim tarihi: 28.09.2016).

²⁴ Helsinki Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, “Finlandiya’nın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik/Ticari İlişkiler”, 2013 yılı Finlandiya Ülke Raporu, Mart 2013, s.16.

2. Eğitimin Tarihi Arka Planı

Finlandiya’da; temeli 1860’lı yıllarda atılan, 1970’lerde ve onu takip eden yıllarda pek çok reform hareketiyle şekillenen eğitim sistemi, uzun vadeli ve yenilikçi yaklaşımlar sonucu bugünkü halini almıştır.

Fince ulusal eğitim 1860’lı yıllarda başlamıştır. Diğer ülkelerde olduğu gibi Finlandiya’da da anadilde eğitimin orijinal kaynağı kilise olmuştur.²⁶ Finlandiya’nın ulusal kilisesi olan Luteran Kilisesi²⁷, insanların kendi dillerinde İncil’i okuyabilmesi için okuryazarlığa büyük önem vermiştir. Böylelikle kilisede insanlara okuma-yazma öğretilmiş hatta okuryazarlık bir kişinin evlenmesinin de zorunlu şartlarından biri haline gelmiştir. 1866’da ise kilisenin bağımsız bir okul sistemi kurulmuştur.

19. yüzyılda mesleki eğitim, hızla büyüyen sanayi ve inşaat faaliyetlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıkmaya başlamıştır. 1898’de çıkarılan bir kararname ile yerel yönetimlerin okul çağındaki çocuklara eğitim alanı açma zorunluluğu getirilmiştir. 1917’de Finlandiya’nın bağımsız olmasıyla birlikte²⁸ ülke yöneticileri, ülkenin her yerindeki vatandaşlarının eğitim seviyesini geliştirmek, yeni eğitim politikaları belirlemek için sürekli bir çaba göstermiştir.

²⁵ Volkan Aslan, “Son Anayasa Değişikleri Işığında Finlandiya Hükümet Sistemi”, *TBB Dergisi*, 2015 (119), s.44 ve 52.

²⁶Finnish National Board of Education, “Historical Overview”, http://www.oph.fi/english/education_system/historical_overview/. / 28.09.2016).

²⁷ Luteryan Kilisesi, 16.yüzyılda Martin Luther’in Katolik Kilisesi’ne ve din adamlarına karşı çıkması sonucu ortaya çıkan Hıristiyanlıktaki Protestan mezhebine ait kilisenin adıdır. Ayrıca bkzn.

<https://global.britannica.com/topic/Church-of-Finland>. / 28.09.2016).

²⁸ Mustafa Çelen, “Finlandiya’da Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt, 22, Sayı 2, Nisan 2013, s.84.

1919’da çıkan ve 1921’de kabul edilen bir anayasada zorunlu eğitim boyunca eğitimin ücretsiz olmasının sağlanması yer almıştır. Dahası kamu yetkililerinin genel eğitimi, mesleki eğitimi ve yükseköğretimi desteklemesi gerektiği belirtilmiştir.

2.1.Eğitim Reformları

Fin eğitim tarihinde 1960’lı ve 1970’li yıllar bir dönüm noktasını temsil etmektedir. Çünkü bugünkü başarılarının kaynağını oluşturan eğitim reformu o dönem hayata geçirilmiştir.²⁹

Finlandiya’da en büyük eğitim reformu olan çok amaçlı (temel eğitim) okul reformu 1960’lı yıllarda gerçekleştirilmeye başlanmıştır.³⁰ Bu reformun Fin halkı için hala önem teşkil ettiği kabul edilmektedir. Bunun sebebinin ise eğitim liderliği açısından okula ve öğretmenlere öğrenme ve öğretme üzerine yoğunlaşmalarını sağladığı söylenmektedir.

1970 yılında yürürlüğe giren reform incelendiğinde bu reformun Devlet Eğitim Yapı Komitesi tarafından hazırlandığı, eğitimin insanların modern çağa entegre taleplerini, ihtiyaçlarını, dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesi gerektiği, nitel ve nicel üretken faaliyetlerini dikkate almak zorunda olduğunun vurgulandığını görebilmek mümkündür.³¹

²⁹ Pasi Sahlberg, “A Short History of Educational Reform in Finland”, April 2009, s. 2-3.

³⁰ Ari Antikainen, Anne Luukkainen, “Twenty- five Years of Educational Reform Initiatives in Finland”, Department of Sociology, University of Joensuu, Finland, pp.3.
(http://wanda.uef.fi/~anti/publ/uudet/twenty_five_years.pdf erişim 20.09.2016).

³¹ Rene Nyberg, “Educational Reform in Finland in the 1970s”, Helsinki 1970, pp.15.
(<http://eric.ed.gov/?id=ED069569> (29.09.2016)).

Dokuz yıllık birleştirilmiş temel eğitim reformu yürürlüğe girdiği zaman, öğretmenlerin farklı yetenek ve sosyal arka plana ait öğrencilere karşı daha sosyal ve hoşgörülü davranmaları hedeflenmiş ve öğretmenlerin çoğunluğu hizmet içi eğitimde grup çalışması yöntemiyle eğitilmiştir. ³² Reformun hızla ilerlemesiyle bu eğitim işini, üniversitelerin kendi eğitim fakülteleri üstlenmiştir.

Reformda yer alan bir sonraki basamak ise temel eğitim sonrası yani ortaöğretim ile ilgili olmuştur. Normal lise ve mesleki liseler birleştirilmek istendiğinde toplumun pek çok kesitinden eleştiri alınmıştır. Bunun nedeni ise iş gücüne olan ihtiyaçtır. Çünkü bu uygulama ile birlikte genç insanlar iş piyasasına geç girmiş olacaktı. Fakat bu duruma bir çözüm olarak lise ve meslek liseleri için birbirine paralel ve ikili izleme sistemi kabul edilmiştir.³³ İkili izleme sistemi ile öğrencilerin genel ve meslek lisesi arasında seçim yapabilmelerini, her iki liseden mezun olan öğrencilerin üniversite giriş sınavlarında ve mezun olduklarında devam edebilecekleri lisansüstü eğitimde esneklik sağlanmasını amaçlanmıştır.

Reformun bir diğer yansıması ise eğitimde yönetimin önemli bir miktarının yerel yönetimlere dağıtılması olmuştur. Böylelikle okul başkanları ve müdürler eğitimsel liderlikte, mali yönetimde ve müfredatta daha fazla özerklik elde etmiştir.

Neoliberal olarak da tanımlanan bu reform hareketinin yanı sıra ayrıca 1990'larda Eğitim ve Araştırma Kalkınma Planı da oluşturulmuştur.³⁴

³² Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.95-98.

³³ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.99.

³⁴ Antikainen, Luukkainen, *a.g.e.*, s.11.

3. Fin Eğitim Sisteminin Yapısı

3.1.Eğitim Politikası

Finlandiya Devleti'nin eğitim politikasının uzun vadeli hedefi tüm vatandaşlarına eğitim ve öğretim için yüksek kaliteli eşit fırsatlar sunması olmuştur. Eğitim politikasının anahtar kelimeleri ise kalite, verimlilik, eşitlik ve uluslararasılaşma olarak belirlenmiştir. Eğitim, Fin toplumunda refahın bir anahtarı olarak görülmektedir. Eğitim ilkelerinin üzerine hayat boyu ücretsiz öğrenme ilkesi inşa edilmiştir. Hükümet, sendikalar ve işveren örgütler gibi farklı paydaşların geniş bir yelpazede bulunduğu katılım ve dayanışma hali, politikanın ayrılmaz parçasını teşkil etmektedir. Temel amaçlar ve politikanın genel hatları merkezi bir düzeyde tanımlanmakla beraber bu uygulamanın yerel düzeyin sorumluluğunda olması ayrıca vurgulanmaktadır.³⁵

3.2.Eğitim Yapılanması

Fin eğitim sistemi; çok amaçlı okul eğitimi (ilk ve ortaokul seviyesi), genel ve mesleki eğitim (genel lise ve meslek lisesi) ve üniversiteden oluşmaktadır. Ayrıca özel eğitim ve yetişkin eğitimi de mevcuttur.

³⁵ FNBE, "Education Policy", (http://www.oph.fi/english/education_system_education_policy/ erişim 29.09.2016).

3.3. Eğitimin Finansmanı

Finlandiya 1919 Anayasasında, eğitim hizmetlerinin parasız olduğu hükmü yer almaktadır. Fin eğitiminin temel ilkesi; eğitimin parasız olarak sağlanması ve eğitimde fırsat eşitliği sağlamaktır.³⁶

Eğitime yatırım yapılması ve finansman sağlama sorumluluğu devlet ve yerel yönetimler arasında paylaşılmaktadır. Birçok temel ve ortaöğretim kurumları yerel yönetimler ve belediyeler tarafından finanse edilmektedir.³⁷

Finlandiya'da okul öncesi eğitim tamamen devlet tarafından finanse edilmektedir. Ancak okul öncesi eğitimin dışında 0 ile 7 yaş arası küçük çocuklar için gündüz bakımı ücretleri, ebeveynlere ya da çocukların diğer yasal vasilerine aittir. Ücretler ailenin gelir düzeyine ve büyüklüğüne göre belirlenmektedir.

Zorunlu temel eğitim süresince (1-9. Sınıflar) tüm öğrenciler eğitim, sağlık, günlük sıcak yemek, bilgisayar ve yazıcı kullanımı, kitap, defter, kalem, okula ulaşım, okul gezilerinden ücretsiz olarak faydalanmaktadır. Ortaöğretimde sağlık hizmetleri ve okul malzemeleri hariç diğer hizmetler ücretsizdir. Ayrıca belli şartları taşıyan öğrencilere ve ailelerine devlet maddi destek de vermektedir. Özel eğitim gören öğrencilere de aynı haklar tanınmaktadır. Üniversiteler için ise toplam fon devlet bütçesinden tahsis edilen ödenekleri içermektedir.

³⁶ Eser Akgül, “Avrupa Birliği Ülkeleri (Almanya, Finlandiya, İngiltere, Portekiz) ile Türkiye’de İlköğretim ve Ortaöğretim Finansmanının Karşılanma Durumunun İncelenmesi” (yayımlanmış y.lisans tezi), İstanbul 2011, s.53.

³⁷ Finnish Ministry of Education and Culture, “Financing of Education”, (<http://www.okm.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/rahoitus/?lang=en> erişim: 03.11.2016).

3.4. Eğitim Denetimi

Finlandiya’ da eğitim, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (OPM)’nin sorumluluğu altında olup Ulusal Eğitim Kurulu (OPH) Bakanlıkla birlikte ilk, orta ve yetişkin eğitimi için eğitim hedeflerini, içeriklerini ve metotlarını geliştirmek için çalışmaktadır. Ayrıca altı Finlandiya Eyaleti’nin her biri bu konularla ilgilenen bir Eğitim ve Kültür Bölümü’ne sahiptir.³⁸

Yasaca belirlenen temel işlevler gereken şekilde yürütüldüğü sürece, okullar kendi idari düzenlemelerine göre eğitim hizmetleri sağlamaktadır. Okul teftiş heyetlerinin ziyaretleri bakanlık tarafından yürürlükten kaldırılmıştır.³⁹ Müfredatça ortaya konan amaç ve hedeflerin değerlendirilmesinde yönetim, öğretmenlere güvenmektedir.

Finlandiya’da zorunlu temel eğitim, genel ve mesleki ortaöğretim okullarının programları, Ulusal Eğitim Kurulu’nca belirlenmiş olan ana hatlara uygun olacak şekilde yerel düzeyde belirlenir. Öğretmenlerin, eğitimci olmayan personelin, öğrencilerin ve ailelerin temsilcilerinden oluşan Okul Yönetim Kurulu ve yerel yönetimin eğitimle ilgili kurulu tarafından belirlenip üzerinde karara varılan eğitim programı doğrultusunda eğitim öğretim faaliyetleri yürütülmektedir.⁴⁰

³⁸ Akgül, *a.g.e.*, s.52.

³⁹ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.82.

⁴⁰Abdurrahman Ekinci, Ömer Murat Öter, “*Finlandiya’da Eğitim ve Öğretmen Yetiştirme Sistemi*”, Çalışma Ziyareti Raporu, 2010, s.21-22.

3.5. Eğitimdeki Yaklaşımlar

Finlandiya'nın eğitim sistemi felsefi açıdan değerlendirildiğinde rekabetten çok işbirliği ve eşitlik ilkesinin göz önünde bulundurulduğu görülmektedir. Ayrıca eğitimde imkân ve fırsat eşitliği, herkes için ve her yerde eğitim, yaşam boyu eğitim gibi temel ilkeler de vurgulanmaktadır.

Eğitimde imkân ve fırsat eşitliği: Finlandiya'da eğitim hizmetlerinin sunulmasında temel amaç ülkenin tüm bölgelerindeki bireylerin yaşına ve sosyal sınıfına bakılmaksızın tüm imkânların sağlanmasıdır.⁴¹ Bu bakımdan okul öncesi, temel eğitim ve ortaöğretim tamamıyla ücretsizdir. Herhangi bir okul ücreti olmadığı gibi okul servisi, yemekleri ve tüm okul kırtasiye, ders ve yardımcı kitaplar devlet bütçesinden karşılanmaktadır. Fin okulları her çocuk içindir, bundan dolayı devlet yönetimi tek tek her çocuğun ihtiyacını birebir karşılayarak eğitimi iyileştirmek zorundadır.⁴² Fin okullarında verilen pedagoji ve öğretim, heterojen öğrenci gruplarına uygun olabilmesi için yapılandırılmıştır. Örneğin Finlandiyalı öğretmenler hiçbir öğrencinin dışlanamayacağını ve başka bir okula gönderilemeyeceğini bilirler. Bu durumda öğrencilerin ilgi ve seçimleri müfredat, içerik, ders kitapları, yöntem ve teknikleri ile beraber aynı şekilde dikkate alınır.

⁴¹ Jouni Valijarvi, P.Linnakylä, P.Kupari, P.Reinikainen & I.Arffman, "Finnish Success in PISA and Some Reasons Behind It", PISA 2003, Institute for Educational Research, University of Jyväskylä, Jyväskylä, 2007, pp.39.

⁴² Ekinci, Öter, a.g.e. , s.11.

Herkes için ve her yerde eğitim: Eğitimin sadece formal düzeyde belirli aşama ve yaşlara yönelik değil çok yönlü ve boyutlu olarak devam etmesidir. Bu bakımdan örgün ve yaygın eğitim imkânları, basım ve yayım olanakları ve sosyal faaliyetleriyle bütün yaş ve mekânlarda eğitimsel amaçlar öncelikli görülmektedir. Ayrıca toplumsal düzeyde halk eğitimi ve olanakları son derece yaygındır.⁴³

Yaşam boyu eğitim: Avrupa Birliği eğitim politikalarından biri olan yaşam boyu öğrenme ilkesi⁴⁴, Finlandiya toplumunda eğitimin sadece okul dersleri ve yılları ile sınırlı olarak değerlendirilmemesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu ilke ışığında bireyin yaşam boyu, iş ve özel hayatında kendini geliştirebileceği olanakları bulmasına yönelik imkânlar sunulmaktadır.

Finlandiya’da yaşam boyu öğrenme ilkesi ilk olarak 2007’de Finlandiya Hükümet’inin hazırlamış olduğu eğitim ve kalkınma planı içinde ayarlanmıştır. Hükümet, ayrıca bir yaşam boyu öğrenme stratejisi hazırlamayı gerekli görmemiştir.⁴⁵ Hazırlanan bu planda yaşam boyu öğrenme hedefleri konularla bağlantılı olarak ana müfredatın amaç ve içeriğinin bünyesine alınmıştır.

Genel eğitimde öğrencilere eğitim programı içerisinde özel eğitim ihtiyaçları için rehberlik ve danışmanlık hizmeti, okul-kulüp faaliyetleri, okul dışında geziler ve okul kampları, okul şenlikleri, dernek faaliyetleri gibi imkânlar verilmektedir.

⁴³ Pasi Sahlberg, “Education Policies for Raising Student Learning: the Finnish Approach”, *Journal of Education Policy*, Vol. 22, No. 2, March 2007, pp.153-154.

⁴⁴ Cansever, *a.g.e.*, s.226.

⁴⁵ Ministry of Education, “Key competences for lifelong learning in Finland”, Education 2010 – İnterim Report, Helsinki 2009, pp.3.

(http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/Liitteet/Education_2010_Interim_report_2009_Finland.pdf (02.11.2016)).

Mesleki eğitimde; yine derslerin içerisinde etkileşim ve işbirliği, problem çözme becerisi, iletişim ve medya becerileri, mesleki etik, sağlık, güvenlik ve işletme becerisi, girişimcilik gibi yeterlikler kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yetişkinlere yönelik eğitim politikasında birkaç hususta öncelik belirtilmiştir. Bu öncelikler; göçmenlerin kültürel eğitim ve diğer entegrasyon çalışmaları, vatandaşlık ve sivil toplum becerileri, bilgi toplumu becerileri, sağlık teşvik çalışmaları, açık öğretim üniversiteleri şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca yine Bakanlık tarafından eğitim kurumlarının göçmenler, işsizler, emekliler ve yaşlılar, özel eğitime muhtaç kişiler, zorunlu eğitim alamamış kişilere yönelik maddi yardımda bulunulmasına karar verilmiştir. Bu örneklere ilave olarak 2009'da 30-59 yaşları arasındaki Fin vatandaşlarına yönelik ücretsiz bilgisayar yetkinlik belgesi eğitimi verilmiş, 9300 civarında kişi bu yetkinlik sertifikasına sahip olmuştur.⁴⁶

Bu noktada Finlandiya Hükümeti, eşitlik ilkesine de bağlı olarak tüm vatandaşlarının eğitimini sadece okulla sınırlamamakta, eğitim yoluyla onlara yaşamları boyunca kullanabilecekleri beceriler kazandırmaya çalışmaktadır.

⁴⁶ Ministry of Education, a.g.e., pp.4-5.

3.6. Eğitimin Süresi

Finlandiya’da öğretim yılı, Ağustos ortasında başlayan ve Haziranın başına kadar devam eden iki döneme ayrılan toplam 38 hafta - 190 iş gününden oluşmaktadır. Okullarda eğitim öğretim, haftanın beş iş gününde tam gün (normal öğretim) olarak yapılmaktadır. Haftalık alınan ders sayısı düzeye ve alınan seçmeli derslerin sayısına bağlı olarak 19 – 30 saat arasında değişmektedir. Buna ek olarak, fazladan tatillerle ilgili yerel özerklik söz konusudur.⁴⁷

Zorunlu eğitim süresince günlük alınan en fazla ders saati en alt sınıflarda 5, en üst sınıflarda ise 7’dir. Her ders saati 1 saat olup, 10-15 dakikalık teneffüs de içermektedir. Haftalık ders saatini sırasıyla 7 yaş grubu 19 saat, 10 yaş grubu 23 saat ve 13-15 yaş grubu 30 saat almaktadır.⁴⁸

3.7. Eğitim Dili

Finlandiya’nın Fince ve İsveççe olmak üzere iki ana dili vardır. Temel öğretimde ve ortaöğretim ikinci devrede öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık olarak yüzde beşi öğrenim dilinin İsveççe olduğu okullarda okumaktadırlar.⁴⁹ Her iki dil grubunun yükseköğrenim düzeyinde de öğretim kurumları bulunmaktadır.

Buna ek olarak, tüm öğretimin ya da öğretimin bir kısmının yabancı bir dilde (genel olarak İngilizce) verildiği bazı eğitim kurumları da mevcuttur. Laponya’nın Sami dili konuşulan bölgelerinde yerel merciler aynı zamanda Sami dilinde eğitim de

⁴⁷ Ekinci, Öter, *a.g.e.* ,s.14.

⁴⁸ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.* , s.83.

⁴⁹ Ekinci, Öter, *a.g.e.* , s.10.

düzenlemektedirler. Her üç dilde ayrıca eğitim veren yükseköğretim kurumları da mevcuttur. Romanlar ve diğer azınlıklara mensup olanların yanı sıra özel eğitime muhtaç olanlara da kendi dillerinde eğitim gibi her türlü eğitim olanakları sunulmasına özen gösterilmektedir.⁵⁰

3.8. Eğitim Nüfusu

Nüfusu 5.501.043 olan Finlandiya’da zorunlu temel eğitime devam eden öğrenci sayısı 546.065, ortaöğretim genel lise kısmına devam eden öğrenci sayısı 104.100, mesleki eğitime devam eden kişi sayısı 122.200, üniversite eğitimine devam eden öğrenci sayısı 137.700, lisansüstü eğitime devam eden kişi sayısı 19.600 ve özel eğitime devam eden öğrenci sayısı 45.900’dür.⁵¹

3.9. Eğitim Müfredatı

Finlandiya’da eğitim, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı’nın (The Ministry of Education and Culture) sorumluluğundadır. Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu (Finnish National Board of Education) ilköğretim, ortaöğretim ve yetişkin eğitiminde amaç, içerik ve yöntemleri geliştirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte çalışmaktadır. Burada yerel otoritelere büyük rol düşmektedir.⁵²

Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu tarafından hazırlanan Ulusal Çekirdek Müfredat Programı Finlandiya Eğitim Sisteminin temellerini ifade eden yazılı bir göstergedir. Her eğitim kuruluşu, ulusal çekirdek müfredata dayanan müfredat taslağı

⁵⁰ Petra Vojtová, “The Roma Position in Connection with Education in Finland”, *Journal of Health Sciences Management and Public Health*, University of South Bohemia, Faculty of Health and Social Studies, CR, 2003, pp.178.

⁵¹ Statistics Finland, “Education”, 2015.

⁵² Jorma Kauppinen, “Curriculum in Finland”, Finnish National Board of Education, March 2016.

ile yükümlüdür. Bu programdan; amaç, içerik, sene sonu değerlendirmeleri gibi pek çok bilgiyi elde etmek mümkündür.

Bu noktada Fin okul sisteminde çok önemli bir işleve sahip olan Ulusal Çekirdek Müfredat Programı hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır.

3.9.1. Ulusal Çekirdek Müfredat Programı (National Core Curriculum)

Fin okul sisteminde önemli bir role sahip olan Ulusal Çekirdek Müfredat, yerel müfredat etrafında tasarlanmış bir çerçeve programdır.⁵³ Ulusal Çekirdek Müfredat tüm okul dersleri için öğretimin temel içeriğini ve hedeflerini içermekte aynı zamanda eğitimin misyonunu, değerlerini ve yapısını açıklamaktadır.

Finlandiya'da mevcut müfredat sistemi üç temel fikre dayanmaktadır:

-Mevzuatta verilen hedefler ve Ulusal Çekirdek Müfredatın yönetimi,

-Belediye yetkililerinin özerkliğinin sağlanması ve yerel düzeydeki müfredatın organize edilmesi,

-Okulda farklı yaklaşımlar ve okul temelli bir müfredat geliştirmek için kaynak olarak uzman öğretmenlerin kullanılması.⁵⁴

Finlandiya'da Ulusal Çekirdek Müfredat; yerel müfredat hazırlayıcıları, okul yetkilileri ve öğretmenler için temel kuralları belirlemektedir. Ayrıca tüm dersler için öğretim amaçları ve derslerin temel içeriğini kapsamakta, öğrenme ve öğrenme ortamını geliştirmek için hedefler koymakta ve çalışma yöntemlerini açıklamaktadır.

⁵³ Erja Vitikka, Leena Krokfors & Elisa Hurmerinta, "The Finnish National Core Curriculum: Structure and Development", *Miracle of Education*, University of Helsinki 2012.

⁵⁴ Vitikka and others, "The Finnish National Core Curriculum: Structure and Development".

Müfredata göre ulusal hedefler; öğrencilerin bilgi ve becerilerini artırmak, değer ve tutumlarını geliştirmek ve bunları gerçekleştirmek için öğrencilerin irade ve kararlılık sahibi olmalarını sağlamaktır.

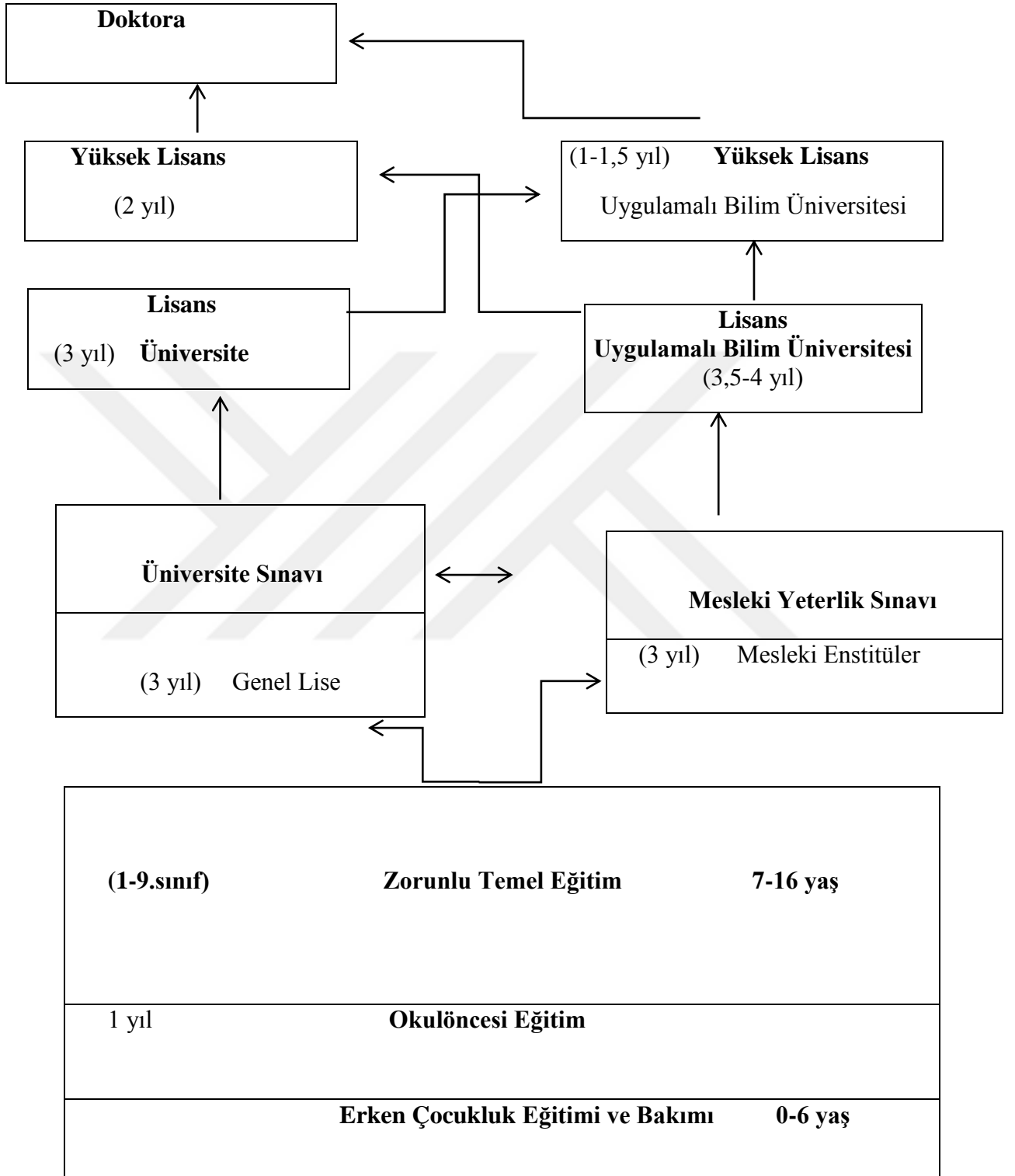
4. Eğitim Sistemi

Finlandiya eğitim sistemi; dokuz yıllık temel eğitim, ikinci basamak düzeyindeki ortaöğretim, yükseköğretim düzeyi, özel eğitim ve yetişkin eğitimi olarak bölümlere ayrılmaktadır. Finlandiya 7 ila 17 yaşları arasındaki tüm çocuklar için zorunlu eğitim sistemine sahiptir. Bütün çocukların dokuz yıl süresince kapsamlı okul eğitimine katılması gerekmektedir. Bu eğitimin ardından kolej ve üniversite eğitiminin takip ettiği mesleki okuldan lise eğitimine kadar çeşitli eğitim hizmetleri insanlara sunulmaktadır.⁵⁵

Aşağıdaki tablo ile Finlandiya'daki eğitim sistemini şu şekilde gösterebiliriz:

⁵⁵ Helsinki Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "2013 Yılı Finlandiya Ülke Raporu", Mart 2013, s.22.

Tablo 1. Finlandiya Eğitim Sistemi⁵⁶



⁵⁶ Finnish National Board of Education, "Education system". (www.oph.fi / erişim 29.11.2016).

4.1.Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim 0–6 yaş dönemini kapsamaktadır. Finlandiya’da okulöncesi eğitim zorunlu olmayıp, 5-6 yaşındaki çocuklar için gündüz bakım ve nüfusun az olduğu bölgelerde ise çok amaçlı ilköğretim okulları ile bağlantılı olarak gerçekleştirilir. Gündüz bakımı, anne – babaya çocukların yetiştirilmesinde yardımcı olmayı ve onlarla işbirliği ile çocukların kişilik gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Çok amaçlı okullarda verilen okulöncesi eğitim ise gündüz bakım hizmetlerini tamamlayıcı eğitim faaliyetlerinden oluşmaktadır.⁵⁷

4.2. Zorunlu Temel Eğitim

Temel eğitim olarak adlandırılan zorunlu eğitim, altı yıl ilköğretim ve üç yıl ortaöğretim I. devre olmak üzere dokuz yıldır.⁵⁸ 7–16 yaş arası çocukların devam ettiği zorunlu eğitim, bu eğitim süresince kullanılan okul materyalleri ve öğle yemeği ücretsizdir. Çocukların hangi okula gideceği adres bilgilerine bağlı olarak yerel yönetim tarafından belirlenir. Fakat bazı bölgelerde çocuklar ve ebeveynleri istedikleri okula gitme hakkına sahiptir. Ancak kırsal kesimde bu olanak düşüktür. Zorunlu eğitimde okullaşma oranı yüzde 100’e yakındır.⁵⁹

⁵⁷ Osman Aktan, Ülker Akkutay, “OECD Ülkelerinde ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim”, *Asya Öğretim Dergisi (Asian Journal of Instruction)*, C:2, No:1, (2014), s.67.

⁵⁸ Süleyman Göksoy, “Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Zorunlu Eğitim Uygulamaları”, *Asya Öğretim Dergisi (Asian Journal of Instruction)*, C:1, No: 1, (2013), s.38.

⁵⁹ Ali Yıldız, “Finlandiya’nın Pısa Başarısına Etki Eden Faktörler Bağlamında Türkiye’nin Durumu”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmış doktora tezi), İstanbul 2013, s.90.

Zorunlu temel eğitimin müfredatı, Ulusal öğretim programı Ulusal Eğitim Kurulu tarafından çekirdek (çerçeve) program olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, okullar ve yerel yönetim kendi yerel amaçlarına uygun öğretim programını oluştururlar. Öğretmenler kendi öğretim etkinliklerini ve yöntemlerini belirleme konusunda özgürdürler. Bu bakımdan Finlandiya eğitim sistemindeki özerk yapılanma programlara esnek bir nitelik kazandırmıştır.⁶⁰ Temel eğitimde zorunlu dersler ana dil (Fince, İsveççe veya Sami) ve edebiyat, ikinci ulusal dil, yabancı diller, çevre çalışmaları, sağlık eğitimi, *din ya da ahlak*, tarih, sosyal bilgiler, matematik, fizik, kimya, biyoloji, coğrafya, beden eğitimi, müzik, görsel sanatlar, el sanatları, ev ekonomisi ve rehberlik dersleridir.⁶¹

Bu eğitimde sınıf büyüklüğü ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğrenen grupların geneli akran olmasına karşılık küçük okullarda farklı yaş grupları da aynı sınıfta olabilmektedir.

Zorunlu eğitimin ilk altı yılında görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleri dışındaki diğer bütün dersler sınıf öğretmeni tarafından verilmektedir. 7-9. sınıflar her ders için ayrı branş öğretmenlerinden ders almaktadırlar.⁶² Öğrenci değerlendirmeleri, gelişim takibi de öğretmenlerin sorumluluğundadır. Öğretmenler tarafından yılda en az bir kez her öğrenci ile ilgili bir rapor yazılmaktadır. Dokuz yılın sonunda okulu başarıyla tamamlayan öğrencilere sertifika verilmektedir.

⁶⁰ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.84.

⁶¹ Ekinci, Öter, *a.g.e.*,s.14-15.

⁶² Murat Çetinkaya, Erol Taş, Mustafa Ergün, “Türk ve Finlandiya’daki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 10, Sayı 24, (2013), s.117.

4.3. Ortaöğretim (Lise)

Zorunlu temel eğitimden sonra 16–19 yaş arasını kapsayan ortaöğretim II. devre olan lise eğitimi, genel ve mesleki lise olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Öğrencinin genel ve mesleki ortaöğretimden hangisine devam edeceğini belirleyen genel bir sınav yoktur. Veliler, öğrencisinin temel eğitimdeki başarı durumunu dikkate alıp öğretmenlerin ve okul yönetiminin görüşünü alarak, ortak ulusal başvuru sistemi vasıtasıyla ortaöğretim ikinci devre eğitimi veren herhangi bir genel veya mesleki liseye başvuru yapma hakkına sahiptirler. Ortaöğretim ikinci devreye öğrenci seçimi daha önceki okul başarılarına göre gerçekleşirken öğrenciler arasında popüler olan mesleki eğitim kurumları tarafından kullanılan seçme kriterleri, iş deneyimi ve yetenek sınavlarını da kapsayabilir.

Belediyeler %57 olan devlet fonunun %43'ünü ortaöğretim veya mesleki eğitim için kullanmaktadır. Öğrenciler; harç, öğle yemeği ve sağlık hizmeti gibi ihtiyaçlarına para ödememektedir. Sadece okul ders kitaplarını kendileri satın almaktadır.⁶³

Hem genel lise hem de meslek lisesi eğitiminin genel amaç ve içeriğine Ulusal Eğitim Kurulu (OPH) karar vermektedir. İlgili ulusal temel öğretim programına dayalı olarak, eğitim veren kurumlar yerel yönetimlerle birlikte öğretim programlarını oluşturmaktadırlar.

⁶³ Betsy Brown Ruzzi, "Finland Education Report", *National Center on Education and the Economy New Commission on the Skills of the American Workforce*, July 2005, pp.5-6.

Genel lisede alınması gereken zorunlu dersler şunlardır: Anadil, edebiyat, ikinci ulusal dil, yabancı diller, matematik ve doğa bilimleri, insani bilimler ve sosyal bilimler, *din ya da ahlak*, fiziksel ya da sağlık eğitiminin yanı sıra sanat ve uygulamalı konulardır. Öğrenci, ortalama 3 yıl boyunca zorunlu derslerle birlikte 38 saat olan 75 kredilik derslerden en az 47 ile 51 kredilik dersleri tamamlamak zorundadır.⁶⁴ Fakat öğrenci bölümünü 2 ile 4 yıl içinde bitirebilmektedir. Öğrenci yeterince ders tamamladığında kendisine bir sertifika verilir.

Bir mesleki eğitim kurumuna devam eden öğrenci için temel öğretim programı ise ana dil, ikinci ulusal dil, yabancı diller, matematik, fizik, kimya, sosyal bilimler ve çalışma hayatı, fiziksel ya da sağlık eğitiminin yanı sıra sanat ve kültür derslerini içermektedir.⁶⁵ Meslek lisesine ait çalışma programının kapsamı 3 yıl 120 kredidir. Bu bölümü başarıyla bitiren öğrencilere bir diploma verilmektedir.

Genel lise eğitimi sonunda öğrenciler Fin Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen dört zorunlu test içeren Olgunluk Sınavı'na girerler. Öğrencilerin çoğu büyük başarı elde ederken puanından memnun olmayan öğrenciler 2 kez daha sınava girebilmektedir. Bu test sonucu onların üniversiteye giriş yeterliliği olup olmadığını belirlemektedir.⁶⁶

Mesleki liseleri bitiren öğrenciler mesleki yeterlik sınavına girmektedir. Bu sınavdan başarılı olanlara mesleki yeterlik sertifikası verilmektedir. Bu sertifikaya ve 3 yıl iş deneyimine sahip olan öğrenciler politeknik üniversitelere gidebilmektedir.

⁶⁴ Ruzzi, *a.g.e.*, pp.6.

⁶⁵ Ekinci, Öter, *a.g.e.*, s.16.

⁶⁶ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.86.

4.4. Yüksek Öğretim

Finlandiya'da Yükseköğretim ikili bir yapıya sahiptir. Yükseköğretim üniversite ve uygulamalı bilimler üniversiteleri olarak bilinen politeknik üniversitelerden oluşmaktadır. Her iki sektörün de kendilerine ait farklı profilleri vardır. Bu demektir ki üniversiteler, bilimsel araştırma ve öğretimin üzerinde dururken politeknikler daha çok uygulama üzerinde yoğunlaşmaktadır.⁶⁷ Yükseköğretim kurumları kendi eğitim ve akademik yılını organize çok özerktir. Müfredatlarını kendileri hazırlar.

Tüm bölümlere girmek sınırlıdır. Bu yüzden her üniversite kendi öğrencilerini önceki çalışma kayıtları ve üniversite giriş sınavı olan olgunluk sınavı sonuçlarına göre almaktadır.

Üniversitelerdeki derece sistemine göre düşük ya da daha yüksek seviyede akademik derece almak mümkündür. Daha düşük seviyedeki ya da lisans seviyesindeki derece (120 kredi) 3 yılda ve yüksek lisans derecesi (160-180 kredi) ile beraber toplam 5-6 yılda tamamlanabilmektedir. Buna ek olarak, üniversiteler bilimsel lisansüstü derecesi olan yüksek lisans ve doktora dereceleri vermektedirler. Bir teknik okul derecesi almak için gerekli çalışmalar ise 3,5-4 yıl (140-160) kredi gerektirmektedir.⁶⁸

⁶⁷ Finnish National Board of Education, "Higher Education"
(http://oph.fi/english/education_system/higher_education/ erişim 30.09.2016).

⁶⁸ Yıldız, *a.g.e.*, s.98.

4.5. Özel Eğitim

1985 yılının sonunda öğrenme problemleri olan öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik özel pedagoji alanının çözümüne yönelik bir çözüm ele alınmaya başlanmıştır. Yeni bir kategori olan özel eğitim öğretmenleri tam nitelikli ve deneyimli eğitimler havuzundan titizlikle seçilmiş ve öğrenme güçlükleri ve diğer özel ihtiyaçları olan öğrencilere yardım sağlanmıştır. Öğretim, ciddi öğrenme engelleri olan öğrenciler, daha az öğrenme gücü olan öğrenciler veya çeşitli disleksi formları gibi özel öğrenme bozuklukları yaşayan öğrenciler için genel eğitimle bağlantılı yarı zamanlı özel eğitime de ayrılmıştır.⁶⁹

Finlandiya’da kanunlarda öngörülen özel eğitim, normal öğretime entegre edilmekte ve doğası gereği son derece kapsayıcı olmaktadır. Uygulamada belli bir konuda sorun yaşayan öğrenci, haftada bir ya da iki kez 2 ile 5 öğrenciden oluşan küçük bir grupta ya da özel öğretmenle bireysel olarak öğretim hakkına sahiptir. Ayrıca öğrenciler haftada birkaç saat okullarından alınıp özel destek alabilir. Bu destek, sınıf öğretmenleri veya bazen de ebeveynler tarafından başlatılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin sorumluluğundaki ilköğretim düzeyindeki özel eğitim, matematik becerileri ile birlikte okuma ve yazma becerilerine, ortaöğretimde ise yabancı dil eğitimine yoğunlaşmaktadır.⁷⁰

⁶⁹Charles Sabel, AnnaLee Saxenian, Reijo Miettinen, Peer Hull Kristensen, Jarkko Hautamäki, “Individualized Service Provision in the New Welfare State: Lessons from Special Education in Finland”, *Report Prepared for SITRA*, Helsinki, October 2010, pp.21.

⁷⁰ Välijärvi and others, “*Finnish Success in PISA and Some Reasons Behind It*”, pp.41.

Bu eğitimin Fin eğitimindeki en yaygın yolu, özel eğitim desteğine ihtiyaç duyan öğrencilerin belirli dersleri sırasında özel eğitim öğretmenin odasını ziyaret etmesi ile olmaktadır. Öğrenci ana eğitimde kalır ancak çok şiddetli öğrenme bozukluğu varsa tam zamanlı özel eğitim tavsiye edilebilmektedir.⁷¹

4.6. Yetişkin Eğitimi

Finlandiya’da yaşam boyu öğrenme ilkesinden hareketle tüm yetişkin nüfus için eğitim olanakları sağlanmaktadır. Ülkedeki yetişkin eğitiminin temel amaçları; sosyal uyumu güçlendirmek, işgücü yeterliliği sağlamak, çalışma ömrünü uzatmak istihdam oranını yükseltmek ve verimliliği artırmaktır.

Yetişkin eğitimi işyerlerinde hizmet içi eğitim şeklinde de verilmektedir. Esnek bir uygulamadır. Ortaöğretim ikinci devre sonrası, ileri mesleki yeterlilikler ve özel mesleki yeterlilik olmak üzere yeterlik tabanlı öğretim şekilleri bulunmaktadır. Öğretimlerin içeriği Ulusal Eğitim Kurulu tarafından saptanmaktadır. Diğer yandan sistemin kurulumu ve denetlenmesi işveren, çalışan ve öğretmen temsilcilerinden oluşan üç taraflı yeterlilik komitesinin sorumluluğu altındadır.

5. Öğretmen Eğitimi

Eğitim, Fin kültür ve toplumunun önemli bir parçasıdır, öğretmenlere büyük bir saygı duyulur ve öğretmenlik prestijli bir meslek olarak düşünülmektedir.⁷² Özellikle 1971’de ilk ve ortaöğretime öğretmen yetiştirme yükseköğretim bünyesine alınmış, öğretmenlik mesleğinde büyük dönüşüm başlamış ve öğretmenlik Fin toplumunda

⁷¹ Marjatta Takala, Raija Pirttimaa, Minna Törmänen, “Inclusive Special Education: The Role of Special Education Teachers in Finland”, *British Journal of Special Education* · Vol. 36, No. 3, 2009, pp.2.

⁷² Sahlberg, “Education Policies for Raising Student Learning: the Finnish Approach”, pp.154.

popüler bir meslek olarak görülmeye başlanmıştır. Öğretmenlik mesleğine karşı giderek artan bu pozitif toplumsal ve kültürel bakış, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını yükseltmekte ve nitelikli öğretmenlerin eğitim kadrosuna katılmasını sağlamaktadır.⁷³

Eğitim fakülteleri kontenjanlarını öğretmen ihtiyacına göre sınırlayarak hem nitelikli öğrencilerin tercihini sağlamakta hem de iş güvencesi yüksek öğretmen adayları yetiştirmektedir.

Öğretmenlik mesleği Finlandiya’da çok arzulanan bir meslek olup çoğunlukla iyi akademik dereceleri olan öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. Zira giriş koşulları zordur ve sınava girenlerin çok az bir kısmı öğretmenlik programlarına kabul edilmektedir. Örneğin tüm alanlardaki öğretmen programlarına 20.000 kişi başvururken yalnızca 5.000 i kabul edilir.⁷⁴

Finlandiyalı öğretmenlerin motivasyonu oldukça yüksek, hayata ve geleceğe bakışları fazlasıyla olumludur.⁷⁵ Mesleklerini terk eden öğretmenlerin oranı oldukça düşüktür.

Finlandiya’da öğretmen olabilmek için genel ya da mesleki ortaöğretim kurumlarını bitirip üniversite giriş sınavından başarılı olan bir öğrenci, öğretmen eğitimi veren bir programa kabul edilebilmesi için başvurduğu üniversiteden üniversiteye göre içerikleri değişmekle birlikte yazılı, yetenek testi, bireysel mülakat

⁷³ Ekinci, Öter, *a.g.e.*, s.25.

⁷⁴ Pasi Sahlberg, “The Secret to Finland’s Success: Educating Teachers”, *Stanford Center for Opportunity Policy in Education ~ Research Brief*, September 2010, pp.2.

⁷⁵ George Malaty, “What are the reasons behind the success of Finland in PISA?”, *Matilde*, 29, 2006, pp.4.

ve grup tartışmalarına tabi tutulmaktadır. Adaylar bu sınavlardan aldığı puanların ortalamalarına göre öğretmen yetiştiren fakültelere kabul edilmektedir.⁷⁶

Eğitim fakültesinde okumaya hak kazanan öğrenci, branşıyla ilgili alması gereken dersleri üniversitenin fen veya sosyal bilimler fakültesinden alır. Öğretmen adayı, branşıyla ilgili alması gereken dersleri aldıktan sonra eğitim fakültesindeki öğretmenlik formasyon derslerini almaya başlar. Dolayısıyla eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları, tamamıyla öğretmen eğitiminin pedagojik formasyon boyutu ile ilgilenmektedirler.⁷⁷

Finlandiya’da, öğretmen adayları eğitimleri sürecinde dört aşamadan oluşan ve iki yıl süren bir staj (öğretmenlik uygulaması) eğitimine tabi tutulmaktadır. Bu stajların üçü eğitim fakültelerine bağlı uygulama okullarında, biri ise uygulama okulu dışındaki devlet okullarında yapılmaktadır.

Finlandiya öğretme ve öğrenmeyi bilimsel araştırmayla birleştiren araştırma temelli öğretmen eğitimi kavramının üzerinde durmaktadır. Bu çerçevede öğretmen eğitimi de öğretmen adaylarının problem analizi ve çözümü becerilerini geliştirme üzerine yoğunlaşmaktadır.

Bundan dolayıdır ki öğretmen adaylarının işe başlamaları için muhakkak en az yüksek lisans derecesine sahip olmaları gerekmektedir.

⁷⁶ Yar Ali Mete, “Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda ve Finlandiya’da Öğretmen Yetiştirme ve Atama Politikaları”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/12, Fall 2013, pp.867.

⁷⁷ Ekinci, Öter, *a.g.e.*, s.26.

Özetle Fin toplumunda gelecek nesillerin kaliteli ve özverili yetiştirilmesinde öğretmenlere büyük rol düşmektedir. Fin eğitiminin uluslararası başarısının arka planında yatan asıl unsurun öğretmenler olduğu söylemek mümkündür.

5.1. Branşlara Göre Öğretmen Eğitimi

Her toplumda üstün tutulan meslek dalları olduğu gibi Finlandiya’da da öğretmenlik mesleği toplum nazarında büyük ilgi ve saygı görmektedir. Çocukları ve gençleri geleceğe hazırlamakta önemli bir rolü olan öğretmenler, Fin eğitim-öğretiminde vazgeçilmez bir noktadadır.

Finlandiya’da örgün eğitimde öğretmenler girecekleri derslere ve uzmanlıklarına göre branşlara ayrılmaktadır. Bu branşlar arasında okulöncesi, sınıf öğretmenliği, branş öğretmeni ve özel eğitim öğretmenliği dalları yer almaktadır.

5.1.1. Okulöncesi Öğretmenliği

Kreşlerdeki öğretmen ve yardımcı rehber elemanlar ya bir üniversiteden veya teknik okuldan lisans derecesine sahiptirler. Ayrıca, ortaöğretim ikinci devre sonrasında mesleki yeterlilik kazandırma sürecinde sertifikalandırılmışlardır. Buna ek olarak, ortaöğretim ikinci devre düzeyinde ilgili mesleki yeterliliklere sahip olan diğer çocuk bakımı profesyonelleri tarafından desteklenmektedirler.⁷⁸

⁷⁸ Ekinci, Öter, *a.g.e.*, s.32-33.

5.1.2. Sınıf Öğretmenliği

Daha önce de zikredildiği üzere Finlandiya’da 1-6 sınıflardaki eğitim sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Öğretmen adaylarının zorunlu olarak yüksek lisans eğitimine sahip olmaları gerekmektedir.⁷⁹

İlkokul öğretmen adayları eğitim teorisi, pedagojik alan bilgisi ve öğretmenlik uygulaması olmak üzere üç ana konu üzerinde eğitim almaktadırlar.⁸⁰ Bu alanlar arasında eğitimsel bilgi ve pratik arasında dengeyi kurabilen pedagojik düşünme becerileri üzerine kurulmuştur. Uygulamaya yönelik dersler eğitim sürecindeki teorik dersler kadar yoğunluk içindedir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim sürelerince almaları gereken ders kredileri ve yüksek lisans eğitim programı aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

⁷⁹ Finnish National Board of Education, “Teacher Education”.

(http://www.oph.fi/english/education_system/teacher_education erişim: 02.10.2016).

⁸⁰ Sahlberg, “Education Policies for Raising Student Learning: the Finnish Approach”, pp.154-155.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Eğitimi⁸¹

Alınması Gereken Dersler (300 AKTS)		
STAJ PROGRAMI	Öğretmen Eğitiminde Toplam Staj 25 AKTS	
LİSANS (180 AKTS)	Staj I: Uyum Stajı (5 AKTS) Staj II: Temel Staj (5 AKTS)	Her ikisi de Uygulama Okulunda
Y.LİSANS (120 AKTS)	Staj III: Alan Stajı (6 AKTS) Staj IV: Üst Düzey Staj (9 AKTS)	-----Herhangi bir okulda -----Uygulama Okulunda

Tablo 3. Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Eğitim Programı⁸²

Eğitimsel Çalışmalar (Ana Ders)	75 Kredi
Öğretmenlerin Pedagojik Çalışmaları	35 Kredi
Didaktik Çalışmalar	35 Kredi
Küçük Konu Çalışmaları	35 Kredi
Dil ve İletişim Çalışmaları	12 Kredi
Serbest Seçim Çalışmaları	3 Kredi
Toplam 160 Kredi	

⁸¹ Ekinci, Öter, a.g.e., s.27.

⁸² Bob Moon, Lazar Vlasceanu, Leland Conley Barrows, "Institutional Approaches to Teacher Education within Higher Education in Europe: Current Models and New Developments", *Studies on Higher Education*, UNESCO Cepes, Bucharest 2003, pp.93.

5.1.3. Branş Öğretmenliği

Ortaöğretimin son üç yılında her ders için ayrı olarak görevlendirilmektedirler. Konu öğretmeni eğitimi de denilen branş eğitimi, farklı alanlardaki dereceleri düzenleyen kararnamelerde yer alan iş bölümüne uygun bir şekilde üniversiteler tarafından sağlanmaktadır. Eğitim iki farklı yola ayrılmıştır. Eğitim fakülteleri bir miktar eğitimden sorumlu iken, eğitimin diğer kısmı öğretmen eğitimi bölümleri ile farklı konu bölümleri arasında gerçekleşen işbirliği ile sağlanmaktadır. Eğitim fakültesi, ev ekonomisi, tekstil işi, teknik işler alanlarında çalışan branş öğretmenlerinin eğitimi ve bir ölçüye kadar da müzik dersi veren branş öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri ve öğrenci danışmanlarının eğitiminde sorumludur.⁸³

Branş öğretmeni adayları girmek istediği üniversitenin kendi alanlarından sorumlu fakülte ve bölümlerine başvurabilmektedir. Buna ilave olarak bir üniversite bölümünü bitirdikten sonra ayrı olarak öğretmenlikle ilgili pedagojik çalışmaları tamamlayıp konu öğretmeni olarak mezun olmak da mümkündür.⁸⁴

Branş öğretmenleri hem öğrettikleri ders hem de 35 kredilik pedagojik çalışmalar üzerine yüksek lisans yapmaktadır.⁸⁵

⁸³ Yıldız, *a.g.e.*, s.153.

⁸⁴ Bakioğlu, Yıldız, *a.g.e.*, s.111.

⁸⁵ Pasi Sahlberg, "The Secret to Finland's Success: Educating Teachers", *Stanford Center for Opportunity Policy in Education ~ Research Brief*, September 2010, pp.4.

Branş dersleri kendi akademik disiplini içerisinde yüksek lisans tezine ilave olarak en az 120 kredilik ileri konu çalışmalarını kapsamaktadır. Konu çalışmalarının bir parçası olarak kendi konularında araştırma metodolojisi ve araştırma eğitimi alırlar. Böylelikle pedagojik çalışmalarda eğitim ve araştırmaya aşina olmaktadır.⁸⁶

Branş öğretmenliğine ait tipik akademik disiplinler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Branş Öğretmenliğinde Akademik Disiplinler

Disiplinin Adı
Yabancı Dil
Matematik, fizik ve kimya, bilgisayar bilimi / bilgisayar teknolojisi de dahil olmak üzere matematiksel bilimler,
Anadili (Fince ya da İsveççe)
Biyoloji (botanik, zooloji ve genetik) ve coğrafya
Tarih ve ekonomi de dâhil olmak üzere sosyal bilimler
Din ve felsefe
Ev ekonomisi
Tekstil el sanatları
Teknik el sanatları / teknoloji
Sanat ve müzik
Spor

⁸⁶ Hannele Niemi, Ritva Jakku-Sihvonen, "Teacher Education Curriculum of Secondary School Teachers", 2006, pp.5. (http://www.revistaeducacion.educacion.es/re350/re350_08ing.pdf / erişim 04.11.2016).

Branş öğretmenliği eğitimini iki yılda tamamlayanların çoğu pedagojik çalışmalara yönelmektedir. Pedagojik çalışmalar, öğretmenlerin tüm eğitim kurumlarında bağımsız performans gösterebilmelerine katkı sağlamaktadır. Böylece öğretmenlerin ders görevlerine alışmalarına yardımcı olmaktadır.⁸⁷

Pedagojik çalışmaların kapsamı 35 kredidir. Örnek olarak çalışmalar şu konulardan oluşmaktadır:

-Eğitim, öğretim ve kültür (9 kredi),

-Öğrenme çevreleri ve etkileşim (9 kredi),

-Eğitimde araştırma ve profesyonel uygulamalar (8 kredi),

-Profesyonel uygulamalarda uzmanlık ve ileri çalışmalar (9 kredi).⁸⁸

Bu çalışmaları başarıyla tamamlayan her öğretmenin doktora eğitimine devam etme hakkı da ayrıca vardır.⁸⁹

⁸⁷ Valijarvi, and others, *a.g.e.*, pp.70.

⁸⁸ Valijarvi, and others, *a.g.e.*, pp.71.

⁸⁹Hannele Niemi, "Teacher Professional Development in Finland: Towards a More Holistic Approach", *Psychology, Society, & Education*, June 2015, Vol. 7, No.3, pp.283.

5.1.4. Özel Eğitim Öğretmenliği

Özel eğitim öğretmenlerinin eğitimi, eğitim bilimlerinde yüksek lisans derecesi gerektirmektedir. Bu yüksek lisans derecesi özel pedagojiyi, öğretmenlerin pedagojik çalışmalarını ve özel eğitimde yapılan çalışmaları içermektedir.⁹⁰

Özel eğitim öğretmenleri için çalışma programları, eğitim, okuma üzerinde yoğunlaşma, yazma, dil ve matematiksel ve davranışsal sorunlar gibi konuları sunan tüm Fin üniversitelerinde neredeyse homojendir.⁹¹ Bu çalışmaların kapsamı 35 ya da 50 kredidir ve adaylara profesyonel yeterlilik kazandırmaktadır.⁹²

Özel eğitim öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine nazaran toplumdaki itibarı ve maaşı daha yüksektir. Bunun nedeni ise özel sınıf öğretmenleri hem yarı zamanlı özel eğitimde hem de sınıf eğitiminde ders vermek için daha kapsamlı öğretme nitelikleriyle donatılmış olmalarıdır.

Özel eğitim çalışmaları, uygun bir lisans veya eğitimin tamamlanmasından sonra ayrı bir çalışma modülü olarak da tamamlanabilmektedir. Özel eğitimdeki çalışmalara başvuran öğrenciler, ya nitelikli sınıf öğretmenleridir ya diğer yüksek akademik (Master) derecesi olan öğretmenlerdir veya zihinsel engelli çocuklar için özel eğitim alanında uygun bir yükseköğrenim derecesini tamamlamış öğretmenlerdir. Okul öncesi düzeyde özel eğitim çalışmaları anaokulu öğretmenlerine açıktır.⁹³

⁹⁰ Bakioğlu, Yıldız, a.g.e., s.113.

⁹¹ Takala, and others, a.g.e., pp.2.

⁹² Valijarvi, and others, a.g.e., pp.72.

⁹³ Valijarvi, and others, a.g.e., pp.72.

BÖLÜM III

FİNLANDIYA'DA DİN EĞİTİMİ

1. Finlandiya'da Din Eğitimi Sistemi

Finlandiya'da genel eğitim sisteminin amacı, tüm vatandaşlara yüksek kaliteli eğitim ve öğretim için eşit fırsatlar ve imkânlar sağlamaktır. Eğitim, Fin toplumunda refahın anahtarı olarak görülmektedir. Aynı zamanda gençler için güvene dayalı bir eğitim ortamı sunmak, gençlerin çeşitli alanlarda becerilerini geliştirmek, onların geleceklerini hazırlamak eğitimin amacıdır. Bu amaçları sağlayacak temel öğretim programları içerisinde din eğitimi zorunlu olarak yerini almıştır.

Finlandiya eğitim tarihi incelendiğinde Protestan kilisesinin ülkenin eğitim sisteminde etkili olduğu görülmektedir. Protestan kilisesi halkı eğitmek için manastırlarda ve organize ettiği geçici kilise okullarında eğitim hizmetlerini yürütmüştür. Kilisenin okuryazarlığa verdiği önem ve halkın eğitimiyle ilgilenmesi, ülkede Protestan kilisesinin değerini artırmıştır.

Bu bölümde günümüzde eğitimdeki kalitesi ve başarılarıyla adından bahsettiren Finlandiya'nın eğitim sisteminde etkili olan kilisenin durumu, ülkedeki dini arka plan ve ülkenin geçirdiği dini dönüşümleri incelemek için Finlandiya'daki din eğitimini ele alan yabancı literatür taranmış, özellikle mevcut durumu yansıtmak için güncel olanları kullanılmaya çalışılmıştır.

1.1.Finlandiya’da Din Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci ve Yasal Dayanakları

Finlandiya, nüfusunun çoğunluğunu Evanjelik Luteran Kilisesi’nin üyesi olan insanların oluşturduğu bir İskandinav ülkesidir.⁹⁴ İskandinav ülkelerindeki kiliseler milli (halk) kiliseleri olarak adlandırılmaktadır. Ülkede devletin milli kilisesini Luteran Kilisesi temsil etmektedir.⁹⁵

Diğer Avrupa devletlerinde olduğu gibi Finlandiya’da da hâkim din olan Hıristiyanlık, tarihte mezhepsel olarak farklı evrimler geçirmiştir. 5 ve 11. yüzyıllar arasında Fransa, İngiltere, İrlanda, Norveç gibi ülkelere yayılmış, 13. yüzyılda ise Finlandiya’yı hâkimiyeti altına almıştır.⁹⁶

İskandinav ülkeleri arasında Hıristiyanlığın en geç ulaştığı ülke olan Finlandiya’nın Hıristiyanlaşmasının nedeni, batıdan İsveç’in, doğudan da Rusya’nın bu ülkeye düzenledikleri haçlı savaşları olmuştur. 1209- 1809 yılları arasında İsveç Kralı ülkeyi krallığına dâhil etmiş, 1809-1917 yılları arasındaki dönemde ise Rus Çarlığı hüküm sürmüştür ve 1917 yılında ülke bağımsızlığını ilan etmiştir.⁹⁷

⁹⁴Lennart Sjöström, “The Quest for a Nordic Church Fellowship Challenged by the Formation of the Nordic Ecumenical Institute/ Council”, University of Uppsala, 2011, pp.41.

⁹⁵Mehmet Bahçekapılı, “Finlandiya’da Din Eğitimi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Vol. 6, Issue 5, May 2013, pp.891.

⁹⁶ Mahmut Aydın, “Hıristiyanlık”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, DİB Yay., Ankara 2010, s.91.

⁹⁷ Bahçekapılı, *a.g.e.*, pp.892.

Tarihsel olarak İsveç'in hâkimiyet sürdüğü dönemde ülkede dini mezhep Katoliklidir. Eğitim, Katolik kilisesi tarafından düzenlenmiştir ve yalnız manastır okullarında yapılabilmektedir.

16. yüzyılda Martin Luther⁹⁸ öncülüğünde başta Almanya olmak üzere büyük bir hızla neredeyse bütün Avrupa'ya yayılan ve Protestan mezhebinin başlangıcı sayılan Reformasyon süreci başlamıştır.⁹⁹ Din adamlarının kutsallığına karşı çıkan ve ana dilde din öğretimini savunan bu reform, Finlandiya'yı da etkilemeye başlamıştır. İsveç Kralı Gustavus Adolphus'un Protestanlığı kabulüyle birlikte Luteran Model Katolik kilisesi dönemi başlamıştır.¹⁰⁰

Kilise, Fin halkının okuma ve yazma öğretiminde önemli bir rol oynamıştır. İncil'i ana dilinde herkesin okuyabileceği ve yorumlayabileceği hedefi olan kilise, okullarındaki öğretim elemanları ve personeller ile Fin dilinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. İsveç Kralı kilisenin de başı olmuş, kilisenin din adamları ve Devlet memurları, Turku Katedrali Okulu'nda eğitilmiştir.¹⁰¹ Buna ilaveten kilise, eğitimi teşvik etmek amacıyla evlilik için ilmiyal bilgisini şart koşmuştur.¹⁰²

⁹⁸ Adnan Aslan, Luther maddesi, s.237.

⁹⁹ Özgür Kolçak, "Avrupa Tarihi I", İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Tarih Lisans Programı, s.95.

¹⁰⁰ Elizabeth Christensen, "Is the Lutheran Church Still the State Church: An Analysis of Church-State Relations in Finland", *BYU L. Rev.* (1995), pp.588.

¹⁰¹ Tuula Pitkänen, "To be a Christian in Finland", Helsinki 2006, pp.27.

¹⁰² Christensen, *a.g.e.*, pp.588.

Kilisenin Fin dilinin gelişmesine diğer bir katkısı İncil ve İncilin ulusal dillere tercüme edilmesi olmuştur. Çünkü 16. yüzyıla kadar İsveç Katolik kilisesi kendi eğitiminde İsveç dilini ve kilise ritüellerinde de Latinceyi kullanırken; Protestan kilisesi halk için gerçekleştirdiği eğitim faaliyetlerinde Fin dilini kullanıyordu.¹⁰³ Martin Luther'in yazılı ve sözlü fikirleri İskandinavya'ya çok çabuk ulaşmış, neticede Finlandiya'nın en büyük reformcusu olarak kabul edilen Mikael Agricola¹⁰⁴ tarafından İncil, Finceye çevrilmiştir. Agricola'nın Fin dilini, kültürünü ve dinini sentezlemesi ülkede en büyük başarılarından biri sayılmaktadır.¹⁰⁵

17. yüzyılda devlet, o güne kadar kilisenin denetimi ve sorumluluğu altında yürütülen eğitim konusunda yetki almaya başlamıştır. Bu dönemde yapılan okul eğitiminde, din dersi adında bir ders olmamıştır. Çünkü bütün okul sistemi Hıristiyanlık üzerine kurulmuş, eğitimin amacı da 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar ya papaz yetiştirmek ya da kilisenin öğretisine bağlı bir halk eğitimi gerçekleştirmek olmuştur.¹⁰⁶

1808-09 savaşının sonucunda Finlandiya, İsveç'ten kopmuş ve Çarlık Rusya'nın topraklarına ilhak edilmiştir. İmzalanan barış anlaşmasıyla Rus Çarı I. Alexander Fin halkının dini inançlarına saygı duyacağına dair söz vermiş ve halkın kendi dini ibadet ve uygulamalarına devam etme haklarının olduğunu kabul etmiştir.¹⁰⁷

¹⁰³ Bahçekapılı, a.g.e., s.893.

¹⁰⁴ 1510-1557 yılları arasında yaşamış bir piskopos olan Fin Reformcudur. Fin edebiyatının kurucusu olarak bilinir.

¹⁰⁵ Mirja Saari, "The development of Finnish into a national language." *Standard Languages and Multilingualism in European History, Amsterdam*, 2012, pp.183.

¹⁰⁶ Bahçekapılı, a.g.e., pp.893.

¹⁰⁷ Fred Singleton, "A Short History of Finland", Cambridge University Press, 2004, pp.62.

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısına kadar Reformasyon geleneğinden gelen kilise, bir devlet kilisesi olmuştur. Ülkede yasal statüsü bulunan ya da hükümetten koruma alan başka hiçbir kilise olmamıştır.

Finlandiya'da dini özgürlüklerle ilgili ilk mevzuat 1860lar sırasında Ponroo piskoposu F.L.Schauman tarafından hazırlanmıştır. Schauman, daha bağımsız bir Luteran kilise yaratmak için kilisenin devletten ayrılması yolunu teklif etmiştir.

Dini hukukun resmen devletten ayrılması yasası 1869 yılında ülkede yürürlüğe girmiştir. Bu yasaya göre kilise, dini yasa koyma ve değiştirmede tek kurum olmuştur. Böylece kilise kararlı duruşunun yanında bağımsız bir rol de üstlenmiştir.¹⁰⁸

Ayrıca şöyle bir hususa değinmek gerekir. Bu yasa kilise yönetimi içinde devletin etkisini azaltmış ancak hükümet ve kilise arasındaki en önemli siyasi bağlantıları kaldırmamıştır.¹⁰⁹

1889 yılında, Metodistler ve Baptistlere kendi dinlerini yaşama özgürlüğü verilmiştir. Bunun yanında 1900'lü yıllarda diğer Hıristiyan mezhepleri, Hıristiyan olmayan din mensupları ve ateistler, Kilise ve devletin tamamen ayrılmasını istemiştir.

¹⁰⁸ Juha Seppo, "The Current Condition of Church State Relations in Finland", pp.1.

¹⁰⁹ Christensen, a.g.e., pp.590.

Finlandiya’da Luteran kilisesinin konumu ve gücü 20.yyda daha da artmıştır. Özellikle Finlandiya’nın bağımsızlığını kazandığı dönemde önemli ölçüde etkili olmuştur. Finlandiya 1917’de bağımsız olduktan sonra 1919’da çıkan yeni anayasada devlet ve din arasındaki ilişkinin temelini oluşturan birtakım ilkeler bulunmaktadır. Bu anayasaya göre:

“Finlandiya Devleti mezhebi olmayan bir cumhuriyettir. Fin vatandaşlarının hakkı hiçbir sınıfa, mezhebe bağlanamaz. Ancak, Cumhuriyetin başkanı olmak için, kişinin bir Luteran kilisenin daimi üyesi olması gerekir.”¹¹⁰

1919’daki bu anayasanın din ile ilgili olan maddeleri şöyledir:

Bölüm 9:

- *Herkes din ve vicdan özgürlüğü hakkına sahiptir.*
- *Din ve vicdan özgürlüğü hakkı bir dinin gereklerini yerine getirme ve dini bir cemaate üye olma/ olmama hakkını içerir. Hiç kimse dini uygulamalara katılmak zorunda değildir.*

Bölüm 83:

- *Evanjelik Luteran kilise organizasyonu ve idaresi ile ilişkin hükümler Kilise Kanunu’yla belirlenir.*
- *Diğer mevcut dini cemaatler yürürlükte olan hükümlere tabi olacaktır.*
- *Yeni dini topluluklar Parlamento Yasası ile öngörülen şekilde kurulabilir.¹¹¹*

¹¹⁰ Christensen, a.g.e., pp.592.

Maddelere bakıldığında Fin Hükümeti'nin resmi bir dini belirtilmemiştir. Ayrıca okullarda din dersi ya da din eğitimi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

1919 Anayasası vatandaşlarına kamuda ve özel alanlarda dinlerini yaşama özgürlüğü getirmiştir. Vatandaşların medeni hakları ve devlet tarafından belirlenen görevleri artık dini inançlarına bağlanmamıştır.

1922'de Din Özgürlüğü Yasası (Freedom of Religion Act) kabul edilmiştir.¹¹² Yasa, her Fin vatandaşına kendi seçtiği dini topluluğa ait olma hakkını garanti etmektedir. Her kişi, inançlarını ifade etme ve hem bireysel hem de bir topluluk içinde dini uygulama hakkına sahiptir.¹¹³

Kamuda ve özel alanlardaki din özgürlüğüne ek olarak Finlandiya'da ilk defa hukukun da hiçbir dini topluluğa ait olmadığı hükmü de onaylanmıştır. Bu hüküm dini kurum/kurumlar ile devlet işlerini birbirinden ayırmıştır.

Din Özgürlüğü Yasası ile birlikte okullarda din eğitimi ve öğretimi konusu da gündeme gelmiştir. Yasa, belediye ya da bir dini topluluk tarafından işletilen ilkokulda, ebeveynlerinin rızası olmazsa öğrencilerin din eğitiminden muaf tutulması gerektiğine işaret etmiştir.¹¹⁴

¹¹¹ Finland Constitution 1919, Section 9 and 83. (<http://www.servat.unibe.ch> / erişim tarihi 02.11.2016).

¹¹² Tuula Sakaranaho, "Religious Education in Finland", *The Finnish Society for the Study of Religion*, Temenos, Vol. 49, No. 2, 2013, pp.229.

¹¹³ Religious Freedom, Evangelical Lutheran Church of Finland, (www.evl.fi / 22.10.2016).

¹¹⁴ Sakaranaho, "Religious Education in Finland" , pp.230.

1923’de çıkarılan “İlkokul Kanunu” na göre, okul müfredatında diğer derslerin yanında din eğitimi ya da ahlak eğitimi da verilmesi ile birlikte okullarda din eğitimi resmen devlet üstlenmiş ve din dersleri zorunlu tutulmuştur. Ayrıca yasa sadece belli bir dini zümreye ait öğrencilere değil tüm öğrencilere laik bir eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Böylece Kanun, kilisenin genel okul sistemi içerisindeki yetkisini ortadan kaldırmakla birlikte Kilisenin din eğitimi yoluyla eğitimdeki etkinliğini devam ettirmesini sağlamıştır.

1970’de eğitimi tamamen devletin üstlenmesiyle Hıristiyanlık tek temel öğreti olmaktan çıkmıştır ve kilisenin eğitimdeki sorumluluğu da bitmiştir. Ancak her ne kadar eğitimi devlet üstlense de eğitimin temelini yine Hıristiyanlık teşkil etmiştir.¹¹⁵

1980li ve 1990lı yıllarda din eğitiminin vatandaşlık eğitimi üzerindeki olumlu etkileri devam etmiştir. Din eğitiminin kültürel ve toplumsal bilgi sunması ve ahlaki gelişimi desteklemesi yönüne daha çok vurgu yapılmıştır.¹¹⁶

2003’te ise yeni bir Din Özgürlüğü Yasası çıkarılmıştır. Bu yasadan itibaren din eğitimindeki tek tipli Protestan öğretinin yanında başta Ortodoks öğreti olmak üzere diğer dinlerin de öğretimi programlara dâhil edilmiştir. Böylece her vatandaşa kendi dinine göre din eğitimi hakkı verilmiş, mezhebe bağlı din eğitimi ideolojisinden vazgeçilmiştir.¹¹⁷

¹¹⁵ Harri Saine, “Religious teaching in Finland”, Turku: Publications of University of Turku, 2000, pp.5-6.

¹¹⁶ Saila Poulter, “Religion as a Key Competence of a Global Citizen- Religious Education as a Place for Political”, Becoming a Global Citizen 5th - 7th of October, Hanasaari, Finland, 2011, pp.12-13. (http://www.oph.fi/download/135891_saila_poulter.pdf / erişim tarihi 05.11.2016).

¹¹⁷ Religious Education, Evangelical Lutheran Church of Finland, (www.evl.fi / erişim 03.11.2016).

2003 yılındaki Din Özgürlüğü Yasası da bir önceki yasa gibi din dersi muafiyetinden bahsetmektedir. Din eğitimi derslerine katılmakla yükümlü olan öğrenciler, din dersinden muafiyet talep edebilmektedir.¹¹⁸

Ayrıca Yasaya göre 12 yaşın altındaki bir çocuğun dini eğilimlerine ebeveynler tarafından ortaklaşa karar verilir. 12 ve 17 yaş arasındaki bir gencin dini eğilimleri ancak öğrencinin kendisi, ebeveynleri veya vasisi tarafından değiştirilebilir.¹¹⁹

Fin tarihinde bir dönüm noktası olan 2003 tarihli Dini Özgürlükler Yasası, dini cemaatlere ilişkin bazı düzenlemeler de içermektedir. Dini cemaat olarak tanınabilmek için, en az 20 üyeye sahip olma, bir dinin herkese açık olması ve faaliyetlerini yürütürken bir takım kurallara uymak gereklidir.¹²⁰ Devletten parasal anlamda destek sağlayabilmek için ise en az 200 üyeye sahip olma şartı koşulmaktadır. Kanun, kişilerin birden fazla cemaate/gruba üye olmasına imkân tanımaktadır. Bu şekilde tanınan 54 dini grup/cemaat bulunmaktadır.¹²¹

Din özgürlüğünü savunan ve insan haklarına saygılı Finlandiya Anayasası'nda din ile ilişkili hükümler 1919'dan günümüze kadar olan dönemde fazla değişikliğe uğramamıştır. Şu anda yürürlükte olan 11 Temmuz 1999'da Finlandiya Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan Fin Anayasası'ndaki dinle ilgili hükümler şu şekilde sıralanmıştır:

¹¹⁸ Matti Kotiranta, "Religious Education in Finland", *Population* 5, 2013, pp.6-7.

¹¹⁹ Freedom of Religion, (www.minedu.fi / erişim 03.11.2016).

¹²⁰ ABD Dışişleri Bakanlığı, "2010 International Religious Freedom Report", (<http://www.state.gov/documents/organization/171693.pdf> / erişim tarihi 07.11.2016).

¹²¹ Hüdai Şencan, "Bazı Avrupa Ülkelerinde Din ve Devlet İlişkisi", *TBMM Araştırma Merkezi Müdürlüğü*, Kasım 2011, s.32.

Bölüm 6:

- *Herkes, Kanun önünde eşittir.*
- *Kabul edilebilir bir gerekçe olmadan kimseye, cinsiyet, köken, dil, din, kanaat, görüş, sağlık, sakatlık ya da başka sebeplerle farklı davranılamaz.*

Bölüm 11:

- *Herkes, din ve vicdan özgürlüğüne sahiptir.*
- *Din ve vicdan özgürlüğü, bir dini ya da inancı uygulamayı ve yaşamayı, birinin kanaatlerini açıklama hakkını, bir dini cemaate üye olma ya da bir dini cemaatten ayrılma hakkını kapsar. Kimse kendi inancına aykırı olan bir dini uygulamaya zorlanamaz.*

Bölüm 76:

- *Evanjelik Luteran Kilisenin, teşkilatlanması ve yönetimine dair düzenlemeler kanunla yapılır.*
- *Kilise Kanununun uygulanması ve değiştirilmesi için teklifler verilmesine ilişkin hükümler de bu kanunla düzenlenir.¹²²*

Ayrıca 1998’de yürürlüğe konan ve 2003’te düzenlenen Temel Eğitim Kanunu’nda din ve ahlak eğitimi daha ayrıntılı bir şekilde tasvir edilmiş ve şu şekilde sıralanmıştır:

¹²² The Finnish Constitution, Section 6, 11, 76.
(<https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf/> erişim tarihi: 07.11.2016).

Bölüm 13:

- *Zorunlu temel eğitim gereğince öğrencilerin çoğunluğuna göre din eğitimi sağlanacaktır. Bu durumda din eğitimi öğrencilerin çoğunluğunun ait olduğu dini cemaate göre düzenlenir. Fin Hükümeti tarafından tanınan resmi bir dini topluluğa ait olmayan öğrenci de velisi/bakıcısı bildirdikten sonra derse katılabilir.*
- *Evanjelik Luteran Kilisesi'ne ya da Ortodoks Kilise'sine ait olmayan üç ya da daha fazla öğrencinin bulunması ve ailelerinin izni durumunda kendi dinlerine uygun eğitim sağlanacaktır.*
- *Bir öğrenci birden fazla dini cemaate aitse, öğrencinin ebeveyn / bakıcısı öğrencinin hangi din dersine katılacağına karar verir.*
- *Hiçbir dini cemaate bağlı olmayan ve din dersi almak istemeyen öğrencilere ahlak/etik dersi okutulur.*
- *Bir dini cemaate üye olup din dersi almak istemeyen öğrenciye kendisinin ve ailesinin/bakıcısının izni dâhilinde etik dersi okutulur. Dersin açılabilmesi için en az 3 öğrencinin olması gerekir.*
- *Hiçbir dini cemaate bağlı olmayan ve ebeveyni/bakıcısının izni olan öğrenci din derslerine katılabilir.¹²³*

Sonuç olarak Fin Devleti üzerinde yıllar boyunca farklı devletlerin söz sahibi olduğu ve bu yönetimler sonucunda toplumun dini yapısının çokça etkilendiği görülmektedir. Toplumun çoğunluğunun benimsediği Hıristiyanlık dini değişmemiş, dönem dönem bazı Hıristiyan mezhepleri ağırlık kazanmıştır. Anayasadaki din

¹²³ Basic Education Act in Finland, Section 13, pp.6. (http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/Fi_Bas_Ed-98-04.pdf / erişim tarihi: 08.11.2016).

eğitimi ile ilgili hususlar bazı değişikliklerle güncellenmiştir. Din eğitimi verme görevini devlet üstlenmiş ve kanunlarda her öğrencinin inancına göre din eğitimi verilmesi hedeflenmiştir. Dini cemaate üye olan ya da olmayan öğrenciler için alternatifler sunulmuştur. Din dersi konusunda velinin/bakıcısının izni önemle vurgulanmıştır. Okullarda bir dini topluluğa göre din dersinin yapılabilmesi için bazı şartlar öne sürülmüştür. Velhasıl şu anda yürürlükte olan Fin Anayasası'nda hala dini, dili ne olursa olsun toplumdaki her vatandaşın devlet nazarında eşit olduğu ve din özgürlüğü ilkeleri önemle vurgulanmaktadır.

1.2. Finlandiya'da Din Eğitiminin Amacı

Finlandiya'da, ilk ve ortaöğretimde din eğitimi zorunlu bir derstir. Meslek liselerinde din eğitimi dersi yoktur. Zorunlu eğitimde tüm öğrenciler kendi inancına göre (*one's own religion*) din eğitimi alabilmektedir. Herhangi bir dini gruba ait olmayan öğrenciler ise Din Eğitimi veya Etik dersleri arasında seçim yapabilmektedir.

Finlandiya'da, İçişleri Bakanlığı tarafından 2008' de etnik kültürlerle olan ilişkilerin daha iyi hale getirilmesini amaçlayan bir güvenlik programı yayınlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için de farklı etnik kökene ve kültüre sahip insanların dinlerini iyi bilmek gerektiği ifade edilmiştir. Dahası kişinin kendi dinini ve kültürünü yakından tanimasının onun vatandaşlık kimliğine de katkıda bulunacağı belirtilmiştir.¹²⁴

Ulusal Fin Eğitim Kurulu'nun yayınlamış olduğu Ulusal Çekirdek Müfredatta Finlandiya'daki din eğitiminin amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

¹²⁴ Sakaranaho, "Religious Education in Finland", pp.226.

- Öğrenciye kendi dinini tanıtmak
- Öğrenciye Fin dini geleneğini tanıtmak
- Öğrenciye diğer dinleri tanıtmak
- Öğrencinin, dinlerin insani ve kültürel anlamını anlamasına yardımcı olmak
- Öğrenciye ahlaki yaşamı öğretmek ve onun dinin ahlaki boyutunu anlamasına yardımcı olmak.¹²⁵

Fin Din Eğitim Öğretmenleri Derneği ise din eğitiminin amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Okullardaki Din Eğitimi; non-confessional (mezhebe bağlı olmayan), toplum tarafından önerilen bilgilendirme eğitimidir, hedefleri ve içeriği bakımından dini cemaatler tarafından sunulan din eğitiminden oldukça farklıdır.
- Okullardaki Din Eğitiminin amacı, din ve dünya görüşleri ile ilgili geniş ve çeşitli bir eğitim elde etmektir.
- Bu amaç, kişinin hayatında kendi kültürel miras ve diğer dünya görüşlerine aşina olması ve ahlaki bir tutum geliştirmesi yoluyla gerçekleştirilir.
- Din Eğitimi, bireyin dinin anlamını anlamasına ve yerel, ulusal ve küresel toplulukların dine etkilerini anlamasına yardımcı olur.
- Çok kültürlü toplumlarda yaşamak ve çalışma hayatında olmak, toplumda bir arada bulunan farklı kültürlerin ve dinlerin bilgisini bilmeyi gerektirir.

¹²⁵ National Core Curriculum 2004, "Religion", Part IV, Chapter 7.11, pp.202. (http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/basic_education/curricula_2004/ erişim tarihi 05.11.2016).

- Din Eğitimi, dinler arası diyalog ve anlayış için gerekli bilgi ve becerileri sağlar.¹²⁶

Bütün bu maddelerden hareketle din eğitimi (RE) derslerinin bireye kendi dinini tanıtmayı, Fin manevi geleneği ve diğer dinler/kültürler hakkında bilgi sahibi olmayı ve öğrencilere geniş bir dünya görüşü kazandırmayı amaçladığını ifade etmek mümkündür.

1.3. Finlandiya’da Din Eğitim ve Öğretim Programına Karşı Yaklaşımlar

Çok kültürlü ve çok inançlı bir toplum yapısına sahip olan Finlandiya’da, 2003 Din Özgürlüğü Kanunu’ndan itibaren okullardaki din eğitimi ve din dersleri sürekli tartışılan bir konu olmuştur. Fin toplumunda geleneksel değerlere bağlı bulunanlar mezhepsel din öğretilerinin korunmasını talep ederken, daha radikal unsurlar dini öğretimin tamamen ortadan kaldırılması gerektiğini düşünmüştür. Bu konuda hem toplumdaki azınlık haklarını garanti altına almak hem de çocuğun ailenin inançlarına uygun bir eğitim aldığından emin olmak için kişinin kendi dinine göre din öğretiminin yapılması hususunda bir uzlaşma noktası bulunmuştur.

Bu uzlaşımdan sonraki dönemde ise ideolojik açıdan din eğitimi derslerinin içeriğinin ne olacağı ve din eğitimi derslerin hangi öğrenme modeli kullanılarak nasıl verileceği üzerine tartışmalar olmuştur. Finlandiya’daki dini cemaat yoğunluğu Luteran Kilise’sinde olduğu için okullardaki din derslerinin de Luteran dini öğretilerine dayalı olup olmayacağı hususu, toplumun diğer dinlere mensup kesimlerini rahatsız etmiştir.

¹²⁶ Religious Education, <http://suol.fi/index.php/uskonnonopetus-suomessa/religious-education-in-finland/> erişim tarihi 05.11.2016).

Finlandiya'da din zorunlu bir konu olarak hâlâ gerekli kabul edilmektedir, çünkü çocuğun kendi kimliğinin ve dünya görüşünün gelişimini desteklediği ve bu durumun da kültürlerarası diyalog için bir temel oluşturduğu düşünülmektedir.¹²⁷

Reformasyonundan bu yana Finlandiya'da belli bir mezhebe/dine dayalı din eğitimi 18. yüzyılın ortalarına kadar hâkim bir model olmuş ancak zamanla bu yaklaşımın yerine yeni yaklaşımlar/modeller tercih edilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımların başında non-confessional (mezhebe/dine dayalı olmayan) ve dinden öğrenme yaklaşımları gelmektedir.

1.3.1. Non-confessional Din Eğitimi Modeli

Dinler hakkında öğretim yaklaşımı olarak da bilinen bu yaklaşım, bir dini veya mezhebi merkeze almaksızın, çoğulcu toplum içerisinde yer alan kesimlerin, dini inanç, ibadet ve ahlak öğretilerini bilgi ve uygulama düzeyinde ve onların kendi inanç öğretilerine uygun olarak öğretimini içermektedir.¹²⁸

Bu yaklaşımda, din derslerinde herhangi bir din esas alınmamaktadır ve çoğunlukla Finlandiya gibi din dersinin öğretim programlarının içinde zorunlu olarak yer aldığı ülkelerde uygulanmaktadır.¹²⁹

¹²⁷ Salla Korpela, Finnish Schools: Religion Lessons Support Kids' Identities", April 2010, (<https://finland.fi/life-society/religion-lessons-support-kids-identities/> erişim tarihi 16.11.2016).

¹²⁸ Mehmet Bahçekapılı, "Din Eğitiminde Pedagojik Yaklaşımlar: "Din Hakkında Öğrenme" ve "Dinden Öğrenme", *Journal of Islamic Research 2011*, Islamic University Europe, s.102.

¹²⁹ Mehmet Zeki Aydın, "Dünyada Din Eğitim ve Öğretimi", *Din Eğitimi*, Grafiker Yay., Ankara 2012, s.236-237.

Fin din eğitimcilerinin birçoğuna ve resmi kurumların ifadelerine göre Finlandiya'daki din eğitim modeli non-confessional'dır. Milli Eğitim Kurulu tarafından kabul edilen çerçeve müfredata göre belediye sınırları içinde en az üç öğrenci dini bir topluluğun kayıtlı üyeleri ise din eğitimi uygulanmaktadır.¹³⁰ Eğitim genellikle öğrencinin kendi dinine göre verilmektedir. Hiçbir dine ait olmayan öğrenci ya ahlak dersini seçer ya da çoğunlukla beraber aynı sınıfta ders görebilir.

Ancak şunu da bu noktada ifade etmek gerekir ki Fin din eğitiminin, Luteran mezhebine bağlı topluluğun çok fazla olmasından ve bu durumun derslerin içeriğine de yansımından dolayı confessional (mezhebi) olduğunu savunanlar da mevcuttur. Bu tartışmalar sebebiyle din eğitimi daha ılımlı bir terim olan “weak confessional” olarak ifade edilmektedir.¹³¹

Finlandiya'da Non-confessional din eğitimi modelini daha anlaşılır kılmak için Fenomenolojik yaklaşım da uygulanmıştır. Bu yaklaşımda din, farklı dini gelenekler için genel bir kategoridir. Öğrenciler diğer dinlerle empati kurmaya çalışarak onları anlamaya çalışırlar. Bu yaklaşımda eğitimin görevi bilgi vermekten çok öğrencileri diğer dinlere karşı daha duyarlı hale getirmektir.¹³²

¹³⁰ Elina Hella, “Variation in the Understanding of Lutheranism and its Implications for Religious Education”, Helsinki 2007, pp.18.

¹³¹ Antti Räsänen and Martin Ubani, "Finland: The Finnish RE Teacher –a modern traditionalist", *How Teachers in Europe Teach Religion. An International Empirical Study in 16 Countries*, Berlin 2009, pp.58.

¹³² Hella, “Variation in the Understanding of Lutheranism and its Implications for Religious Education”, pp.29.

1.3.2. Dinden Öğrenme Yaklaşımı

İlk olarak 1975’de Michael Grimmit tarafından ortaya atılan bu eğitim modelinde din sadece araştırma konusu değil, eğitimin konusu da olmaya başlar. Amaç, öğrenciye herhangi bir dini ya da mezhebi öğretmek değil, yaşama ilişkin değerleri öğrenmesini sağlayarak onun ahlaki ve manevi gelişimine katkıda bulunmaktır.¹³³

Dinden öğrenme yaklaşımına göre inanç ve değerler empoze edilmemekte, aksine öğrenci için okulda hoşgörü kültürü oluşturarak öğrencinin elde ettiği bilgiyi kendi zihninde yorumlaması sonucu dinler hakkında kendi düşüncesini oluşturması hedeflenmektedir.¹³⁴

Fin mevcut müfredatında din eğitimi, dinden öğrenme yaklaşımını vurgular şekilde tarif edilmiştir. Dinden öğrenme modeli; kişinin dini inançları, değerleri, uygulamaları ve değerlendirmeleri yoluyla başkalarının dini inançlarını anlayıp farklılıkları görmeyi hedefleyen bir din eğitimini ifade eder.¹³⁵ Odak noktası din değil öğrenci olan bu model, geçtiğimiz yıllarda Fin din eğitimindeki geleneksel dini öğrenme yaklaşımından bağımsız olarak ortaya çıkmıştır.

¹³³ Geoff Teece, “Is it learning about and from religions, religion or religious education? And is it any wonder some teachers don’t get it?”, *British Journal of Religious Education*, V. 32, No. 2, March 2010. London. s. 94.

¹³⁴ Yıldız Kızılabdullah, Tuğrul Yürük, “Din Eğitimi Modelleri Çerçevesinde Türkiye’deki Din Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Dini Araştırmalar*, C.11, S.32, Eylül-Aralık 2008, s.118-119.

¹³⁵ Martin Ubani, Kirsi Tirri, “Religious Education at Schools in Finland”, *Religious Education at Schools in Europe: Northern Europe*, Vienna University Press, Germany 2014, pp.111.

1.4.Finlandiya'da Nüfusun Dini Topluluklara Göre Dağılımı

Finlandiya'daki 2015 verilerinde dini demografik yapıya bakıldığında en fazla çoğunluğa sahip olan topluluğun 4.004.369 üyeye Evanjelic Luteran Kilise Cemaati olduğu görülmektedir. Bu cemaati sırasıyla 61.690 üyesiyle Rum Ortodoks Kilise Cemaati, 13.289 kişiyle Müslümanlar, 13.069 üyeye Roma Katolik Kilise Cemaati ve 1.133 kişiyle Yahudiler takip etmektedir. Ayrıca Pentakostlar, Baptistler, Metodistler ve Adventistler gibi Protestan mezheplerine ait toplam üyelikler de nüfusun yaklaşık% 1'ini oluşturmaktadır.¹³⁶

2003'teki Din Özgürlüğü Yasa'sından sonra Finlandiya'da dini grup ve cemaatlerin ciddi şekilde arttığı gözlenmiştir.¹³⁷ Bu durumda ülkenin bağımsızlığından itibaren tarihi bir miras olarak adlandırılan Luteran mezhebinin sayısının yıllar içerisinde azaldığı görülmüştür.

Tablo 5.de Finlandiya'da 2000-2015 yılları arasındaki dini cemaat ve üye sayıları verilmiştir. Tablodaki sayısal verilerden dini yapı daha iyi anlaşılmaktadır.

¹³⁶ "Religious Education in Suomi: Finland", (<http://eftre.weebly.com/suomi-finland.html> / erişim 08.11.2016.)

¹³⁷ Matti Kotiranta, "Religion and the Secular State in Finland", *National Report: Finland*, pp. 239.

Tablo 5. Finlandiya’da 2000-2015 yılları arasındaki dini cemaat ve üye sayıları

Dini Cemaatler	2000	2010	2015
Evanjelic Luteran Kilisesi	4 409 576	4 207 192	4 004 369
Hiçbir dini gruba ait olmayan	659 979	1 032 429	1 336 106
Yunan Ortodoks Kilisesi	56 807	60 851	61 690
Diğer Dini gruplar	22 488	23 304	22 784
Yehova Şahitleri	18 492	19 094	18 286
Bağımsız Kiliseler	13 429	14 485	15 409
İslam	1 201	9 393	13 289
Roma Katolik Kilisesi	7 227	10 640	13 069
Pentakostlar	20	6 312	8 762
Adventistler	4 316	3 648	3 458
Mormonların İsa Mesih Kilisesi	3 307	3 225	3 259
Baptistler	2 436	2 419	2 657
Methodistler	1 260	1 301	1 415
Evanjelic Luteran Bağımsız Cemaat	1033	994	977
Budizm	26	509	956
Diğer Hıristiyan Grup	28	412	724
Bahailik	469	568	670
Hinduizm	37	91	324
Finlandiya Hıristiyan Komitesi	71	275	290
Anglikan Kilisesi	95	88	151
Diğerleri	5	7	140
Liberal Katolik Kilisesi	144	135	139
Neopaganist	-	-	35
Toplam	5 181 115	5 375 276	5 487 308

Kaynak: Statistics Finland, 2015.

Tablodan hareketle Finlandiya’da 23 farklı dini cemaatin bulunduğu, yıllar içerisinde Pentakost ve Neopaganist gibi yeni dini grup ve cemaatin Fin toplumunda ortaya çıktığı, çok dinli ve çok kültürlü Fin nüfusunun çoğunluğunu Evanjelic Luteran Kilise’ sine bağlı insanların oluşturduğu, hiçbir dini gruba ait olmayan insanların ise azımsanmayacak derecede sayılarının olduğu ve yıllar geçtikçe attığı söylenebilir.

Ayrıca tabloya bakıldığında ülkedeki Müslümanların sayısının ciddi bir artış gösterdiği görölmektedir. Bu bağlamda Finlandiya’da en hızlı büyüyen dini grup olarak Müslümanlığı söylemek yanlış olmayacaktır.

1.5. Finlandiya’da Din Eğitimi ve Öğretimi Yapısı

Finlandiya örgün eğitim sistemi içerisinde din eğitimi dersleri devlet tarafından verilmektedir. 1970’de eğitimin yönetimi tamamen devlet tarafından üstlenilmesiyle birlikte eğitim işlerinde kilisenin bir sorumluluğu kalmamıştır. Bir halk kilisesi olarak düşünülen Evanjelik Luteran Kilisesi vaftiz ve cenaze ayinleri gibi dini yönüyle Fin geleneğinin ve tarihinin bir parçası olarak varlığını devam ettirmektedir.

Finlandiya’da eğitim bir kamu hizmetidir. Öğrenciler ilköğretimden ortaöğretimin sonuna kadar bütün aşamalarda din eğitimi alabilmektedir.

Fin çalışmalarında din derslerinin diğer okul dersleri arasındaki statüsü merak edilmiş, öğrenciler açısından araştırılmıştır. Lise öğrencilerinin okul tecrübeleri hakkında yapılan bir çalışmada öğrencilerin görüşlerinde matematik ve kimya ile birlikte din dersi en az önemli okul dersidir. Özellikle erkek öğrenciler din dersini kendilerine çok uzak görmektedir. Tüm öğrencilerin sadece %7 si din dersini önemli bulmuştur. Bir başka çalışmada farklı okul dersleri ile bu derslerin öğrencilerin zihinlerindeki duygusal yansımaları çalışılmış ve sonuç olarak öğrencilerin %25i din dersini keyifli bir ders olarak belirtmiş, öğrencilerin %59u ise önemsiz ama nefret uyandırmayan olarak tanımlamışlardır.¹³⁸

Din eğitiminin denetimi konusundan bahsedilecek olursa Fin eğitim sisteminde müfettiş yoktur. Eğitimin kalitesinden yereldeki müdürler sorumludur. Öğrenciler, daha fazla bilgi edinmek için öğrendiklerini nasıl kullanacaklarını bilmelidirler. Öğrenciler dini kültürel bir fenomen olarak algılayabilmelidirler. Dini dil

¹³⁸ Antti Räsänen and Martin Ubani, "Finland: The Finnish RE Teacher –a modern traditionalist.", pp.58-59. (http://www.uni-trier.de/fileadmin/fb5/inst/IEVR/Arbeitsmaterialien/Staatskirchenrecht/Europa/Konferenz_2010/Finland.pdf) (17.11.2016).

kullanımının doğasını anlamalı ve dini sembolleri, kavramları ve metaforları tanımalıdırlar.¹³⁹

1.5.1. Din Eğitimi Ders Süreleri

Temel eğitimde verilen ana derslerin ders saatleri dağılımına Finlandiya Hükümeti tarafından karar verilmektedir. 1952'den itibaren Hükümet, okul sistemindeki din derslerinin haftalık ders saatlerini sürekli olarak azaltmış, en son ders saatleri 1994'te kararlaştırılmıştır.¹⁴⁰

Günümüz ders saatlerinin mevcut dağılımı 2012 yılında teyit edilmiş ve 2016 yılının Ağustos ayında yeni Ulusal Çekirdek Eğitim Programı ile birlikte hayata geçirilmiştir. Programdaki din ve etik dersi ders süresi aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

Tablo 6. Finlandiya Din Eğitimi (RE) ders yılı-ders yaşı-ders süresi

Eğitim Kademesi	Sınıf	Yaş	Ders Süresi
Zorunlu Temel Eğitim (Basic Education)	1-2	7-8 yaş	2 saat
	3-6	9-12 yaş	5 saat
	7-9	13-15 yaş	3 saat
Ortaöğretim (Upper Secondary Education)	Yıl 1-3	16-19 yaş	3 saat

Kaynak: Fin Ulusal Eğitim Kurulu, 2016.

¹³⁹ P.Livonen, "Religious Education in Finland 2011", pp.72.

¹⁴⁰ Saine, "Religious Teaching in Finland", pp.7-9.

1.5.2. Din Eğitim ve Öğretim Programı

Finlandiya’da tüm eğitim ve öğretim programlarının olduğu gibi Din Eğitimi ve Öğretim programlarının da temel dayanağı Ulusal Çekirdek Müfredat Programıdır (National Core Curriculum).

Finlandiya’da Milli Eğitim Kurulu’nun din eğitimi için müfredat hazırlaması; Ulusal Eğitim Kurulu, belediyeler, okullar ve din temsilcilerini içeren uzun bir süreçtir. Genellikle yeni bir müfredat hazırlama ihtiyacı, bazı dini cemaate ait öğrencilerin sayısının artmaya başladığı bir belediyede ortaya çıkar. Belediye, daha sonra, eğitim uzmanlarından veya belirli bir dinden uzman bir grup olan Ulusal Eğitim Kurulu’na, deneyimli öğretmenlere ve daha sonra sözü edilen dini öğretmek isteyen kişilere ve bazı durumlarda istenilen dini cemaatin temsilcilerine durumu bildirir. Milli Eğitim Kurulu’nun bir temsilcisi gruba başkanlık eder. Başlangıç noktası genel olarak Temel Eğitim için Ulusal Temel Müfredat ve özellikle din eğitiminin genel amaçlarını belirlemek olur. Grup, çeşitli taslaklar hazırlar ve nihai versiyon Ulusal Eğitim Kurulu tarafından yayınlanır.¹⁴¹

Ulusal Çekirdek Müfredat Programı’nda din dersleri okul öncesi eğitimde (Pre-primary Education) , zorunlu temel eğitimde (Basic Education) ve ortaöğretimde (General Upper Secondary School) her kademe için ayrı ayrı belirtilmiştir.

¹⁴¹ Sakaranaho, “Religious Education in Finland”, pp.235.

1.5.2.1. Okul Öncesi Eğitimde Din Dersi ve Öğretim Programı

Finlandiya’da okul öncesi eğitim, temel eğitim kurumlarında ve bağımsız ana okullarda yapılmaktadır.

Tarihçesine bakılacak olursa öncelikle 1860’da kurulan ilk okulöncesi eğitim kurumunda ve sonrasındaki okul öncesi eğitim kurumlarında din eğitimi ve öğretimi programlarda uygulanmıştır. Bu programlarının içeriği, Alman Pedagog Friedrich Frobel’in ortaya koyduğu birtakım pedagojik teoriler sonucu şekillenmiştir.¹⁴²

1880’lerden sonra Frobel’in teorisinden ve öğretim yöntemlerinden etkilenen okul öncesi kurumlarının din öğretim programları, genel olarak Hristiyan geleneğini, ahlakını ve ritüellerini oyun, el işi, kutlamalar, hikâyeler, dua ve ilahiler, açık havada eğitim gibi metotlarla çocuklara benimsetme amacıyla olmuştur.

1973’te çıkarılan Çocuk Gündüz Bakımı Yasası’nda (Act of Day Care) anaokullarının görevi şu şekilde tanımlanmaktadır:

*“Anaokullarının temel görevi çocukların bedensel, sosyal, duygusal gelişimini ve bütün kültürel mirasımızı göz önünde bulundurarak estetik, entelektüel, ahlaki ve dini açıdan yetiştirmelerine teşvik etmektir.”*¹⁴³

2000’de yapılan ve hala yürürlükte olan Okul Öncesi Reformunda ise okul öncesi eğitimin amacı şu şekilde belirtilmiştir:

¹⁴² Ulla Harkönen, “Diversity of Early Childhood Education Theories in a Democratic Society”, *Journal of Teacher Education and Training*, Vol. 6, 2006, pp.105-106.

¹⁴³ Bahçekapılı, a.g.e., s.904.

“Okul öncesi eğitimin amacı, çocukların insani ve ahlaki olarak sorumlu bir toplum üyeliği yolunda büyümesini desteklemek ve çocuklara hayatta gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Okul öncesi eğitimin amacı çocukların öğrenme koşullarını iyileştirmektir. Okul öncesi eğitimin erken çocukluk eğitiminin ve bakımının bir parçası olarak bir başka amacı da, çocukların okula başlama hazırlıklarındaki bireysel farklılıkları düzeltmek, farklılıkların artmasını önlemektir.”¹⁴⁴

Günümüzde Fin anayasasında güvence altına alınan din ve vicdan özgürlüğü hakkı dolayısıyla din eğitimi okul öncesi eğitim programlarında yer almaktadır. Velileri ya da bakıcıları tarafından yapılan seçimlere bağlı olarak çocuklar din eğitimine katılabilir.¹⁴⁵

Okul öncesi eğitim kuruluşları, belli bir mezhebe ait olan ya da olmayan öğrencilerin azlığı sebebiyle ve ya kabul edilebilir bir nedenden dolayı din eğitimi sağlamayabilir.

Okul öncesi eğitimde genel ahlak eğitimi tüm faaliyetlerde bulunmaktadır. Ahlak eğitimi çocuklar arası tartışmalar, oyunlar, hikaye ve masal gibi farklı metotlarla gerçekleşmekte böylece çocukların ahlaki düşünceleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

¹⁴⁴ Education, Early Childhood, "Care Policy in Finland." *Ministry of Social Affairs and Health*, Publications 21, May 2000, pp.59. (www.oecd.org / erişim 15.11.2016).

¹⁴⁵ Finnish National Board of Education, "National Core Curriculum for Pre-primary Education 2010", pp.12. (http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/pre-primary%20education (30.09.2016)).

Geçmişinden bu yana okul öncesi eğitimde din eğitiminin amacı öğrencilerin dini düşüncelerinin gelişimine katkıda bulunmak, benlik duygusunun gelişimini desteklemek ve öğrencilere günlük hayatta dini bayramların neden ve nasıl kutlandığını öğretmektir. Bir başka amaç ise çocuklara kendi din inançlarından hareketle onlara kendilerini tanımak için imkân vermektir.

Ayrıca müfredatta bulunan ahlak eğitiminin amacı; çocukların doğa ve toplum ile ilişkilerindeki sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirmek, çocuğun kültürel kimliğinin temelini oluşturan hoşgörü, adalet, cesaret ve hakkaniyet gibi değerlerin eğitimi vermek olarak açıklanmaktadır.

1.5.2.2. Zorunlu Temel Eğitimde Din Dersi ve Öğretimi Programı

Zorunlu temel eğitim için ulusal temel müfredat Ocak 2004'te onaylanmış ve Ağustos 2006'da okullarda tanıtılmıştır. Şu anda bu müfredat okullarda uygulanmaktadır.

Temel eğitimde belirlenen müfredat programında din dersi hem sınıf düzeyi hem de din ve mezhepler açısından farklılık arz etmektedir. 1. sınıftan 9. sınıfa kadar olan temel eğitimde din öğretim programı 1-5. sınıflar (1-5 Grades) ve 6-9. sınıflar (6-9 Grades) olmak üzere 2 ayrı bölümden oluşmaktadır.¹⁴⁶ Luteran din dersleri ve Ortodoks din dersleri olmak üzere ayrı ayrı detaylandırılmıştır.

¹⁴⁶ Finnish National Board of Education, "National Core Curriculum 2004", pp.202. (http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/basic_education/curricula_2004/ erişim : 18.11.2016.)

Diğer dinlere göre din eğitimi konusu ise tam belirlenememiştir. Sonrasında Ulusal Çekirdek Müfredat ilkelerine, özellikle de Lutheran ve Ortodoks gibi din dersine yönelik hazırlanan hedeflere uygun düzenleneceği ve ayrı kararlar verileceği belirtilmiştir. (Ek-1.de zorunlu temel eğitim müfredatının orijinali verilmiştir.)

1.5.2.2.1. Lutheran Din Dersi Müfredatı

Lutheran mezhebinde öğretim için başlangıç noktası, öğrencileri dini kültüre farklı şekillerde tanıtmak ve öğrencilerin gelişimi ve büyümesi açısından ana faktörleri ortaya çıkarmak olarak belirtilmiştir. Öğretimin amacı; din ve kişisel dünya görüşünde genel bir bakış açısı kazandırmak, öğrencilerin dinin anlamını birey olarak anlamalarına ve dinlerin toplumda ve kültüre uyguladığı etkiyi görmelerine yardımcı olmaktır.

- *Lutheran Din Dersi: 1-5. Sınıflar:*

Bir ila beşinci sınıflarda Lutheran dininin öğretiminin asıl görevi, öğrencinin dünya görüşünün şekillendirilmesi için materyal sunmaktır.¹⁴⁷ Müfredat; öğrencileri çevresindeki dini dünyaya bilgi ve kendi ilgi alanlarıyla tanıştırır, onlara İncil'i tanıtır ve onları ahlaki yargı ve sorumluluk almaya teşvik eder. İstenilen hedefleri aşağıdaki tabloda daha net görebilmek mümkündür.

¹⁴⁷ FNBE, "National Core Curriculum 2004", pp.202-204.

Tablo 7. 1-5. Sınıflar Luteran Din Dersi Hedefleri

Hedefler
· Öğrencilerin hayata ve kendilerine güven duyarak geleceğe emin adımlarla hazırlanmalarına yardımcı olmak ve dinin kendilerinin ve başkalarının hayatlarındaki etkisini göstermek,
· Yeni Ahit'i (İncili) ve Hz. İsa'nın hayatını ve öğretisini öğretmek,
· Eski Ahit'in ana rivayetlerini öğretmek,
· Kilise yılı ile İsa'nın yaşamı arasındaki bağlantıyı anlatmak,
· Luteran Kilisesi ve Cemaati'nin faaliyetlerini öğretmek,
· Diğer Hıristiyan kiliselerini ve dini olmayan diğer grupları öğretmek,
· Öğrencilere etik soruları düşünmeyi, kendi duygularını ve deneyimlerini paylaşmayı ve Hıristiyan etik kurallarını uygulamayı öğretmek.

Belirlenen amaçların yanında bu amaçları gerçekleştirebilmek için dersin içeriğine dair belli başlı ana konular müfredata ilave edilmiştir.

Tablo 8. 1-5. Sınıflar Luteran Din Dersi Öğretim Programının İçeriği

Ana Konular	İçerik
Tanrı'ya Güven ve Güvende Olma	· Öğrencilerin yaşam tecrübelerinden ortaya çıkan hayat ve ölüm soruları,
	· Baba ve yaratıcı olarak Tanrı, Tanrı'nın nimeti, Tanrının insanı himayesi konusunda İsa'nın öğretisi
	· Köklerim; Ailenin değerleri ve gelenekleri,
	· Bireye ve doğaya saygı, Sorumluluk ve seçim yapma,

Değerli ve Eşsiz bir Yaşam	· Temaya uygun İncil hikâyeleri,
	· Hoşgörü; kiliseler, dinler ve çocukların yaşamlarında karşılaştıkları azınlıklar hakkında temel düzeyde öğretim
İncil Hikâyeleri ve Öğretimi	· Yaşamın başlangıcına dair hikâyeler ve Patrikler,
	· Mısır'dan vaat edilen topraklara yöneliş,
	· Babamız İsa'nın hayatı ve öğretisi
Eğitim Yoluyla Desteklenen Ahlaki Değerler	· Yaratılışın doğasından çıkan insani değerler,
	· Altın Kural, Büyük Emir ve 10 Emir,
	· Birlikte Yaşam ve Adaletle ilgili sorular
Luteran Kilisesi ve Kilise Yaşamı	· Öğrencilerin yaşamında Kilise cemaati,
	· Kutsal festivaller, Hıristiyan içerikler ve geleneklerle ilgili takvim günleri,
	· -Luteran kilisesinin Tanrı kavramı, Merhamet, Kurtuluş ve Hz. İsa,
	· İbadet hizmeti, kilise ritüelleri, cemaat üyesi olarak yapılan etkinlikler ve sosyal çalışmaları içeren Kilisenin ana fonksiyonları,
	· Kilisede ve çocukların çevresindeki Hıristiyan sembolleri; kilise yasası, ilahiler, diğer sadakatle ilgili ilahiler,
	· Finlandiya'da ve diğer yerlerde çocukların karşılaştıkları dinler ve kiliseler,

Çocukları Kuşatan Dini Dünya	· Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'ın benzer ve farklı yönleri
------------------------------	---

Ayrıca öğrencilerin İncil ve Finlandiya'nın Evanjelist Luteran Kilisesi hakkında önemli şeyleri öğrenmesi ve daha fazla bilgi edinmek için öğrendiklerini nasıl kullanacaklarının öğretilmesi konusunda bir performans değerlendirmesi yer almaktadır.

Beşinci sınıfın sonunda Öğrenciler;

- İncil'in ana hikâyelerini bilir,
- Kendi bölgesindeki cemaati ve Fin Evanjelik Luteran Kilisesi'nin temel özelliklerini bilir,
- Evanjelik Luteran Kilisesi'nin büyük kilise ailesine ait olduğunu ve diğer Hıristiyan kilise ve cemaatlerine olan yakınlığını bilir.

Öğrenciler dini bir fenomen olarak algılar;

- Dini dil kullanımının doğasını anlarlar,
- Dini sembolleri, kavramları ve metaforları tanır,
- Dinlerin kendi yaşamlarındaki ve çevrelerindeki etkilerini hızlı görür.

Öğrenciler dini bilgiyi nasıl uygulayacağını bilir;

- İmanın ve bilginin temel doğası hakkında ön görüş sahibi olur,
- Yaşamla ilgili soruları nasıl inceleyeceğini bilir,
- Yaşları izin verdiği ölçüde kendi dünya görüşlerini tanımlayabilir.

Öğrenciler etik açıdan sorumlu bir şekilde nasıl davranacağını bilir,

- Etik düşünceye sahip olur,
- Ahlaki karar vermeyi etkileyen faktörleri tanır ve bunları kendi yaşamlarında göz önünde bulundurur.
- *Luteran Din Dersi: 6-9. Sınıflar*

6-9. sınıflardaki Luteran din dersinin temel görevi; öğrencilerin kendi ve başkalarının dinlerinin doğasını ve önemini derinlemesine ayrıntılı olarak anlamalarını ve öğrenmelerini sağlamak, kendi dünya görüşlerinin ve ahlaki düşüncelerinin oluşumuna katkı sağlamaktır.¹⁴⁸

Tablo 9. 6-9. Sınıflar Luteran Din Dersi Hedefleri

Hedefler
· Öğrencilerin dünya görüşlerinin oluşumunu etkileyen faktörlerin farkına varmasını sağlamak,
· Bireysel ve toplumsal hayatta, dinin ve kutsallığın içerdiği boyutunun anlamını anlatmak,
· İncil'i, insani ve kutsal yazıların bir koleksiyonu olarak tanımalarını sağlamak,
· Hıristiyanlığın doğumuna ve evrimine ve bireyin ve toplumun yaşamındaki anlamına aşina olmalarını sağlamak,
· Lutheran Kilisesi ve onun inanç anlayışını tanıtmak,
· Ana dünya dinlerini genel anlamda tanıtmak,
· İnanan ve düşünen insanlara saygı duymanın nasıl olduğunu öğretmek,
· Etik düşüncenin temel kavramlarını, Hıristiyan ahlakının özelliklerini ve bunları etik düşünceye ve etkinliklere nasıl uygulayacaklarını öğretmek.

¹⁴⁸ FNBE, "National Core Curriculum 2004", pp.204-206.

1-5. sınıflarda olduğu gibi 6-9.sınıflarda da belirlenen amaçların yanında bu amaçları gerçekleştirebilmek için dersin içeriğine dair belli başlı ana konular müfredata ilave edilmiştir.

Tablo 10. 6-9. Sınıflar Luteran Din Dersi Öğretim Programının İçeriği

Ana Konular	İçerik
Çocukların Felsefi Düşünceleri	· Hayatın anlamı ve sınırlı doğası
	· İnanç ve bilgi arasındaki ilişki
Dünya Dinleri	· Ana dinlerin coğrafi dağılımı ve ilgili boyutu, öğrencilerin kendi dini inançlarının temel özellikleri,
	· -Dinin boyutları, birey, toplum ve kültür üzerindeki etkisi
İncil	· İsraililerin inançları ve tarihinin ifadesi olarak Eski Ahit,
	· Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam açısından Eski Ahit,
	· İsa'nın öğretisinin habercisi ve Hıristiyanlığın doğuşu bağlamında Yeni Ahit,
	· İncil'in kültürel etkileri
Kilise	· Hıristiyanlığın doğuşu ve gelişiminin mühim soruları,
	· Mezheplerin coğrafi dağılımları, hayatın ve inancın ana özellikleri ve ekümeniklik,
	· Kilise mimarisi ve sembolleri
	· Hıristiyan inancı (Lutheran inancını bağlamında),
	· Hıristiyanlığın insan ve toplum için önemi

Fin Manevi Geleneği	<ul style="list-style-type: none"> · Protestan, Ortodoks, diğer mezhepler ve toplulukları vurgulayarak Finlandiya'nın dini durumunun genel durumu,
	<ul style="list-style-type: none"> · Dini özgürlük, · Protestan Kilisesine üye olma, Protestan kilisesinin faaliyetleri, Hıristiyan ilahi geleneği ve diğer müzikler,
	<ul style="list-style-type: none"> · Eski Fin dinleri, Katolik ortaçağ, Reform süreci ve sonrası
Ahlaki Bir Varlık Olarak İnsan	<ul style="list-style-type: none"> · Etik normların, ilke ve değerlerin tanınması, tartışılması ve uygulanması,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kişinin kendi hayatının, toplumunun ve çevrenin şekillendiricisi olması,
	<ul style="list-style-type: none"> · Hıristiyan etiğin temel vurgusu, peygamberlerin vaazları ve kıssaları gibi mesajlar

6-9. sınıflar ile 1-5. sınıflardaki din dersleri içeriksel olarak kıyaslandığında konuların daha ayrıntılı, geniş bir perspektifte işlendiği ve artık öğrenciyi bilgi seviyesinden davranış seviyesine yükseltmek istendiği açıkça görülebilmektedir.

Müfredata göre 8. sınıf sonunda son değerlendirme kriterleri maddeler halinde açıklanmıştır:

- Öğrenciler Hıristiyanlık ve Lutheran Kilisesi hakkında ayrıntılı bilgi edinebileceklerdir.

- İncil'in anahtar içeriğini, Hıristiyanlığı doğuran olayları, Hıristiyan kiliselerinin oluşumunun ana tarihsel aşamalarını, Fin Luteran mezhebinin temel özelliklerini bileceklerdir.
- Fin dindarlığını ve manevi geleneğini anlayacaklardır.
- Dini düşünceyi, deneyimleri ve davranışları anlayacaklardır.
- Varlığın en temel sorularını tartışabileceklerdir.
- Sorumlu etik düşüncelere yeterliliğinde olurlar.

1.5.2.2.2. Ortodoks Din Dersi Müfredatı

Temel eğitim basamağındaki Ortodoks din eğitimi için birincil kaygıyı öğrencinin Ortodoks kimliğinin güçlendirilmesi ve korunması temsil etmektedir. Program, öğrencilerin bireysel olarak kendi dininin önemini anlamaya yardımcı olmakta ve dinin topluma ve kültüre olan etkilerini görmelerini sağlamaktadır.¹⁴⁹

- *Ortodoks Din Dersi: 1-5.sınıflar*

Ortodoks din dersinde eğitimin temel görevi, öğrencilere kendi dünya görüşlerini oluşturmak için bilgi, beceri ve tecrübe edindiği materyalleri sunmak ve etik açıdan sorumlu kişiler haline getirmektir. Bu hedefleri aşağıdaki tabloda daha net görmek mümkündür.

¹⁴⁹ FNBE, "National Core Curriculum 2004", pp. 207.

Tablo 11. 1-5.sınıflar Ortodoks Din Dersi Hedefleri

Hedefler
· Öğrencilerin Ortodoks kimliklerini geliştirmek ve dinin kutsal boyutunu anlamalarını sağlamak,
· Kilise sanatı, Ortodoks kilise yılı, Azizlerin yaşamları, Ortodoks Hıristiyan oryantasyonunun temel kavramları ve kendi cemaat faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
· Ortodoks inancının temel sorularını öğretmek,
· İncil hikâyeleri ve içindeki mesajlarla kendilerini tanımlarını sağlamak,
· Diğer Hıristiyan kiliseler, çevrelerindeki diğer dini veya dini olmayan görüşler ve oluşumlar hakkında temel düzeyde bilgi öğretmek.

Belirlenen hedefler doğrultusunda onları gerçekleştirebilmek için dersin içeriğine dair belli başlı ana konular müfredata ilave edilmiştir.

Tablo 12. 1-5. Sınıflar Ortodoks Din Dersi Öğretim Programının İçeriği

Ana Konular	İçerik
Kilise Yılı ve Azizler	· Kutsal zamanlar ve Kilisenin festival günleri,
	· Çocukların azizleri ve kiliseleri,
	· Ahlaki konulara ilişkin oruçlar,
Kilise Üyesi Olma	· Kilisenin büyük öğreticileri ve şehitleri,
	· Ailede, okulda, yakın çevrede, Finlandiya'da ve dünyanın başka yerlerinde Ortodoks geleneği,
	· Çocukların kendi cemaatlerinin faaliyetlerindeki tarzlar, özellikle de ibadet hizmeti ve kilisenin çocuklarla birlikte yürüttüğü çalışmalar,

	<ul style="list-style-type: none"> · Kiliseye ait organizasyonlar, · Yakın çevredeki diğer kiliseler ve dinler, · Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'ın benzer ve farklı yönleri
Kutsal Kitap olarak İncil	<ul style="list-style-type: none"> · Yaratılış ve resullerin hikâyeleri, · Mısırdan vaat edilen topraklara yöneliş,
	<ul style="list-style-type: none"> · İsa'nın hayatı, mesajı ve Tanrı'nın duası,
	<ul style="list-style-type: none"> · İncil yazarları,
	<ul style="list-style-type: none"> · Yeniden dirilme ve yeni hayat
	<ul style="list-style-type: none"> · İncil'in dönemsel tarihi Kilise
Ayin Hayatı	<ul style="list-style-type: none"> · Kutlamalar, ibadet ve ayin hizmeti,
	<ul style="list-style-type: none"> · Tevbe, yağlama gibi kutsallar ve Baptist ve Aşai Rabbani Ayini,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kilise müzikleri,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kutsal yapı olarak Kilise mimarisi,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kutsal nesne ve resim gibi ikonlar
Eğitim Yoluyla Desteklenen İnanç ve Değerler	<ul style="list-style-type: none"> · Tanrı'nın benzeri ve görüntüsü olarak birey,
	<ul style="list-style-type: none"> · Teslisin temel özellikleri ve kişileri,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kurtuluş ve Ebedi Yaşam,
	<ul style="list-style-type: none"> · Kilise ve Papaz,
	<ul style="list-style-type: none"> · 10 Emir'deki ahlak kuralları

1-5. sınıf sonunda öğrencilerin Ortodoks inancının genel özelliklerini, ibadetlerini, kilise yaşamını bilmesi arzu edilmektedir ve öğrencilerin yavaş yavaş Ortodoks kimliği oluşmaya başlamaktadır.

- *Ortodoks Din Dersi: 6-9. Sınıflar*

Bu kademedede Ortodoks din eğitiminin temel görevi, öğrencinin kendi dini geleneğini ve diğer dinlerin tabiatını ve önemini anlamasını ve derinleştirmesini sağlamaktır. Bu şekilde öğretim, öğrencinin kendi dünya görüş ve etik bakış açılarının oluşumunu desteklemektedir.¹⁵⁰ 6-9. sınıflardaki Ortodoks din dersinin hedefleri ise şu şekildedir:

Tablo 13. 6-9. sınıflar Ortodoks Din Dersi Hedefleri

Hedefler
· Öğrencilerin Ortodoks kimliklerini güçlendirmek ve hayatın kutsal boyutunu genişletmek,
· Kilise hayatı, kilise sanatı, Ortodoks kilisesi, tarihi ve inanç kavramlarını kendileriyle yakınlık kurarak daha iyi tanıtmak,
· Kendi dünya görüşlerinin oluşumuyla ilgili faktörlerin farkında olmalarını ve bireysel ve toplumsal hayatta dini ve bireysel görüşlerin önemini anlamalarını sağlamak,
· İncil ve kendileri arasında yakınlık kurmalarını sağlamak,
· Ahlaki düşüncenin temel kavramlarını öğretmek, Ortodoks ahlakının oluşumunu söz ve davranışlarında uygulanabilirliğini göstermek,
· Bilinen dünya dinleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
· Farklı düşünen ve inanan insanlara karşı nasıl saygı duyulacağını öğretmek

Belirtilen hedefleri gerçekleştirebilmek için ana temalar ve bu temalara uygun içerikler belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda bunu görmek mümkündür.

¹⁵⁰ FNBE, “National Core Curriculum 2004”, pp.209.

Tablo 14. 6-9.sınıflar Ortodoks Din Dersi Öğretim Programının İçeriği

Ana Konular	İçerik
İncil	· İncil'in oluşumu ve içeriği,
	· Kutsal bir kitap olarak İncil,
	· Peygamberler, Krallar dönemi ve İlahiler,
	· Havarilerin faaliyetleri
Kilise Tarihi	· Hıristiyanlığın doğuşu ve onun gelişimindeki ana olaylar,
	· Kiliseler ve Ekümeniklik,
	· Finlandiya'da Ortodoks kilisesinin tarihi,
	· Finlandiya'daki Ortodoks kilisesinin mevcut durumu,
Dünya Dinleri	· Finlandiya'daki dini durumun gelişimi
	· Mezheplerin coğrafi dağılımları, Dünya dinlerinin temel inanç öğretileri,
	· Dinlerin, birey, toplum ve kültürdeki yansımaları ve etkileri
Ayinler ve İnanç Sistemi	· Kutsallar,
	· İbadet hizmetleri; ayinler, gece nöbeti, komünyon, diğer dini ritüelleri,
	· Kilise mimarisi, sanatı ve müziği, · İnançın önemli noktaları
Ahlak	· Ortodoks birey kavramı,
	· Ahlaki normları, ilkeleri ve değerleri tanıma, söyleme ve uygulama,
	· Dağdaki Vaaz'ındaki ahlaki ilkeler

Hem Luteran hem de Ortodoks din eğitimi için Çekirdek Müfredat, din eğitiminin genel amaçlarını yinelemektedir ve öğrencilere farklı din ve yaşam tarzları ile ilgili kapsamlı bir eğitim sunmaktadır. Her iki müfredat da öğrencilerin kendi dinlerini ve başkalarının dini hakkındaki bilgilerini derinleştirmesini ve aynı zamanda 'öğrencinin kendi dünya görüşünü ve etik bakış açılarını oluşturmayı' desteklemeyi amaçlamaktadır.

Bununla birlikte, bazı önemli noktalarda farklılıklar göze çarpmaktadır. Örneğin Luteran din eğitiminin odak noktası 'öğrencilere dini ve kültürleri farklı şekillerde tanıtmak ve öğrencinin gelişimini desteklemek' iken Ortodoks din eğitiminin odak noktası, öğrencinin Ortodoks kimliğini geliştirmesidir; bu fark, kimlik yapımının dini bir azınlığın hayatta kalması için yaşamsal önemi ile açıklanmaktadır.¹⁵¹

1.5.2.2.3. Ahlak Dersi Müfredatı

Fin okullarında din dersleri, öğrenim gören öğrencilerin yoğunluklarına ve mezheplerine göre değişim göstermektedir. Din dersi almak istemeyen öğrenciler okula dilekçe verip bu dersten muafiyet talep edebilmekte, bu dersin yerine ahlak dersini seçebilmektedir. Ahlak dersi de din dersi gibi ilkökul birinci sınıftan itibaren başlamaktadır.

¹⁵¹ Sakaranaho, "RE in Finland", pp.237.

Müfredata göre ahlak dersinin görevi küreselleşen ve hızla değişen bir toplumda, geniş bilgi ve beceri yeteneği sunarak onların toplumun özgür, hoşgörülü, demokratik, sorumlu üyelerine dönüşmelerini desteklemektir.¹⁵²

- *Ahlak dersi: 1-5. Sınıflar*

Müfredatta ahlak öğretiminin temel görevi öğrencilerin ahlaki gelişimini desteklemek, yaşam felsefelerini araştırmak ve geliştirmek için araçlar sunmak olarak açıklanmıştır. Dersin hedefleri ve içerikleri aşağıdaki tablolarda daha net anlaşılacaktır.

Tablo 15. 1-5. Sınıflar Ahlak Dersi Hedefleri

Hedefler
· Kimliklerini ve yaşam felsefelerini araştırmak, geliştirmek böylece tümceleri algılamayı öğrenmek, belirsizlikle karşılaşmak öğrenmek ve kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmek,
· Öğrencilere karşılaştıkları durumların etik boyutlarını gün geçtikçe fark etmeyi öğretmek ve etik düşünce ve felsefi yargı becerilerinden yararlanmak,
· İnsan hakları, hoşgörü, adalet ve sürdürülebilir kalkınmanın ilkeleri için temel düzeyde bilgi elde ettirmek, kendilerine, diğer insanlara, topluma ve doğaya karşı sorumluluk kazanmalarını sağlamak,
· Yakın çevrelerindeki kültürlere ve dünya görüşleri hakkında temel düzeyde bilgi sahibi olmalarını sağlamak.

¹⁵² FNBE, “National Core Curriculum 2004”, pp.214.

Tablo 16. 1-5. Sınıflar Ahlak Dersi İçeriği

Ana Konular	İçerik
İnsan İlişkileri ve Ahlak gelişimi	· Başka insanlarla karşılaşma ve kendini onun yerine koyma,
	· İyi, doğru ve yanlış kavramları, doğruyu yanlıştan ayırma,
	· Arkadaşlığın önemi,
	· Adalet, dünyadaki zenginlik ve fakirlik,
	· Din ve düşünce özgürlüğü, kişisel felsefe, hoşgörü ve ayrımcılık,
	· İyi yaşam, değer ve normlar, sorumluluk ve özgürlük
Kendini bilme ve kültürel kimlik	· Ben kimim ve ne yapabilirim; Hayatın evreleri ve umutlar,
	· Hayatın farklı yönleri, hoşgörü ve çok kültürlülük, · Fin kültürü, Fin kültüründeki azınlıklar ve dünya kültür mirası · Hayat felsefesi, dini inanç, varsayım, bilme ve anlama, çeşitli hayat felsefeleri ve dünya görüşleri
Toplum ve İnsan Hakları	· Birlikte yaşamının kuralları,
	· Çocuk hakları, hak ve yükümlülükler ve insan hakları,
	· Eşitlik, barış, demokrasi ve dünyanın geleceği,
	· Ahlakın oluşumu, davranışların ahlaki yargılaması, davranışın amacı ve sonucu, kendi ahlaki problemlerim ve çözüm yolları
	· Çevre ve doğa, canlı ve cansız şeyler, doğadaki güzellik,

Bireysellik ve Dünya	<ul style="list-style-type: none">· Hayatın kaynağı ve gelişimi, dünyanın kökenine dair hikâyeler, dünya ve evren, hayatın farklı yönleri; doğada doğum, yaşam ve ölüm,
	<ul style="list-style-type: none">· Doğanın sürdürülebilir gelişimi ve geleceği, zamanın çeşitli kavramları ve insan hayatındaki anlamı, dünya mirası ve çevre

Müfredata göre 5. sınıf sonunda öğrenciler;

- Çeşitli durumlarda ahlaki gerekçeleri değerlendirebilmelidir.
- Kabul ettikleri ilkelere aykırı hareket ederken yanlış yaptıklarını anlamalıdır.
- Çatışmalara şiddet içermeyen çözümler de bulunabileceğini bilmelidir.¹⁵³

- *Ahlak Dersi: 6-9. Sınıflar*

6-9. sınıflarda ahlak öğretiminin esas görevi, öğrencilerin kendi yaşam felsefeleri ve dünyadaki kavramlar hakkındaki anlayışlarını derinleştirmek olarak tanımlanmıştır. Çeşitli dünya görüşleri ve dinleri ile ilgili temel bilgiler derslerde incelenir ve öğrencinin toplumun sorumlu ve aktif bir üyesi olarak büyümesi desteklenir. Dersin hedefleri ise şu şekildedir:

¹⁵³ FNBE, “National Core Curriculum 2004”, pp.216.

Tablo 17. 6-9. Sınıflar Ahlak Dersi Hedefleri

Hedefler
<ul style="list-style-type: none">· Kimliklerini ve yaşam felsefelerini araştırıp aynı zamanda tümceleri algılamayı, belirsizlikle karşılaşmayı öğrenme ve kendilerini ve felsefelerini ifade etme becerilerini geliştirme,
<ul style="list-style-type: none">· Eleştiri yeteneklerini geliştirme ve karşılaştıkları günlük durumların etik boyutlarını fark etmeyi ve etik düşüncede felsefi yargı ve becerileri kullanmayı öğrenme,
<ul style="list-style-type: none">· Hoşgörü, küresel adalet ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerini benimseme, içselleştirme ve kendileri, diğer insanlar, toplum ve doğa için sorumluluk almayı öğrenme,
<ul style="list-style-type: none">· Genel felsefi ve kültürel eğitimlerini genişletme; Farklı kültürlerde önemli görülen felsefi problemlerin değerlerini, inanç sistemlerini ve çözümlerini, o fenomenin arka planını ve yaygınlaştırılmasını öğrenme ve bilimin yaşadığımız dünya üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi öğrenme.

Bu hedeflere uygun ana temalar ve içerikler belirlenmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 18. 6-9. Sınıflar Ahlak Dersi İçeriği

Ana Konular	İçerik
Vatandaşlık ve İyi bir Toplum	<ul style="list-style-type: none">· Sosyal teorilerin kökeni ve demokrasi,
	<ul style="list-style-type: none">· Politikalar, vatandaş olarak hareket etme ve sürdürülebilir kalkınma
Dünya Felsefeleri	<ul style="list-style-type: none">· Dünya görüşlerinin tarihi, din ve inanç özgürlüğü,
	<ul style="list-style-type: none">· Hayat felsefesi, dünya görüşü,
	<ul style="list-style-type: none">· Bilme, araştırma, doğa ve doğaüstü kavramları,
	<ul style="list-style-type: none">· Din ve dinsizlik, bireysel hayat felsefeleri
	<ul style="list-style-type: none">· Kültür araştırmaları; kültür ve

Kültür	doğa,
	· Kültür ve toplum; Fin kültürü ve hoşgörü,
	· Bireysellik ve doğa arasındaki ilişkinin kavramları: hümanistik, faydacılık, mistisizm ve tabiatçılık
Ahlak Kuralları ve İyi bir Yaşam	· Ahlakın ana kaynakları ve temel soruları, gençlerin ahlak gelişimi,
	· İnsan hakkı ve çevre ahlakı,
	· Ahlaki bir problem olarak çok kültürlülük
Gelecek	· Gelecek hakkında araştırma,
	· Doğa ve toplum geleceği, dünya mirası,
	· Geleceğim, Geleceğin uğruna hareket etme

1-5. sınıflar ahlak dersi ile 6-9. sınıflar ahlak dersi içerikleri karşılaştırıldığında öğrencilerin ahlaki gelişimleri de göz önünde bulundurularak 6-9. sınıf ahlak dersinin içeriğinin daha yoğun olduğu görülmektedir. İnsan hakları, vatandaşlık, bireysellik, kültür ve doğa kavramlarına daha çok önem verildiği ve öğrencilerden davranışsal boyutta sonuçlar beklendiği anlaşılmaktadır.

1.5.2.3. Ortaöğretim (Lise) Din Eğitim ve Öğretim Programı

Finlandiya’da ortaöğretim için General Upper Secondary School (Genel Lise) ifadesi kullanılmaktadır. Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulu'nun Yönetim Kurulu, 15 Ağustos 2003'te Gençlere Yönelik Genel Lise Ulusal Ana Müfredatı belirlemiş ve ders saatlerinin yeni dağılımına paralel olarak 1 Ağustos 2005 tarihinden itibaren kademeli olarak okullarda uygulamaya başlanmıştır.¹⁵⁴

Müfredatta öğrencilerin görmesi gereken zorunlu ana derslerin içerisinde din ve ahlak dersi de mevcuttur. Din dersi Evanjelik Luteran İnancı, Ortodoks İnancı ve diğer mezhepler olmak üzere üç kısma ayrılmıştır. Öğrenciler Luteran, Ortodoks ve diğer dinlerin derslerinden 3 tanesini zorunlu olarak, eğer seçerlerse 2 tanesini de seçmeli olarak almakta ayrıca, zorunlu 3 din dersini farklı dönemlerde birer saat olarak okumaktadır.¹⁵⁵

Yerel yönetimler, Ulusal Müfredata uygun olarak kendi yerel müfredatlarını ve yıllık planlarını kendileri hazırlamaktadır. Yerel müfredatın, ortaöğretim okullarının çalışma ortamı, yerel veya bölgesel çevre, dil koşulları, tarih ve üst orta öğretim okulunu çevreleyen ekonomik ve kültürel yaşam dikkate alınacak şekilde hazırlanması gerektiğinin özellikle altı çizilmektedir.

Müfredatta din eğitiminin görevi şu şekilde açıklanmıştır:

“Din eğitimi, öğrencilere kendi dinlerini, kültürel mirasını, dinden kaynaklanan yaşam felsefesi ve ahlak düşüncesini tanıtır. Dini kültür ve toplumun bir parçası olarak, bireysel ve toplum hayatını geniş anlamıyla inceler. Din eğitimi farklı

¹⁵⁴ FNBE, “National Core Curriculum for General Upper Secondary Education 2003”, pp.1-3.

¹⁵⁵ Bahçekapılı, *a.g.e.*, pp.913.

görüşleri dikkate alır ve bireysel inançlara saygı gösterir. Öğrenme materyali son teolojik ve dini araştırmalardan yararlanılacak şekilde öğretilir. Böylece din eğitimi, öğrencilerin farklı dinleri anlamasına imkân tanır ve bu anlayışı; kültür, toplum ve kendi felsefesiyle harmanlamasına yönelik koşullar yaratır.”¹⁵⁶

1.5.2.3.1. Evanjelik Luteran Din Dersi Müfredatı

Luteran din dersleri programı çerçevesinde zorunlu alınan ilk dersin adı “Dinin Doğası ve Önemi” dir (Nature and Significance of Religion (UE1)) Bu dersin hedefleri ve içeriği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 19. *Lise Evanjelik Luteran Din Dersi (1) Hedefleri ve İçeriği*

Hedefler	İçerik
<ul style="list-style-type: none">· Dinin doğasını bir fenomen olarak anlama ve Kutsal edebiyatın temsilcisi olarak İncil'in özelliklerini tanıma,	<ul style="list-style-type: none">· Dinin tanımlanması ve araştırılması,· Din ile ilgili temel sorular,
<ul style="list-style-type: none">· Dinin evrensel niteliğini, dini soruların yaklaşımlarını ve dinin kültür ve topluma entegrasyonunu anlama,	<ul style="list-style-type: none">· Bir toplumda din ve bireysel tecrübe,· Kutsal edebiyat olarak Kutsal Kitap,
<ul style="list-style-type: none">· Kendi felsefesini oluşturmak için malzeme ve kavramsal araçlar edinme,	<ul style="list-style-type: none">· Kutsal Kitap'ın kökeni ve içeriği hakkında genel bir bakış,
<ul style="list-style-type: none">· İncil'in dini araştırmanın bir parçası olarak Batı kültürü ve İncil araştırmaları üzerindeki etkisini bilir,	<ul style="list-style-type: none">· İncil'i incelemek ve yorumlamak için farklı yöntemler,· İncil'in dünya görüşü ve kültürü üzerindeki unsurları

¹⁵⁶ FNBE, “National Core Curriculum for General Upper Secondary Education 2003”, pp.161.

<ul style="list-style-type: none"> · Kutsallığın anlamını anlama, farklı inançlara saygı göstermeyi öğrenme, 	
---	--

Luteran din dersleri programı çerçevesinde zorunlu alınan ikinci dersin adı “Kilise, Kültür ve Toplum” dur (The Church, Culture and Society (UE2)). Bu dersin hedefleri ve içeriği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 20. *Lise Evanjelik Luteran Din Dersi (2) Hedefleri ve İçeriği*

Hedefler	İçerik
<ul style="list-style-type: none"> · Hristiyan kilisesinin çevrenin içine nasıl geçtiğini, yayıldığını ve etkisini gösterdiğini ve farklı dönemlerde kültür ve toplumla nasıl etkileşime girdiğini anlama, 	<ul style="list-style-type: none"> · Hristiyan Kilisesi'nin oluşumu, · İlkel Kiliseden Batı ve Doğu Kiliselerinin ayrılması,
<ul style="list-style-type: none"> · Kilise doktrininin oluşumu, ibadet ve sanat arasındaki etkileşim ve kilisenin tarihin farklı aşamalarındaki siyasi ve sosyal anlamı hakkında bilgi sahibi olma, 	<ul style="list-style-type: none"> · Doğu Kilisesi'nin gelişimi, · Erken Modern Çağlarda Kiliselerin Reformasyonu ve Gelişimi,
<ul style="list-style-type: none"> · Hristiyanlığın dünyanın farklı yerlerinde farklı mezhepler biçiminde nasıl çalıştığını anlama, 	<ul style="list-style-type: none"> · Çağdaş Hristiyanlık ve bugün kiliselerin dünyadaki rolü,
<ul style="list-style-type: none"> · Günümüzdeki çeşitli Hristiyan geleneklerinin tezahürlerini analiz edebilmek ve ortak ekümenik temelleri anlama 	<ul style="list-style-type: none"> · Kiliseler ve dinler arasındaki diyalog.

Programdaki alınması gereken 3.dersin adı ise “İnsan Hayatı ve Etik” dir (Human life and Ethics (UE3)). Yine bu ders için de ulaşılmaması gereken hedefler açıklanmış ve içerik belirlenen temalara uygun olarak düzenlenmiştir.

Tablo 21. *Lise Evanjelik Luteran Din Dersi (3) Hedefleri ve İçeriği*

Hedefler	İçerik
<ul style="list-style-type: none"> · Etik sorular sorma ve yaşam ve etik hakkındaki soruların önemini kavrama, · Etik sorularını incelemek için kavramsal araçlar edinme, 	<ul style="list-style-type: none"> · İnsan hayatının temel sorunları: yaşamın anlamı, acı çekme ve ölüm,
<ul style="list-style-type: none"> · Her gün ahlaki seçimler yaptıklarını anlama ve kendi kararlarından sorumlu olduklarını bilme, · İnsan hayatının ve mevcut etik konularla ilgili temel bilgiler edinme ve bunları din açısından merkezi olan yaklaşımlara bağlama, 	<ul style="list-style-type: none"> · Tanrının Hıristiyan kavramları, insanlık, doğa ve kurtuluş; · İyi ve kötü kavramları,
<ul style="list-style-type: none"> · İncil ile etik ve yaşam soruları arasındaki ilişkiyi anlama, 	<ul style="list-style-type: none"> · Hıristiyan ahlakı ve ahlak teorileri
<ul style="list-style-type: none"> · Hıristiyanlık ve etik arasındaki bağlantıyı, özellikle de Lutheran etiğinin çekirdek içeriğini ve Kiliseler tarafından alınan etik konuların altında yatan bazı teolojik gerekçeleri anlama 	<ul style="list-style-type: none"> · Bireysel etiğin soruları, · Sosyal etik soruları

Evanjelik Luteran Din Dersleri kapsamındaki zorunlu derslerin yanında “Dünya Dinleri” ve “Finliler Neye İnanır?” olmak üzere iki seçmeli ders daha mevcuttur. Dünya Dinleri dersinde öğrencilerin dünya üzerindeki inanılan dinler

hakkında bilgi sahibi olması, farklı dinlerdeki insanların yaşama dair sorularındaki benzerliğini anlaması ve diğer kültürlerin dini ve ahlak geleneklerini takdir etmeyi öğrenmesi hedeflenmektedir.

“Finliler Neye İnanır?” dersi alan öğrencilerin dersin sonunda eski Finlandiya dininden günümüz dindarlığına kadar Finlandiya'daki dinlerin tezahürlerini bilmesi, Finlandiya'daki dini hareketleri, etkinliklerini ve ana ilkelerini bakış açılarından hareketle analiz edebilmesi beklenmektedir.

1.5.2.3.2. Ortodoks Din Dersi Müfredatı

Lise programındaki Ortodoks din dersleri kapsamında müfredatta yer alan zorunlu din dersleri, “Ortodoks Dünyası”, “İnanç Esasları ve Ahlak” ve “İncil Araştırmaları”dır. Bu derslere ilaveten seçmeli olarak okutulan “Dünya Dinleri ve Ortodoks Finlandiya” adlı dersler de bulunmaktadır. Çalışma gereği bu bölümde sadece genel bir değerlendirme yapılması uygun görülmüştür.

İsimleri zikredilen bu dersler için de diğer derslerde olduğu gibi hedefler ve içerikler belirlenmiştir. 3 ders için de ortak olarak öncelikle öğrencilere Ortodoks Kilisesi'nin oluşumunu ve gelişimini ve bugünkü Kiliseyi şekillendiren faktörler öğretilmekte sonrasında öğrencinin kendi dini geleneklerini tarihsel bir zincirin parçası olarak algılaması arzu edilmektedir.

Evanjelik Luteran seçmeli din dersleri ile Ortodoks seçmeli din dersleri isimleri aynı olmakla beraber Ortodoks dersindeki içerik Luteran din dersi içeriğinden sadece inanç bazında ayrılmakta, geri kalan maddelerle arasında önemli düzeyde farklılık bulunmamaktadır.

1.5.2.3.3. Ahlak Dersi Müfredatı

Zorunlu temel eğitimde olduğu gibi ahlak dersi, ortaöğretim (lise)de de din dersinin alternatifi olan bir derstir. Müfredattaki yönergelerle bakıldığında ahlak eğitiminin insanların özgür, eşit, aktif ve bilinçli bir hayat sürmesine katkıda bulunduğuna ve felsefi yargı yetisinin gelişiminin yanı sıra hoşgörü, dinleme ve kendini ifade etme gibi kişisel gelişim becerilerini desteklediğine dikkat çekilmiştir.

Ahlak dersi kapsamında 3 tane alınması gereken zorunlu ders ve bu derslere ilaveten 2 tane de seçmeli ders vardır.¹⁵⁷ Aşağıdaki tabloda hepsine yer verilmiş ve önemli görülen hususlar tabloya dâhil edilmiştir.

Tablo 22. *Lise Ahlak Dersleri, Hedefler ve İçerik*

Dersin Adı	Hedefler	İçerik
İyi Yaşam	-Seçtikleri ahlaki ilkelere ve kendi değerlendirmelerine uyma istekliliklerini yerine getirme becerilerini arttırmak -Hayattaki inançları ve felsefeleri ile ilgili sorgulamayı öğrenmek	-Temel kavramlar: yaşam felsefesi, etik, iyi bir hayat, benlik, kimlik, -Bireysel insan varlığı temel soruları: özgür irade ve seçimler; Doğum ve ölüm; İyimserlik, karamsarlık ve gerçekçilik
Dünya Görüşü	-Tarihsel olarak önemli ve şu anki dünya görüşlerini bilmek ve bunların inanç sistemleri hakkındaki bilgilerini genişletmek, -Dünyayı kendi görüşlerini oluştururken anlamlı diyaloga karşı açık tutmak	-Dünya görüşü kavramları, dünya felsefesi ve yaşam felsefesi ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri, -Laik ve dini felsefeleri bir dünya görüşünün temeli olarak bilmek

¹⁵⁷ FNBE, "National Core Curriculum for General Upper Secondary Education 2003", pp.170.

Bireysellik ve Toplum	<ul style="list-style-type: none"> -Topluluğun insanlığa ve bireysel kimliğe olan katkısını anlamak, -Siyasi amaçları ve araçları değerlendirmeyi öğrenmek 	<ul style="list-style-type: none"> -Toplumsal varlık olarak insan, kişiler arası etkileşim ve topluluk duygusu, -İktidar kavramı, iktidar ve iktidar ilişkilerinin farklı biçimleri ve etkileri
*Kültürel Miras ve Kimlik	<ul style="list-style-type: none"> -Kendine özgü diğer kültürel miras ve yaşam biçimlerini bilmek, -Farklı felsefi çözümlere ve kimlik seçimine karşı toleransı öğrenmek; 	<ul style="list-style-type: none"> -Geçmişteki ve günümüzdeki kültür kavramı, -Finlandiya ve dünyadaki etnik ve kültürel çeşitlilik
*Farklı Felsefi Geleneklere Sahip Dünyadaki Açıklamalar	<ul style="list-style-type: none"> -Farklı kültürlerdeki önemli inanç sistemlerini ve felsefi modelleri bilmek ve günümüzdeki geçmişleri ve yayılmaları hakkındaki bilgilerini genişletmek, -Mitlerin ve dini inançların tarihsel kökenlerini araştırmak 	<ul style="list-style-type: none"> - Geçmişte ve günümüzde efsanevi dünya açıklamaları, -Dinin sosyolojik, ahlaki, antropolojik ve psikolojik eleştirisi, -Hümanizm ve Hıristiyanlık Batı ülkelerinde temel felsefe eğilimleri, -Ateizm ve agnostisizm

(*Seçmeli Dersler)

1.5.3. Ders Kitapları

Finlandiya’da ders kitapları Ulusal Eğitim Komisyonu (FNBE) vasıtasıyla ulusal düzeyde uzmanlar ve sınıf öğretmenleri ile görüşülerek hazırlanmaktadır. Kitapların yazarları çoğunlukla bazı üniversitelerin öğretim görevlileridir. Bu nedenle okurlar, kitapların müfredata göre yazıldığını bilip kaynaklara güvenmektedirler.¹⁵⁸

Öğretmenler ders kitapları dâhil istedikleri öğretim materyalini kullanmakta serbesttir.

Fin Ulusal Eğitim Kurulu’nun Talim Terbiye Kurulu, zorunlu eğitim, özel eğitim, meslek eğitimi, göçmen eğitimi gibi alanlar için gerekli olan kitapların yanı sıra İslam, Ortodoks, Katolik ve Yahudi din kitapları gibi öğretim materyalleri hazırlamaktadır. Öğretim gelişimini desteklemek için öğretmen kılavuzları, raporlar, broşürler de mevcuttur.¹⁵⁹

Bu yayınlar Fin Milli Eğitim Bakanlığı’nın sitesi online mağazada¹⁶⁰ ücret tabanlı yayınlar olarak satılmaktadır.

FNBE’ nin yayınladığı “Eğitim Materyalleri ve Diğer Yayınlar” kitapçığında Din dersi (Religion) bölümünde Ortodoks Din Dersi Kitapları (1-9.sınıflar), İslam Din Dersi kitapları (1-4.sınıflar) ve ahlak dersi kitapları bulunmaktadır.

¹⁵⁸ Kaisa Hahl, Pia-Maria Niemi, Rita Johnson Longfor and Fred Dervin, “Diversities and Interculturality in Textbooks: Finland As an Example”, Cambridge Scholars Publishing 2015, pp.4.

¹⁵⁹ FNBE, “Oppimateriaalit Ja Muut Julkaisut Laromedelochandra Publicationer”, Helsinki 2016, pp.1. (http://www02.oph.fi/verkkokauppa/tuoteluettelot/OPH_tuoteluettelo2016.pdf (22.11.2016).

¹⁶⁰ Site için Bknz. (www.oph.fi/verkkokauppa)

Ortodoks Din Dersi Kitapları (1-9.sınıflar) temel eğitim süresince kullanılan öğretim materyalleridir. İlkokul sınıfları için ayrıca öğretmen kılavuzları da vardır. Ortaöğretim kitapları dünya dinlerinin yanı sıra Kilisenin ve İncil'in tarihi ile ilgilenir. Buna ek olarak, oruç ve festivaller gibi önemli günleri anlatan malzemeler de içermektedir. İsimleri şunlardır:

- SOFIAS LIV årskurs 1 och 2 (Sofya- Yaşam/ 1-2.sınıflar)

- ETT LIV I KYRKAN årskurs 3 och 4 (Kilise'de Yaşam/3-4.sınıflar)

- MIN KYRKA årskurs 5 (Kilise/ 5.sınıflar)

- KYRKAN LEVER årskurs 6 (Hayat Dolu Kilise/ 6.sınıflar)

- KYRKO HISTORIA årskurs 7 (Kilise Tarihi/7.sınıflar)

- BIBELNS OCH RELIGIONERNAS VÄRLD årskurs 8 (İncil ve Dünya Dinleri/ 8.sınıflar)

- MEDLEM I KYRKAN årskurs 9 (Kilise'nin Üyesi/9.sınıflar).¹⁶¹

¹⁶¹ FNBE, "Oppimateriaalit Ja Muut Julkaisut Laromedelochandra Publicationer", Helsinki 2016, pp.68.

İslam Din Dersi (1-4.sınıflar) “Selam- İslam’ın Yolu” adlı ders kitaplarında öğrencilere resimlerle birlikte İslami değerler, bayramlar, inanç esasları gibi temel düzeyde bilgiler aktarılmaktadır. Bu öğretim materyalleri içerisinde bir ders kitabı, bir egzersiz kitabı ve öğretmen kılavuzu bulunmaktadır. Dersin hedefleri, öğretim ipuçları, soru-cevaplar ve her bölüm için çalışma önerileri gibi birtakım konular içermektedir.¹⁶² Aşağıdaki tabloda dersin düzeyleri, ünite adları ve başlıklar aktarılmıştır.

Tablo 23. İslam Din Dersi Kitapları Düzeyleri, Ünite Adları ve Başlıklar

Düzye	Ünite Adı	Başlıklar
1.sınıf	1-İnsanlık ve birey için İslam'ın önemi,	1.a.Esselamü Aleyküm 1.b. Biz Müslümanız 1.c. Biz neye inanıyoruz? 1.d. Farklı Ülkelerden Müslümanlar
	2- Allah'ın özellikleri,	
	3- Hz Muhammed'in hayatı,	2.a.Sadece bir Tanrı vardır 2.b.Allah benim Yaratıcım 2.c.Merhamet Tanrısı
	4-Davranış	3.a. Peygamberimiz Muhammed 3.b. Hz.Muhammed'in çocukluk ve gençliği 3.c. Bir Peygamber olarak Hz.Muhammed'in misyonu 3.d. Dürüst ve Güvenilir Peygamber 3.e. Peygamberimin soyunu seviyorum 3.f. Son Peygamber
		4.a. Ailem iyidir 4.b. Eğitimde Biz 4.c. Yeni Öğrenci 4.d. Farklı Dinler 4.e. Arkadaşıma Yardım 4.f. Mağfiret 4.g. Öğretmenim 4.h. Hayvan Sevgisi 4.i. Ormanda Gezi

¹⁶² FNBE, “Oppimateriaalit Ja Muut Julkaisut Laromedelochandra Publicationer”, Helsinki 2016, pp.69. (<http://www.edu.fi/salam/svenska> (22.11.2016)).

		4.j. Büyükanneye Yardım 4.k. Bizim Kuzen
2.Sınıf	1-Kur'an'daki Kısa Sureler ve Önemi	1.a. Oku! 1.b. Biz Kur'an Okuyoruz 1.c. Sureler
	2-Peygamber Hikayeleri: Adem, Nuh ve İbrahim	1.d. Kur'an'a Güven 1.e. Son Sure
	3-Namaz	2.a. Allah peygamberler gönderdi 2.b. İlk İnsan 2.c. Büyük Tufan
	4-İslami Uygulamalar	2.d. Serin Yangın 2.e. Çöle Dikkat
	5-Hicri Takvim	3.a. Kabe 3.b. Namaza Hazırlık 3.c. Ezan
4.a. Dünya'da 15.Cami 4.b. Camiye Gidiyoruz 4.c. Temizlik imanın parçasıdır 4.d. Yemekte		
3.sınıf	1-İnsanlık ve birey için İslam'ın önemi	5.a. Hicri Yıl 5.b. Oruç Ayı 5.c. Ramazan Bayramı 5.d. Mekke'ye Yolculuk 5.e. Kurban Bayramı
	2-Allah'ın özellikleri	1.a. Yaz tatili 1.b. Büyük Aile 1.c. Yeni Komşular 1.d. Öğretmen Dedi ki: Oku 1.e. Neye inanıyoruz 1.f. Harika Cennet
	3-Hz.Muhammed'in hayatı	2.a. De ki Allah birdir 2.b. Bize kim hayat veriyor 2.c.Allah bağışlayandır 2.d.Tüm hamd O'nadır 2.e. Balarısı Hikayesi 2.f. Hz.Süleyman Hikayesi
	4- Davranış	3.a. Önemli Geceler 3.b. Gece Yürüyüşü 3.c. Cesur Ali 3.d. Mağaranın ağzında Örümcek 3.e. Hicret 3.f. Medine'de Peygamber 3.g. Bedir Savaşında Melekler 3.h. Diğer Peygamberler
4.Sınıf	1-Kur'an'ın Sureleri ve Anlamları	4.a. Dürüstlük 4.b. Hz.Fatma ve Hz.Zeynep 4.c. Salih Ameller 4.d. Sabır
	2-Peygamber Hikayeleri 3-Namaz 4-Müslüman Uygulamalar	1. a. Kur'an-ı Kerim 1. b. Fil Suresi 1. c. Allah'ın yardımı 1. d. Kureyş Suresi

	5-Hicri Takvim	2.a. 25 Peygamber 2.b. Hz.Salih'in Devesi 2.c. Balığın Karnı 2.d. Hz.Yusuf 2.e. Firavunun rüyası 2.f. Güneş, Ay ve Yıldızlar 2.g. Hz.Eyüp ve Sabrı
		3.a. Neden Dua ediyorsun 3.b. Abdest 3.c. Sabah Namazı 3.d. Birlikte Dua
		4.a. Hutbe, Vaaz 4.b. Dürüstlük 4.c. Merkez Cami 4.d. İlk namaz yönü
		5.a.Oruç 5.b. Kadir Gecesi 5.c. Zekat 5.d. Mekke 5.e. Hacc

Görüldüğü üzere bazı ünite başlıkları aynı olsa da içerik farklılık göstermiş konuların çerçevesi öğrencilerin yaş ve eğitim kademesine göre genişletilmiştir. Konuların öğrencileri daha çok düşünmeye ve öğrenmeye sevk ettiği gayreti içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

1.5.4. Din Öğretmeni Yetiştirme Süreci

Finlandiya’da zorunlu temel eğitimin ilk beş sınıfında din dersleri sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Sınıf öğretmenleri, din eğitimiyle ilgili olarak, fakültelerinde 2 kredilik zorunlu din eğitimi dersi almaktadır. Bununla birlikte 2 kredi de “ahlak” dersini seçmeli ders olarak okuyabilmektedirler. Ancak temel eğitimin ilk beş sınıfında derse giren öğretmenin Protestan, Ortodoks veya başka bir inanca sahip olması ya da bunların dışında ateist olması bu dersi vermesine engel olmamaktadır.¹⁶³ Fakat 6-9. sınıflarda ve lisedeki din dersleri, daha çok alanlarında uzman branş öğretmenleri tarafından verilmektedir.

Finlandiya’da devlet tarafından desteklenen okullarda nitelikli bir din eğitimi öğretmeni olmak için adayların, üniversite düzeyinde ilgili bir konuda yüksek lisans, öğretmenlik eğitiminde yeterli düzeyde eğitim ve Fin veya İsveç dilinde iyi bir dereceye sahip olması gerekir.¹⁶⁴

2003 yılında Din Özgürlüğü Yasası'ndan önce bir din eğitimi öğretmeni olmak için adaylar, kendi dininin ya da öğrettiği dinin cemaatinin kayıtlı bir üyesi olmak zorundaydı, ancak yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte bu hüküm kaldırılmıştır.

Okullardaki “Ahlak” dersine girmek için ayrıca yüksek lisans derecesine gerek yoktur. Öğretmen adaylarının istenen yeterliliklere sahip olması koşuluyla ahlak dersine girebilmektedir.

¹⁶³ Bahçekapılı, *a.g.e.*, s. 916.

¹⁶⁴ Sakaranaho, “RE in Finland”, pp.239.

Din dersi öğretmen eğitimi, İlahiyat Fakültesi ile Öğretmen Yetiştirme Bölümü arasında işbirliği içinde gerçekleşir.¹⁶⁵ Lutheran din eğitimi öğretmenleri için eğitim Finlandiya'daki dört üniversite tarafından sağlanmaktadır: Helsinki Üniversitesi, Turku Üniversitesi, Doğu Finlandiya Üniversitesi ve Åbo Akademi Üniversitesi.

Ancak belirli sayıda öğrencinin konu öğretmeni olarak uzmanlaşabildiği Helsinki Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, en fazla din öğretmeni yetiştiren üniversitedir.¹⁶⁶

Helsinki Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 5 bölüm bulunmaktadır. Bölümlerin adları: *İncil Çalışmaları, Kilise Tarihi, Sistemik Teoloji, Pratik Teoloji ve Din Bilimi.*¹⁶⁷

Fakültede din öğretmeni programı 4 yıl sürmektedir. Programda yer alan dersler şunlardır:

İncil Çalışmaları, Kilise Tarihi, Genel Kilise Tarihi, Ortodoks, Anglikan ve Katolik Kilise Tarihi, Finlandiya ve İskandinav Kilisesi Tarihi, Kilise Tarihi, Kilise ve Şehir İlişkileri, Kilise ve Toplumun Birbirlerine Etkileri, Etik ve Din Felsefesi, Ekümenik ve Dogmatik Konuların Karşılaştırması, Dinlerin Tarihsel Gelişimi, Farklı Kiliselerin Temel Teorileri, Genel Pratik, Dinsel Eğitim, Kilise ve Sosyal Çalışmalar, Genel Dersler (Felsefe, Ahlak, Dil Becerileri, Kişisel Çalışma Planı) Klasik Diller (İbranice, Yunanca, Latince), İncil'le Alakalı Temel Çalışmalar.

¹⁶⁵ Arto Kallioniemi, "Religious Education Teacher Education in Finland".

¹⁶⁶ Emine Zehra Turan, "Dünyada Din Öğretmeni Yetiştirme Programının İçerikleri", s.5. (http://bizdosyalar.nevsehir.edu.tr/1ffb0962f8145532e959acfc6f6ec66/1059190756_1-8-emine-zehra-turan.pdf) (23.11.2016).

¹⁶⁷ Helsinki Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Bölümler ve Birimler, (<http://www.helsinki.fi/teol/tdk/laitokset/> erişim: 24.11.2016).

Buna ek olarak, Helsinki Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencileri, (Batı) İlahiyat Yüksek Lisans derecesinin bir parçası olarak Ortodoks ve Katolik din eğitim öğretmenleri olarak da uzmanlaşabilirler. İslam ve Budizm din dersi öğretmeni olmak isteyen öğrenciler yine bu fakültede eğitilmektedirler. Bu dinlere ek olarak Yahudi din dersine girmek isteyen öğretmen adayları Helsinki Üniversitesi ‘Öğretmen Eğitimi Bölümü’nde ders almaktadırlar.

Fakülteden mezun olan öğretmenlerden uzmanlık alanlarını bilmesi, pedagojik açıdan yetenekli olması ve mesleki sorumluluklarını benimsemesi beklenmektedir.

Din öğretmeni yetiştiren Åbo Akademi Üniversitesi, İsveç dilinde Luteran din eğitimi öğretmenliği eğitimi verirken, Doğu Finlandiya Üniversitesi ise hem Lutheran hem de Ortodoks din eğitimi öğrencileri için öğretmen eğitimi vermektedir.

SONUÇ

Finlandiya; bağımsızlığını yüz yıl önce kazanmış, tarihi benliğini oluşturmasına sebep olan iki büyük Hıristiyan mezhebine ev sahipliği yapmış modern bir İskandinav ülkesidir. Günümüzde gerek eğitimiyle gerek dinsel çeşitliliğiyle ön plana çıkmakta ve adından sıkça bahsettirmektedir.

Tarihi arka planı incelendiğinde din unsurunun Fin toplumunda ne kadar önemli ve toplumun sarsılmaz bir parçası olduğu görülmüştür. Toplumun neredeyse hepsi Martin Luther öncülüğünde kurulan Evanjelik Luteran Hıristiyan mezhebine bağlı üyelerden oluşmaktadır. 21.yüzyıla gelindiğinde ülkeye göçler fazlalaşınca bu homojen yapı bozulmaya başlamış ve çok kültürlülük ortaya çıkmıştır. Bu nedenle vatandaşlar tarafından toplumun vazgeçilmezi olan dini değerler göz ardı edilmeye başlamıştır. Kültürel miras olarak nitelendirdikleri dinleri kaybolacak endişesiyle insanlar, okullarda din eğitimi verilmesi gerektiğini savunmuştur. Böylece uzun yıllar sürecektir din eğitimi tartışmaları ülkenin gündemini etkilemiştir.

Finlandiya Anayasası'nda her vatandaşın devlet önünde eşit ve değerli olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında ülke tarihinde 2003 tarihi Din Özgürlüğü Yasası önemli bir noktadır. Bu yasayla birlikte din eğitimi okullarda devlet eliyle okutulmaya başlanmış ve farklı dinlere mensup pek çok insana dini özgürlükler tanınmıştır.

Din Özgürlüğü Yasası'na göre her öğrenci kendi mezhebine/dinine göre din eğitimi alma hakkına sahiptir. Devlet bu yasayı çıkararak tüm vatandaşlarının dini arka planlarına ve geçmişlerine saygı duyduğunu kanıtlamıştır.

Finlandiya’da din eğitimi zorunlu temel eğitimde (7-16 yaş) ve genel liselerde (16-19 yaş) okul dersleriyle birlikte müfredatta yer alan zorunlu bir derstir. Teknik liseler bu yasadan muaftır, din dersi okutulmaz. Zorunlu din dersini almak istemeyen ya da herhangi bir dine bağlı olmayan öğrenciler için ise ahlak dersi alternatif olarak müfredatta yer almaktadır.

Finlandiya Milli Eğitim Kurulu, temel eğitim ve ortaöğretim için Ulusal Çekirdek Müfredat Programı hazırlamaktadır. Yerel otoriteler ve öğretmenler müfredatın dışına çıkmayacak şekilde konuları ve içeriği öğrencilerin durumuna göre değiştirebilmektedir.

Din eğitiminin amacı geleneksel olarak öğrencilerin kendi dinleri ve dini kimliklerinin bilgisini güçlendirmek, dinin ahlaki, kültürel ve insani anlamını anlamalarına yardımcı olmak ve hoşgörülü geniş bir bakış açısı kazandırmaktır. Ahlak dersi, öğrencilerin farklı kültür ve yaşam felsefeleri hakkında laik bir çerçevede öğrenme üzerine yoğunlaşırken, din dersleri belirli bir dini topluluktaki öğrencilerin kişisel gelişimlerinin sosyo-kültürel bağlamını oluşturmaya çalışmaktadır.

Fin Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarında Protestan ve Ortodoks din derslerinin programları ayrıntılı bir şekilde yer alırken; diğer din ve mezheplerin programlarına yer verilmemekte, ancak bu programların da Bakanlık tarafından hazırlanan “Ulusal Çerçeve Programı”nın genel amaçları doğrultusunda yerelde hazırlanabileceği belirtilmektedir.

Din dersi öğretmeni olabilmek için ülkedeki ilahiyat fakültelerinin birinden yeterli bilgi-birikimle mezun olmak ve en az yüksek lisans derecesine sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca Din Eğitimi öğretmeni, Lutheran veya herhangi bir kilisenin üyesi olmak zorunda değildir.

Sonuç olarak eğitim sistemi ve öğrencilerinin sınavlardaki başarılarıyla ünlü Finlandiya'da; din faktörünün toplumun inşa sürecinde önemli katkıları olduğunu söylemek mümkündür. Endüstrileşme, göç ve sekülerleşme, dini yoğunluklarda değişimlere yol açsa da mihenk taşı olan Lutheran mezhebinin toplumdaki yerini ortadan kaldırmamıştır. Din eğitimi ise özellikle gençlerin eğitiminde onların hoşgörülü, özgür bireyler olarak yetişmelerinde anahtar bir rol oynamaktadır.

ÖZET

Aslıhan Kuşcuoğlu

Finlandiya’da Din Eğitimi

Yüksek Lisans Tezi

Aralık, 2016

Bu tez çalışmasında Finlandiya’daki genel eğitim sistemi ve din eğitimini; eğitimin durumu, öğretmen yetiştirme sistemi, din eğitiminin tarihsel gelişim ve dönüşüm süreci, ülkedeki dini yapı, din eğitimi müfredat programı ve din öğretmeni eğitimi gibi başlıklar altında incelenmiştir. Bu inceleme sürecinde gerekli kaynaklar ve yabancı literatür taranmıştır. Konularla ilişkili olarak ülkedeki Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulusal Eğitim Kurulu’nun, Fin İstatistik Kurumu’nun ve Fin Parlamentosu’nun siteleri incelenmiş ve en son güncel olan bilgiler kullanılmıştır. Çalışmada ilk olarak Finlandiya’da devlet tarafından desteklenen okullarda din eğitimi ile ilgili en son gelişmeler, yasal hükümler ve içerikler hakkında genel bir bakış sunulmaktadır. Daha sonra, mevcut sistemdeki din eğitimi ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Alanında ilk olduğu için daha çok bilgi verme amacı güdülmüştür. Araştırma neticesinde, Finlandiya’da din eğitiminin, Fin toplumu ve kültürü için önemli bir unsur olduğu ve özellikle çocuk ve gençlerde vatandaşlık bilincinin oluşturulmasında kilit taşı görevini üstlendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Finlandiya, Eğitim, Finlandiya’da Din Eğitimi*

ABSTRACT

Aslıhan Kuşçuoğlu

The Religious Education in Finland

Master's Thesis

December, 2016

At this research includes the general education system and religious education in Finland; the history of education, the system of teacher education, historical development and transformation process of religious education, religious structure in the country, religious education curriculum and religious education. During this review, necessary resources and foreign literature were searched. In relation to the topics, the sites of the Ministry of National Education and the National Education Board, the Finnish Statistical Institute and the Fin Parliament were examined and the most up-to-date information was used. The study first provides an overview of the latest developments, legal provisions and content concerning religious education in state-funded schools in Finland. Next, evaluations were made on religious education in the current system. It is intended to give more information because it is first in its field. As a result of research, it has been seen that religious education in Finland is an important element for Finnish society and culture, and is a keystone in the formation of citizenship consciousness, especially in children and adolescents.

Key Words: Finland, Education, Religious Education in Finland

KAYNAKÇA

ABD Dışışleri Bakanlığı, “2010 International Religious Freedom Report”:

<http://www.state.gov/documents/organization/171693.pdf> / (07.11.2016).

AKGÜL, Eser, (2011), “Avrupa Birliği Ülkeleri (Almanya, Finlandiya, İngiltere, Portekiz) ile Türkiye’de İlköğretim ve Ortaöğretim Finansmanının Karşılanma Durumunun İncelenmesi” (yayımlanmış y.lisans tezi), İstanbul.

AKTAN, Osman; AKKUTAY, Ülker, (2014), “OECD Ülkelerinde ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim”, *Asya Öğretim Dergisi (Asian Journal of Instruction)*, C:2, No:1.

ANTIKAINEN, Ari; LUUKKAINEN, Anne, “Twenty- five Years of Educational Reform Initiatives in Finland”, Department of Sociology, University of Joensuu, Finland: http://wanda.uef.fi/~anti/publ/uudet/twenty_five_years.pdf (20.09.2016).

ASLAN, Adnan, “Martin Luther”, (2003), *DİA*, TDV Yay., XXVII, İstanbul.

ASLAN, Volkan, (2015), “Son Anayasa Değişikleri Işığında Finlandiya Hükümet Sistemi”, *TBB Dergisi*, (119).

AYDIN, Mahmut, (2010), “Hıristiyanlık”, “*Yaşayan Dünya Dinleri*”, DIB Yay., Ankara.

AYDIN, Mehmet Zeki, (2012), “Dünyada Din Eğitim ve Öğretimi”, “*Din Eğitimi*”, Grafiker Yay., Ankara.

Basic Education Act in Finland, Section 13:

http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/Fi_Bas_Ed-98-04.pdf

(08.11.2016).

BAHÇEKAPILI, Mehmet, (2013), “Finlandiya’da Din Eğitimi”, *International Journal of Social Science*, Vol. 6 (5).

-----, (2011), “Din Eğitiminde Pedagojik Yaklaşımlar: “Din Hakkında Öğrenme” ve “Dinden Öğrenme”, *Journal of Islamic Research*, Islamic University Europe.

BAKİOĞLU, Ayşen, YILDIZ, Ali, (2015), “Finlandiya’da Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi”, Vize Yay., Ankara.

BAŞKURT, İrfan, (26.09.2016), “Almanya’da Din Eğitimi”: <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuilah/article/viewFile/1023015829/1023015001> (26.09.2016).

BEDİR, Ş. Faruk, (2013), “Reformasyon’dan Günümüze Evanjelik Hıristiyanlık”, *Birey ve Toplum Dergisi*, C.3, S.6.

CANSEVER, B.Arslan, (2009), “Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türkiye’nin Bu Politikalara Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi”, *International Online Journal of Educational Sciences*, Vol.1 (1).

CHRISTENSEN, Elizabeth, (1995), "Is the Lutheran Church Still the State Church: An Analysis of Church-State Relations in Finland", *BYU L. Rev.*

ÇELEN, Mustafa, (2013), “Finlandiya’da Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.22, S.2, Nisan.

ÇETİNKAYA, Murat; Taş, E., Ergün M., (2013), “Türk ve Finlandiya’daki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.10, S. 24.

DEMİREL, Özcan, (2014), “Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme”, PegemA Yay., 21. bs., Ankara.

ERBAŞ, Ali, (2002), “Protestan Reformu ve Martin Luther”, *Dinler Tarihi Araştırmaları III- 2000 yılında Hıristiyanlık (Dünü, Bugünü ve Geleceği)*, Dinler Tarihi Derneği Yay., Ankara.

EKİNCİ, Abdurrahman; Öter, Ö. Murat, (2010), “*Finlandiya’da Eğitim ve Öğretmen Yetiştirme Sistemi*”, Çalışma Ziyareti Raporu.

Finland, (28.09.2016), In *Wikipedia, Özgür Ansiklopedi*:
[.https://tr.wikipedia.org/wiki/Finlandiya](https://tr.wikipedia.org/wiki/Finlandiya). (28.09.2016).

Finlandiya Hakkında Bilgiler, (28.09.2016).
<http://www.infopankki.fi/tr/finlandiya-hakk-nda-bilgiler/finlandiya-hakk-nda-genel-bilgi/finlandiya-tarihi>. (28.09.2016).

Finnish Ministry of Education and Culture, OKM, “Financing of Education”,
(<http://www.okm.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/rahoitus/?lang=en> erişim:
03.11.2016).

Finnish National Board of Education (OPH), (28.09.2016), “Historical Overview”: http://www.oph.fi/english/education_system/historical_overview.
(28.09.2016).

-----, “Education Policy”:
(http://www.oph.fi/english/education_system_education_policy. (29.09.2016).

-----, “Education system”: (www.oph.fi 29.11.2016).

-----, “Higher Education”:
(http://oph.fi/english/education_system/higher_education/ 30.09.2016).

-----, “National Core Curriculum for Pre-primary Education 2010”:
http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/pre-primary%20education
(30.09.2016).

-----, “National Core Curriculum 2004” :

http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/basic_education/curricula_2004/ (18.11.2016.).

-----, National Core Curriculum, (2004), “Religion”, Part IV, Chapter 7.11:

http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/basic_education/curricula_2004/ (05.11.2016).

-----, “National Core Curriculum for General Upper Secondary Education 2003”:

http://www.oph.fi/download/47678_core_curricula_upper_secondary_education.pdf (05.11.2016).

-----, “Oppimateriaalit Ja Muut Julkaisut Laromedelochandra Publicationer”:

http://www02.oph.fi/verkkokauppa/tuoteluettelot/OPH_tuoteluettelo2016.pdf (22.11.2016).

-----, “Oppimateriaalit Ja Muut Julkaisut Laromedelochandra Publicationer”: (<http://www.edu.fi/salam/svenska> (22.11.2016).

-----, “Teacher Education”:

http://www.oph.fi/english/education_system/teacher_education (02.10.2016).

Finland Constitution 1919, Section 9 and 83: <http://www.servat.unibe.ch> (02.11.2016).

GÖKSOY, Süleyman, (2013), “Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Zorunlu Eğitim Uygulamaları”, *Asya Öğretim Dergisi (Asian Journal of Instruction)*, C:1, No: 1.

GÜNDÜZ, Şinasi, (2010), “Batıda Yaygın Olan Protestanlık Çerçevesindeki Mezhepler/Akımlar- Evanjelizm”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, DİB Yay., Ankara.

HARKÖNEN, Ulla, (2006), “Diversity of Early Childhood Education Theories in a Democratic Society”, *Journal of Teacher Education and Training*, Vol. 6.

HELLA, Elina, (2007), “Variation in the Understanding of Lutheranism and its Implications for Religious Education”, Helsinki.

Helsinki Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, (2013), “Finlandiya’nın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik/Ticari İlişkiler”, *2013 yılı Finlandiya Ülke Raporu*.

Helsinki Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Bölümler ve Birimler, <http://www.helsinki.fi/teol/tdk/laitokset/> (24.11.2016).

KAUPPINEN, Jorma, (2016), “Curriculum in Finland”, Finnish National Board of Education, March.

KIZILABDULLAH, Yıldız; YÜRÜK, Tuğrul, (2008), “Din Eğitimi Modelleri Çerçevesinde Türkiye’deki Din Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Dini Araştırmalar*, C.11, S.32.

KOLÇAK, Özgür, “*Avrupa Tarihi I*”, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Tarih Lisans Programı Kitabı.

KORPELA, Salla, (2010), “Finnish Schools: Religion Lessons Support Kids’ Identities” :[https://finland.fi/life-society/religion-lessons-support-kids-identities /](https://finland.fi/life-society/religion-lessons-support-kids-identities/) (16.11.2016).

KOTİRANTA, Matti, “Religion and the Secular State in Finland”, *National Report: Finland*.

NIEMI, Hannele; Sihvonen, R., (2006), "Teacher Education Curriculum of Secondary School Teachers":

http://www.revistaeducacion.educacion.es/re350/re350_08ing.pdf (04.11.2016).

NYBERG, Rene, "Educational Reform in Finland in the 1970s", Helsinki 1970: <http://eric.ed.gov/?id=ED069569> (29.09.2016).

OECD, (2000), Education, Early Childhood, "Care Policy in Finland." *Ministry of Social Affairs and Health*, Publications 21: www.oecd.org (15.11.2016).

OLGUN, Hakan, (2010), "Protestanlık-Luteranizm", "*Yaşayan Dünya Dinleri*", DIB Yay., Ankara.

PIA, K.Hahl; Niemi, M., Longfor, R.J., Dervin, Fred, (2015), "*Diversities and Interculturality in Textbooks: Finland As an Example*", Cambridge Scholars Publishing.

POULTER, Saila, (2011), "Religion as a Key Competence of a Global Citizen- Religious Education as a Place for Political", *Becoming a Global Citizen* 5th - 7th of October, Hanasaari, Finland.:

http://www.oph.fi/download/135891_saila_poulter.pdf/ (05.11.2016).

RASANEN, Antti; UBANI, Martin, "Finland: The Finnish RE Teacher –a modern traditionalist.": http://www.uni-trier.de/fileadmin/fb5/inst/IEVR/Arbeitsmaterialien/Staatskirchenrecht/Europa/Konferenz_2010/Finland.pdf (17.11.2016).

-----, (2009), "Finland: The Finnish RE Teacher –a modern traditionalist", *How Teachers in Europe Teach Religion. An International Empirical Study in 16 Countries*", Berlin.

Religious Education, <http://suol.fi/index.php/uskonnonopetus-suomessa/religious-education-in-finland/> (05.11.2016).

“Religious Education in Suomi: Finland”: <http://eftre.weebly.com/suomi-finland.html> / (08.11.2016.)

Religious Freedom, Evangelical Lutheran Church of Finland: www.evl.fi (22.10.2016).

RUZZI, B.Brown, (2005), “Finland Education Report”, *National Center on Education and the Economy New Commission on the Skills of the American Workforce*.

SAARI, Mirja, (2012), "The development of Finnish into a national language." *Standard Languages and Multilingualism in European History, Amsterdam*.

SABEL, Charles; Saxenian A.L., Miettinen, R., Kristensen, P., Hautamäki, J., (2010), “Individualized Service Provision in the New Welfare State: Lessons from Special Education in Finland”, *Report Prepared for SITRA, Helsinki*.

SAHLBERG, Pasi, (2009), “A Short History of Educational Reform in Finland”, April.

-----, (2007), “Education Policies for Raising Student Learning: the Finnish Approach”, *Journal of Education Policy*, Vol. 22, No. 2, March.

-----, (2010), “The Secret to Finland’s Success: Educating Teachers”, *Stanford Center for Opportunity Policy in Education ~ Research Brief*.

SAINE, Harri, (2000), “Religious teaching in Finland”, Turku: Publications of University of Turku.

SAKARANAHO, Tuula , (2013), “Religious Education in Finland”, *The Finnish Society for the Study of Religion*, Temenos, Vol. 49, No. 2.

SINGLETON, Fred, (2004), “*A Short History of Finland*”, Cambridge University Press, England.

SJÖSTRÖM, Lennart, (2011), “The Quest for a Nordic Church Fellowship Challenged by the Formation of the Nordic Ecumenical Institute/ Council”, University of Uppsala.

Statistic Finland, (2016), “Population by Religious Community in 2000 to 2015”: <http://www.stat.fi> (28.10.2016).

ŞENCAN, Hüdai , (2011), “Bazı Avrupa Ülkelerinde Din ve Devlet İlişkisi”, *TBMM Araştırma Merkezi Müdürlüğü*.

ŞİMŞEK Hasan; YILDIRIM Ali, (2003), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

TAKALA, Marjatta ; Pirttimaa, R., Törmänen, M., (2009), “Inclusive Special Education: The Role of Special Education Teachers in Finland”, *British Journal of Special Education* · Vol. 36, No. 3.

TEECE, Geoff, (2010), “Is it learning about and from religions, religion or religious education? And is it any wonder some teachers don't get it?”, *British Journal of Religious Education*, Vol. 32, No. 2, London.

The Finnish Constitution, Section 6, 11, 76.

<https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>/(07.11.2016).

TOSUN, Cemal, (2010), “*Din Eğitimi Bilimine Giriş*”, PegemA Yay., Ankara.

TURAN, E.Zehra, “Dünyada Din Öğretmeni Yetiştirme Programının İçerikleri”:

http://bizdosyalar.nevsehir.edu.tr/1ffb0962f8145532e959acfc6f6ec66/1059190756_1-8-emine-zehra-turan.pdf (23.11.2016).

TÜMER Günay; KÜÇÜK Abdurrahman, (1993), “*Dinler Tarihi*”, Ocak Yay., II. Baskı, Ankara.

UBANI, Martin, TIRRI, Kirsi, (2014), “Religious Education at Schools in Finland”, *Religious Education at Schools in Europe: Northern Europe*, Vienna University Press, Germany.

VALIJARVI, J.; Linnakylä, P., Kupari, P., Reinikainen P. & Arffman, J., (2007), “*Finnish Success in PISA and Some Reasons Behind It*”, PISA 2003, Institute for Educational Research, University of Jyväskylä, Jyväskylä.

VARIŞ, Fatma, (1976), “*Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yay., Ankara.

VITIKKA, Erja; Krokfors, L. & Hurmerinta, E. (2012), “The Finnish National Core Curriculum: Structure and Development”, *Miracle of Education*, University of Helsinki.

VOJTOVA, Petra, (2003), “The Roma Position in Connection with Education in Finland”, *Journal of Health Sciences Management and Public Health*, University of South Bohemia, Faculty of Health and Social Studies.

YILDIZ, Ali, (2013), “*Finlandiya'nın Pısa Başarısına Etki Eden Faktörler Bağlamında Türkiye'nin Durumu*”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (yayınlanmış doktora tezi), İstanbul.

World Council of Church, “Evangelical Lutheran Church of Finland”:

www.oikoumene.org (24.11.2016).



7.11 RELIGION

All religious groups

In instruction in religion, life's religious and ethical dimension comes under examination from the standpoint of the pupil's own growth, and as a broader social phenomenon. Religion is treated as one of the undercurrents influencing human culture. Instruction in religion emphasizes the pupil's own religious knowledge and readiness to encounter other religions and views, especially spiritual traditions that exert influence in Finnish society.

The task of instruction in religion is to offer the pupils knowledge, skills, and experiences, from which they obtain materials for building an identity and a world-view. The instruction prepares pupils for encountering the religious and ethical dimension in one's own life and the life of the community. The objective of instruction is a general education in religion and philosophy of life

The objectives of the instruction are to

- familiarize the pupil with his or her own religion
- familiarize the pupil with the Finnish spiritual tradition
- introduce the pupil to other religions
- help the pupil understand the cultural and human meaning of religions
- educate the pupil in ethical living and help him or her understand the ethical dimension of religion.

Lutheranism

The point of departure for instruction in Lutheranism is to introduce the pupils in diverse ways to religious culture and bring out the main factors from the standpoint of the pupils' development and growth. The instruction helps the pupils understand the meaning of religion to themselves as individuals, and to see the influence religions exert in society and culture. The objective of instruction is a broad general education in religion and personal world view.

GRADES 1-5

In the first through fifth grades, the core task of instruction in the Lutheran religion is to offer materials for the fashioning of the pupil's world-view. The instruction introduces the pupils to the surrounding religious world through information and their own experiences, familiarizes them with the Bible, and encourages them to exercise ethical judgment and responsibility.

OBJECTIVES

The pupils will

- learn confidence in life and themselves, learn to meet the future courageously, understand the sacred dimension, and see the influence of religion in their own personal lives and the lives of others

- get an introduction to the New Testament and the life and teachings of Jesus
- get an introduction to the Old Testament's main narratives
- understand the connection between the church year and the course of Jesus' life
- get an introduction to the Lutheran Church and Lutheran congregational activity
- get an introduction to other Christian churches and the environment of religious and non-religious views
- learn to ponder ethical questions, share their feelings and experiences, and apply Christian ethics.

CORE CONTENTS

Trust and security

- questions of life and death arising from the pupils' experiences and life situations
- God the Father and Creator, the Lord's blessing, Jesus' teachings about God's care

A valuable and unique life

- my roots; values and traditions of the immediate and extended family
- respect for the individual and nature; responsibility and making choices
- Bible stories associated with the theme
- tolerance; preliminary introduction to the churches, religions, and minorities connected with the pupils' lives

Biblical stories and teachings

- stories of the beginning and the Patriarchs
- from Egypt to the promised land
- Jesus' life and teachings; the Our Father

Promoting ethical values through education

- the value of the human being, especially from the perspective of creation
- the Golden Rule, the Great Commandment, the Ten Commandments
- questions of living together, justice

Lutheran church life

- the congregation in the pupil's life
- festivals of the ecclesiastical and calendar years, and the related Christian contents and customs
- the Lutheran Church's conceptions of God, mercy, salvation, and the Bible
- the congregation's main functions, including worship services, church rites, and social work; activity as a congregation member
- Christian symbols in the church and the pupil's environment; church art; hymns and other devotional songs

The religious world surrounding the pupils

- religions and churches encountered by the pupils in Finland and elsewhere
- common and divergent features of Judaism, Christianity, and Islam

DESCRIPTION OF GOOD PERFORMANCE AT THE END OF THE FIFTH GRADE

The pupils will know the key things about the Bible and the Evangelical Lutheran Church of Finland, and will know how to use what they have learned to acquire more knowledge.

The pupils will

- know the main Bible stories
- know the congregation in their own area, and the fundamental features of the Evangelical Lutheran Church of Finland
- know that the Evangelical Lutheran Church of Finland belongs to a great family of churches, and be familiar with other Christian churches and communities, too.

The pupils will perceive religion as a phenomenon

The pupils will

- understand the nature of religious language usage
- recognize religious symbols, concepts, and metaphors
- see the influences of religion in their own lives and immediate environment.

The pupils will know how to apply religious knowledge

The pupils will

- acquire a preliminary conception of the basic nature of faith and knowledge
- know how to examine life questions immediate to them
- be able, as their age allows, to identify their own world-views.

The pupils will know how to act in an ethically responsible way

The pupils will

- be capable of ethical deliberation
- recognize the factors influencing moral decision-making and take them into account in their own lives.

GRADES 6–9

In the sixth through ninth grades, the core task of instruction in the Lutheran religion is to deepen and broaden the pupils' understanding of the nature and importance of their own and other religions. The instruction thus supports the formation of the pupils' world-views and ethical viewpoints.

OBJECTIVES

The pupils will

- become aware of the factors influencing the formation of their world-views
- understand the meaning, in the life of the individual and community, of religion and the dimension of holiness that it includes
- become familiar with the Bible as a collection of human and sacred writings

- become familiar with Christianity, its birth and evolution, and its meaning in the life of the individual and community
- become familiar with the Lutheran Church and its conception of faith
- become acquainted in general terms with the main world religions
- know how to respect people who believe and think in different ways
- know the main concepts of ethical thinking and the foundations of Christian ethics, and know how to apply these in their ethical deliberation and activity.

CORE CONTENTS

The pupil's philosophical deliberation

- meaning and finite nature of life
- relationship between faith and knowledge

World religions

- geographic distribution and relative size of the main world religions, and the main features of their religious life
- dimensions of religion and impacts of religion on the individual, community, and culture

The Bible

- The Old Testament as an expression of the faith and history of the Israelites
- The Old Testament from the perspectives of Judaism, Christianity, and Islam
- The New Testament as a messenger of the teachings of Jesus and the birth of Christianity
- key features of the creation of the Bible; interpretation and use of the Bible
- the Bible's cultural impacts

The Church

- key questions of Christianity's birth and evolution
- denominations, their geographic distribution, main features of their life and faith, ecumenicalism
- the church building and its symbolism and connection to congregational life
- Christian faith and its human and social importance, with emphasis on the Lutheran faith; Christian symbols

The Finnish spiritual tradition

- general picture of the Finnish religious situation, with emphasis on the Lutheran and Orthodox churches; other Christian churches and communities; other religions and non-religiousness
- religious freedom
- membership in the Lutheran Church; Lutheran Church activities; the Christian tradition of hymns and other music
- ancient Finnish religions; the Catholic Middle Ages; the Reformation and its aftermath

The person as an ethical being

- recognition, deliberation, and application of ethical norms, principles, and values
- the Christian conception of the person; putting oneself in another person's position
- the person as a shaper of his or her own life, the community, and the environment
- basic emphases of Christian ethics, such as the message of the prophets, the Sermon on the Mount, and the parables

FINAL-ASSESSMENT CRITERIA FOR A GRADE OF 8

The pupils will be able to acquire in-depth knowledge of Christianity and the Lutheran Church

The pupils will

- know the key content of the Bible
- know the events that gave rise to Christianity and have a command of the main historical phases of the formation of the Christian churches
- know the history of the Evangelical Lutheran Church of Finland and understand the basic nature of Finnish Lutheranism
- understand Finnish religiosity and the Finnish spiritual tradition.

The pupils will understand religion as a phenomenon

The pupils will

- understand religious thought and the nature of religious experiences and behaviour
- recognize the impacts of religions in Finnish and European culture
- know the central features of the world religions
- value people who believe and think differently.

The pupils will know how to apply religious knowledge

The pupils will

- know the basic nature of faith and knowledge, as well as their relationship to each other
- identify the factors that influence their own world-views
- be able to discuss the most basic questions of existence.

The pupils will know how to act in an ethically responsible way

The pupils will

- be capable of responsible ethical deliberation
- recognize the consequences of their own choices and actions.

The Orthodox religion

In instruction in the Orthodox religion, the strengthening and maintenance of the pupil's Orthodox identity represents the primary concern. The instruction helps the pupils to understand the importance of religion to themselves as individuals, and to see the influences of religion in society and culture. The aim of the instruction is a general education in religion and personal view of life.

GRADES 1-5

In the first through fifth grades, the core task of instruction in the Orthodox religion is to offer the pupils materials, by knowledge, skills, and experience, for forming their own world-views, and for growing into ethically responsible individuals.

OBJECTIVES

The pupils will

- strengthen their Orthodox identity and understand the sacred dimension of life
- familiarize themselves with liturgical life, church art, the Orthodox church year, the lives of saints, the basic concepts of the Orthodox Christian orientation, and the activity of their own parish
- get an introduction to basic questions of dogma
- familiarize themselves with Bible stories and their message, and learn to ponder questions that arise from the Bible and their own lives
- get an introduction to other Christian churches and the environment of religious and non-religious philosophies.

CORE CONTENTS

The church year and saints

- holy times and the church year's major and secondary festivals
- the patron saints of the pupil and the pupil's church
- fasts and the related ethical questions
- the Church's great teachers and martyrs

Being a church member

- the Orthodox tradition in the family, at school, in the pupil's home locality, in Finland, and elsewhere in the world
- modes of activity in the pupil's own parish – in particular, worship services and the parish's work with children
- activity of monasteries and convents
- ecclesiastical organizations
- other churches and religions in the immediate environment
- the religiosity encountered by pupils in Finland and elsewhere in the world
- common and divergent features of Judaism, Christianity, and Islam

The Bible as a holy book

- stories of the beginning and the Patriarchs
- from Egypt to the promised land
- Jesus' life and teachings, the Lord's Prayer
- authors of the Gospels
- the Resurrection and new life
- history of the New Testament period

Liturgical life

- worship service celebrants and the liturgical service
- sacraments, especially baptism, anointment with myrrh, repentance, and the Eucharist
- church music: troparia, worship service songs, and songs for other rites
- the church as a building and holy place
- the icon as an image and a holy object

Dogma and promoting ethical values through education

- the person as the image and likeness of God
- the persons of the Holy Trinity, and their special features
- salvation and eternal life
- Church and parish
- ethics of the Ten Commandments

DESCRIPTION OF GOOD PERFORMANCE AT THE END OF THE FIFTH GRADE

The pupils will know the key things about the Orthodox religion

The pupils will

- know the meaning of the liturgical service as a part of Orthodox Christian life
- know about the Orthodox church year's traditions of fasts and feasts in general terms and be able to adhere to the church year in their own lives
- know about the Orthodox view of the person and the other basic concepts of the Orthodox Christian orientation, and be able to apply those concepts in their own lives.

The pupils will know the Bible's main stories

The pupils will

- know in general terms about the different natures of the Old and New Testament
- know about the life and teachings of Christ, and about the birth of the Church
- be able to ponder ethical questions that arise from Bible stories and the pupils' own lives, and to take these questions into account in their lives.

The pupils will know how to apply religious knowledge

The pupils will

- know key fundamental principles of Orthodox dogma
- know about the Orthodox tradition as an element of Orthodox Christian life

- be able to use what they have learned to strengthen their Orthodox identity
- be capable of strengthening their Orthodox identity.

The pupils will know their own religion and the religions in the immediate environment

The pupils will

- know the special features of the Orthodox Church
- recognize their own families' religious backgrounds
- know about the activity of their own home parishes
- know other Christian churches and communities in their immediate environment.

GRADES 6–9

In the sixth through ninth grades, the core task of instruction in the Orthodox religion is to deepen and broaden the pupil's understanding of his or her own religious tradition, and of the nature and importance of other religions. In this fashion the instruction supports the formation of the pupil's own world-views and ethical viewpoints.

OBJECTIVES

The pupils will

- strengthen and deepen their Orthodox identity and understand life's sacred dimension
- familiarize themselves with liturgical life, church art, and the Orthodox Church and its history and conception of faith
- become aware of the factors bearing on the formulation of their world-views and understand the importance of religion and personal view in the life of the individual and community
- familiarize themselves with the Bible as a collection of human and sacred writings
- know the basic concepts of ethical thought and the foundations of Orthodox ethics, and be able to apply these in their ethical deliberation and activity
- become acquainted in general terms with the main world religions
- know how to respect people who think and believe differently.

CORE CONTENTS

The Bible

- the Bible's creation and contents
- the Bible as a holy book
- the prophets, the time of the kings, the psalms
- the acts of the Apostles

Church history

- birth of Christianity and the main events in its development
- denominations and ecumenicalism

- history of the Orthodox Church of Finland
- administration and current situation of the Orthodox Church of Finland
- evolution of Finland's religious situation

World religions

- geographic distribution, relative sizes, and basic beliefs of the main world religions; key features of their religious life
- religion's dimensions and impacts on the individual, community, and culture

Liturgics and dogma

- sacraments
- worship services: liturgy, vigils, fast liturgy, and other religious rites
- the church building, church art, and church music
- key points of dogma

Ethics

- Orthodox conception of the person
- recognition, deliberation, and application of ethical norms, principles, and values
- ethics of the Sermon on the Mount

FINAL-ASSESSMENT CRITERIA FOR A GRADE OF 8

The pupils will be able to acquire knowledge of the Orthodox faith

The pupils will

- know about the Orthodox church year's traditions of fasts and feasts and be able to adhere to the Orthodox church year
- know the tradition of the Orthodox worship service
- have formed a general image of the Church's doctrine for themselves
- know the sacraments and other sacred rites, and their meaning
- know the Church's ethical teaching and be able to apply it in their own lives.

The pupils will know about the Bible's creation and main contents

The pupils will

- know the internal structure of the Bible
- understand the Bible's proclamation of salvation
- understand the Bible as a part of the Church's tradition
- know about the Bible's use in the Christian's everyday life and recognize the liturgical use of biblical books.

The pupils will know how to apply religious knowledge

The pupils will

- know the reasons for the birth, expansion, and division of the Church
- know how to locate the Orthodox Church of Finland as a part of the worldwide Church
- know about the Orthodox Church of Finland's history and its influence on the present day

- know about the activity of their own parish
- know about ecclesiastical organizations and their activities
- know about the administration of the Orthodox Church of Finland.

The pupils will know about world religions

The pupils will

- understand the meaning of religion to the individual
- identify the major world religions
- know how to respect people who think and believe differently.

Other religions

Instruction in other religions adheres to the principles of the national core curriculum for the religions presented above, particularly the objectives drafted for all religious groups.

The core curriculum for instruction in other religions will be issued by separate decisions.

7.12 ETHICS

As a subject, ethics is a multidisciplinary whole in terms of its foundation. Its starting points include philosophy, the social sciences, and cultural studies. In ethics instruction, people are understood as players who renew and create their cultures, who experience and produce meaning in their mutual interaction. In the instruction, personal philosophies, humane practices, and the meanings attached to them are viewed as products of interaction among individuals, communities, and the cultural inheritance. Ethics instruction emphasizes the ability of people to study their world and direct their own lives actively.

The task of instruction is to give the pupils the material to grow into independent, tolerant, responsible, and judicious members of their society. Instruction in ethics supports growth into full, democratic citizenship, which, in a globalizing and swiftly changing society, requires an ability to think and act ethically, broad related knowledge and skills, and the accumulation of general education in culture and personal world view. Instruction in ethics is guided by a sense of the pupils' opportunities to grow into free, equal, and critical creators of a good life.

GRADES 1-5

The core task of instruction is to support the pupils' growth and give them tools for investigating and developing their conceptions of the world and their philosophies of life.

OBJECTIVES

The objective is to further the pupils' efforts to

- look for and develop their identities and philosophies of life, and thereby to learn to perceive wholes, learn to encounter uncertainty, and develop their skills in expressing themselves
- develop their critical faculties and their capabilities for ethical action, learn to notice the ethical dimensions of the situations they encounter from day to day, and utilize both skills in ethical thought and philosophical judgment
- gain an introduction to the principles of human rights, tolerance, justice, and sustainable development, and learn to assume responsibility for themselves, other people, the community, and nature
- gain an introduction to the cultures and personal world views in their immediate environment.

CORE CONTENTS

The contents are formed into study modules that are to contain material on the following subject areas. The contents to be handled each year may be rotated according to the make-up of the instruction groups.

Human relations and moral growth

- meeting another person and placing oneself in his or her position
- good, right and wrong, distinguishing right from wrong, human goodness
- the content and meaning of friendship in life
- justice, realization of justice in everyday life, wealth and poverty in the world
- freedom of thought, freedom of religion and personal philosophy, tolerance and discrimination
- a good life, value and norm, responsibility and freedom in life

Self-knowledge and cultural identity

- who I am and what I can do; stages of life and hopes
- different ways of living, multiculturalism, tolerance
- Finnish culture and Finnish cultural minorities, the world cultural heritage
- philosophy of life, religious belief, presumption, knowledge and understanding, various philosophies of life and world-views

The community and human rights

- foundations of living together, rules, agreements, promises, trust, honesty and fairness, the golden rule
- rights of children, right and obligation, human rights
- equality, peace, democracy, the world of the future
- foundations of ethics, moral justification of action, purpose and consequence of action, my own life's ethical problems and their solutions

The individual and the world

- the environment and nature, animate and inanimate; beauty in nature
- origin and evolution of life; stories about the origin of the world; the earth and the universe; different forms of life; birth, life, and death in nature
- sustainable development and the future of nature; various conceptions of time and their meaning in human life; the world heritage and the environment

DESCRIPTION OF GOOD PERFORMANCE AT THE END OF THE FIFTH GRADE

Human relations and moral growth

The pupils will

- be able to assess the moral demands of various situations and the moral justification for action
- understand that they are doing wrong when they act in contravention of the principles they have adopted
- be capable of studying moral problems together with others and accept the existence of differing starting points for action
- understand that non-violent solutions to conflicts can be found.

Self-knowledge and cultural identity

The pupils will

- recognize philosophical questions
- know how to apply the subject's central concepts (philosophy of life, culture, minority)
- venture to present their own viewpoints and understand that viewpoints have to be justified
- be able to perceive the importance of philosophical freedom in their own lives
- be able to perceive the quality of being Finnish as part of the world's cultural diversity.

Community and human rights

The pupils will

- know principles of human rights, tolerance, and justice
- understand the importance of shared rules
- understand individual responsibility and the fact that the individual belongs to a variety of communities.

The individual and the world

The pupils will

- know various explanations for the world and the individual's place in it
- understand the importance of nature and the environment to the individual
- know how to act with respect for nature, and have assimilated principles of sustainable development.

GRADES 6–9

The core task of the instruction is to deepen the pupils' understanding of their own philosophies of life and conceptions of the world. Fundamental information about a variety of world views and religions is studied, and the instruction supports the pupil's growth as a responsible and active member of society.

OBJECTIVES

The objective is to further the pupils' efforts to

- seek out and create their identities and philosophies of life, and at the same time learn to perceive wholes, learn to encounter uncertainty, and develop skills for expressing themselves and their philosophies
- develop their critical faculties and their ability for ethical action, and learn both to notice the ethical dimensions of the day-to-day situations they encounter and to use philosophical judgment and skills in ethical thinking

- adopt and internalize principles of human rights, tolerance, global justice, and sustainable development, and learn to take responsibility for themselves, other people, society, and nature
- broaden their general philosophical and cultural education; get to know the values, belief systems and solutions to philosophical problems considered important in different cultures, as well as the background and dissemination of those phenomena; and learn to evaluate the impacts of the sciences on how we live.

CORE CONTENTS

The study modules, which may be taught as courses, embrace in-depth materials about the subject areas treated in the first through fifth grades - human relations and moral growth, self-knowledge and cultural identity, community and human rights, and the individual and the world.

Citizenship and a good society

- fundamentals of social theory, democracy
- politics, acting as a citizen, sustainable development

A world of philosophies

- history of world-views, freedom of religion and belief
- philosophy of life, world-view, and conception of the world
- knowledge and research, natural and supernatural
- religion and non-religiousness, personal philosophy of life

Culture

- cultural research; culture and nature
- culture and the community, Finnish culture, tolerance
- conceptions of the relationship between the individual and nature: humanistic, utilitarian, mystical and nature-centred

Ethics and a good life

- main orientations and basic questions of ethics; moral growth of young people
- ethics of human rights, environmental ethics
- multiculturalism as an ethical question

The future

- research into the future
- future of nature and society; the world heritage
- my future, acting for the future's sake

FINAL-ASSESSMENT CRITERIA FOR A GRADE OF 8

- adopt and internalize principles of human rights, tolerance, global justice, and sustainable development, and learn to take responsibility for themselves, other people, society, and nature
- broaden their general philosophical and cultural education; get to know the values, belief systems and solutions to philosophical problems considered important in different cultures, as well as the background and dissemination of those phenomena; and learn to evaluate the impacts of the sciences on how we live.

CORE CONTENTS

The study modules, which may be taught as courses, embrace in-depth materials about the subject areas treated in the first through fifth grades - human relations and moral growth, self-knowledge and cultural identity, community and human rights, and the individual and the world.

Citizenship and a good society

- fundamentals of social theory, democracy
- politics, acting as a citizen, sustainable development

A world of philosophies

- history of world-views, freedom of religion and belief
- philosophy of life, world-view, and conception of the world
- knowledge and research, natural and supernatural
- religion and non-religiousness, personal philosophy of life

Culture

- cultural research; culture and nature
- culture and the community, Finnish culture, tolerance
- conceptions of the relationship between the individual and nature: humanistic, utilitarian, mystical and nature-centred

Ethics and a good life

- main orientations and basic questions of ethics; moral growth of young people
- ethics of human rights, environmental ethics
- multiculturalism as an ethical question

The future

- research into the future
- future of nature and society; the world heritage
- my future, acting for the future's sake

ORTODOX RELIGION

ORTODOX RELIGIONSBOKSERIE FÖR ÅRSKURSERNA 1–9



Den ortodoxa religionsboksserien består av sju böcker, en för varje årskurs i grundskolan. I böckerna behandlas det ortodoxa kyrkoårets vardag och fest. Man tar också upp böner och sånger samt hur man använder bibeln. I enlighet med läroplanen behandlas den ortodoxa religionen i världen samt de övriga världsreligionerna. I den sista boken behandlas ortodox livsstil och vad det innebär att vara medlem i den ortodoxa kyrkan.

Marianne Kantonen, Tia Tajakka; översättning Eva Orava

SOFIAS LIV årskurs 1 och 2

176 , produktnummer 1119040, ISBN 978-952-13-3156-5 37 €

Anja Huurinainen-Kosunen, Kaisa Nykänen, Juha Pössi; översättning Eva Orava

ETT LIV I KYRKAN årskurs 3 och

199 , produktnummer 1119041, ISBN 978-952-13-3178-7 44 €

Kalevi Kasala, Päivi Kasala, Tarja Lehmuskoski; översättning Eva Orava

MIN KYRKA årskurs 5

101. produktnummer 1119043, ISBN 978-952-13-3636-2 22 €

Kalevi Kasala, Päivi Kasala, Tarja Lehmuskoski; översättning Eva Orava

KYRKAN LEVER årskurs 6

105, produktnummer 1119044, ISBN 978-952-13-3637-9 22 €

Juhani Räsänen; översättning PasaNet Oy/Heidi Gräsbeck

KYRKOHISTORIA årskurs 7

150 , produktnummer 1119048, ISBN 978-952-13-4534-0 22 €

Sirpa Okulov; översättning Minkki Huldén

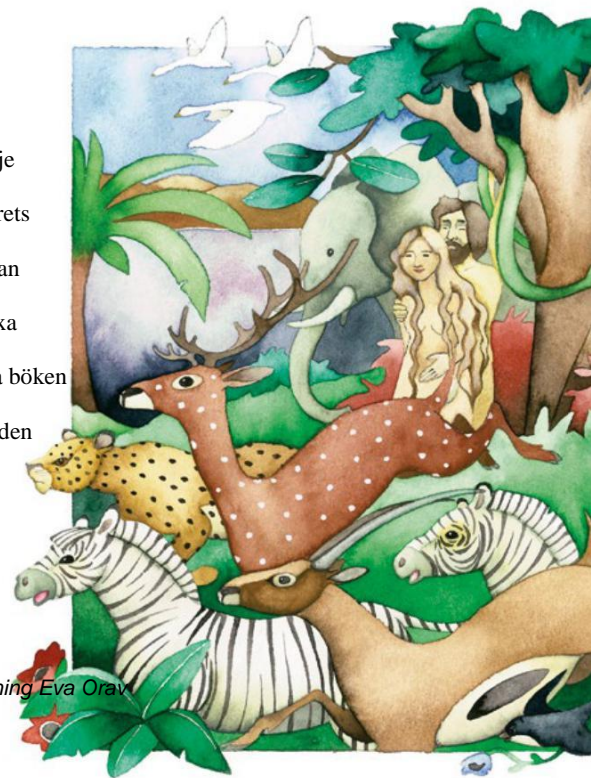
BIBELNS OCH RELIGIONERNAS VÄRLD årskurs 8

Produktnummer: 1119049, ISBN 978-952-13-4890-7 22 €

Stefan Holm; översättning Malena Torvalds-Westerlund

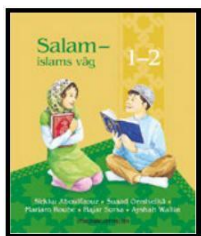
MEDLEM I KYRKAN årskurs 9

112 s., produktnummer 1119050, ISBN 978-952-13-4891-4 22 €



Sirkku Aboulfaouz, Suaad Onnisekka,
Mariam Hammoud-Rouhe, Hajar Sorsa
och Ayshah Wallin;

SALAM – islams väg 1–2 Boken behandlar det islamska kalender-året, med fastetiden, islamska högtider och skolans vardag. I boken följer eleven med Fatima och Adam. Man funderar på Allahs storhet och profeternas berättelser, utan att glömma uppförande, respekt och mångkulturalism. Boken väcker läsarens tankar och sporrar till att diskutera den egna religionen.



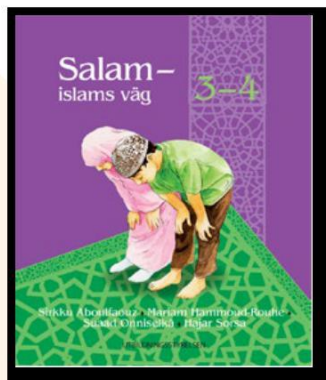
textbok
216 s.,

produktnummer
1119057, ISBN 978-
952-13-5297-3 37 €

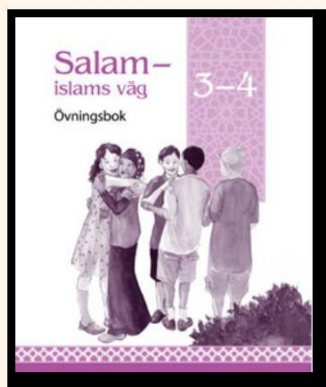


övningsbok
88 s.,

produktnummer
1119058, ISBN 978-
952-13-5353-6 12 €



ISBN 978-952-13-5562-2 37 €



Sirkku Aboulfaouz, Suaad Onnisekka,

Mariam Hammoud-Rouhe, Hajar Sorsa och Ayshah Wallin;

SALAM – ISLAMSK VÄG 3–4

Boken fördjupar elevens kännedom om den islamska religionen. Den följer huvudpersonerna Fatimas och Adams vardagsliv med familj, släkt och vänner. Tillsammans med Fatima och Adam funderar man på islams betydelse i livet samt gott uppförande, tolerans och mångkulturalism. Boken väcker läsarens tankar och sporrar till diskussion. Övningsbok och elektroniskt läromaterial tillhör. Läromaterialet finns på adressen www.edu.fi/salam/svenska.

216 s, produktnummer 1119062,

NYHET

Sirkku Aboulfaouz, Suaad Onnisekka,

Mariam Hammoud-Rouhe, Hajar Sorsa och Ayshah Wallin

SALAM – ISLAMSK VÄG 3–4

Boken innehåller rikligt med olika slags uppgiftstyper. Uppgifterna förstärker elevens kunskap i islam samt läs- och skrivkunighet. Elevens ordförråd utvidgas också. Eleverna kan göra uppgifterna antingen ensamma eller i grupp. – Elevens ordförråd utvidgas också.

112 s., produktnummer 1119063,
ISBN 978-952-13-5563-9 12 €



